CARLO COLLODI

Pinocchiova dobrodružství

AUDIOKNIHY CZ · AUDIOKNIHYCZ.CZ

Carlo Collodi

I.

Jak se stalo, že mistr Třešeň, truhlář, našel kus dřeva, které plakalo a smálo se jako dítě.

— Byl jednou jeden…

— Král! — řeknou hned moji malí čtenáři.

— Ne, kamarádi, spletli jste se. Byl jednou jeden kus dřeva.

Nebylo to žádné vzácné dřevo, jen obyčejný špalek z hromady, z těch, co se v zimě dávají do kamen a do krbů, aby se zatopilo a vytopily se světnice.

Nevím, jak to přišlo, ale faktem je, že toho krásného dne tenhle kus dřeva přistál v dílně starého truhláře, který se jmenoval mistr Antonio; jenže všichni mu říkali mistr Třešeň, pro špičku jeho nosu, co byla pořád lesklá a tmavě fialová jako zralá třešeň.

Jakmile mistr Třešeň toho kousku dřeva zahlédl, celý se zaradoval; mnul si ruce potěšením a bručel si pod vousy:

— Tohle dřevo přišlo jako na zavolanou; použiju ho na nožičku ke stolku.

Jak řekl, tak udělal, popadl nabroušenou sekeru, aby mu nejdřív stáhl kůru a ohobloval ho; ale sotva se chystal pustit první ránu, zůstal mu ruku viset ve vzduchu, protože zaslechl tenounký, tenounký hlásek, který prosebně řekl:

— Nemlať do mě tak silně!

Představte si, jak se cítil ten dobrý starý mistr Třešeň!

Zmateně se rozhlédl po světnici, aby zjistil, odkud ten hlásek vyšel, a neviděl nikoho! Podíval se pod ponk — nikdo; podíval se do skříně, která bývala vždycky zavřená — nikdo; podíval se do koše s hoblinami a pilinami — nikdo; otevřel dveře dílny, aby mrkl i do ulice — nikdo. Co tedy?...

— Už to mám! — řekl pak se smíchem a škrábal se v paruce. — Ten hlásek jsem si vymyslel. Dejme se zase do práce.

A znovu popadl sekeru a pořádnou ranou se do dřeva opřel.

— Au! Ublížil jsi mi! — zavzlykal zase ten samý hlásek.

Teď už mistr Třešeň zkoprněl, s očima strachem navrch hlavy, s pusou dokořán a s jazykem visícím až na bradu, jako mašakra na kašně.

Když zase chytil řeč, roztřeseně a zajíkavě strachy začal:

— Ale odkud se vzal ten hlásek, co řekl *au*?... Vždyť tady není živá duše. Že by snad tenhle kousek dřeva uměl plakat a naříkat jako dítě? Já tomu nemůžu uvěřit. Tenhle špalek, prosím pěkně, je obyčejné polínko do krbu jako každé jiné, a kdyby se hodilo na oheň, dalo by se na něm uvařit fazolová polévka... Co tedy? Že by se v něm někdo schovával? Jestli se v něm někdo schovává, tím hůř pro něho. Teď si to s ním vyřídím!

A s těmi slovy popadl ten ubohý kousek dřeva do obou rukou a začal jím bez slitování mlátit o stěny světnice.

Pak se zaposlouchal, jestli se ozve nějaký kvílivý hlásek. Čekal dvě minuty — nic; pět minut — nic; deset minut — zase nic!

— Už to mám, — řekl pak a nutil se do smíchu, až si přitom načechral paruku, — ten hlásek, co říkal *au*, jsem si vymyslel sám! Dejme se zase do práce.

A protože se mu zmocnil veliký strach, zkusil si pro odvahu zabrumlat písničku.

Mezitím odložil sekeru a vzal do ruky hoblík, aby dřevo pořádně oholil a uhladil; ale sotva ho jezdil nahoru a dolů, uslyšel ten obvyklý

hlásek, který se smíchem řekl:

— Nech toho! Lechtáš mě na břiše!

Teď ubohý mistr Třešeň padl, jako když do něj uhodí hrom. Když zase otevřel oči, zjistil, že sedí na zemi.

Tvář měl celou proměněnou a dokonce ani špička nosu, obvykle fialová jako zralá třešeň, teď byla modrá od toho obrovského leknutí.

II.

Mistr Třešeň daruje kus dřeva svému příteli Geppettovi, který si z něj chce vyrobit podivuhodného panáčka, co umí tančit, šermovat a dělat kotrmelce.

V tu chvíli se někdo zabušil na dveře.

— Jen pojďte dál, — řekl truhlář, aniž měl sílu se postavit na nohy.

Do dílny vešel čilý stařík, který se jmenoval Geppetto; ale sousedští kluci, když ho chtěli pořádně rozpálit, mu říkali Kukuřičák, kvůli jeho žluté paruce, která se nápadně podobala kukuřičné kaši.

Geppetto býval náramně prchlivý. Běda, kdo mu řekl Kukuřičák! Hned z něho byla divá šelma a nebylo s ním k vydržení.

— Dobrý den, mistře Antonio, — řekl Geppetto. — Co tam děláte na zemi?

— Učím mravence počítat.

— Dobrou chuť k tomu.

— Kdo vás ke mně přivedl, kmotře Geppetto?

— Nohy. Vězte, mistře Antonio, že jsem k vám přišel poprosit o laskavost.

— Tady jsem, k službám, — odpověděl truhlář a zvedl se na kolena.

— Dnes ráno mi do hlavy spadl jeden nápad.

— Povídejte.

— Napadlo mě, že si sám vyrobím pěkného dřevěného panáčka: ale podivuhodného panáčka, co bude umět tančit, šermovat a dělat kotr-

melce. S tímhle panáčkem chci chodit po světě, abych si vydělal na kus chleba a sklenku vína: co vy na to?

— Výborně, Kukuřičáku! — vykřikl ten obvyklý hlásek, u kterého se nedalo zjistit, odkud se bere.

Když Geppetto slyšel, že mu někdo říká Kukuřičák, zrudl zlostí jako paprika a obrátil se k truhláři a rozlíceně mu řekl:

— Proč mě urážíte?

— Kdo vás uráží?

— Řekl jste mi Kukuřičák!

— To jsem nebyl já.

— Takže to budu já! Já říkám, že jste to byl vy.

— Ne!

— Ano!

— Ne!

— Ano!

A čím dál víc se rozohňovali, až se od slov dostali ke skutkům, popadli jeden druhého za vlasy, drápali se, kousali a cuchali.

Když boj skončil, mistr Antonio měl v rukou žlutou paruku Geppettovu, a Geppetto zjistil, že má v ústech prošedivělou paruku truhlářovu.

— Vrať mi mou paruku! — vykřikl mistr Antonio.

— A ty mi vrať tu mou, a usmiřme se.

Oba stařící, když si každý zase navlékl svou paruku, si potřásli rukou a slíbili si, že zůstanou dobrými přáteli nadosmrti.

— Tak tedy, kmotře Geppetto, — řekl truhlář na znamení uzavřeného míru, — co ode mě potřebujete?

— Potřeboval bych kus dřeva, abych si vyrobil panáčka; dáte mi ho?

Mistr Antonio celý potěšen hned šel k ponku pro ten kus dřeva, co mu nahnalo tolik strachu. Ale sotva ho chtěl předat příteli, kus dřeva sebou škubl, prudce mu vyklouzl z rukou a vší silou se nebohému Geppettovi vrazil do vyschlých holení.

— Ach! To je mi tedy pěkný způsob, mistře Antonio, jak darovat své zboží? Málem jste mě zmrzačil!...

— Přísahám, že jsem to nebyl já!

— Takže to budu já?...

— Za to může jen tohle dřevo...

— Já vím, že za to může dřevo: ale to vy jste mi ho hodil pod nohy!

— Já jsem vám ho nehodil!

— Lháři!

— Geppetto, neurážejte mě: nebo vám řeknu Kukuřičák!...

— Osle!

— Kukuřičák!

— Pitomče!

— Kukuřičák!

— Ošklivá opice!

— Kukuřičák!

Když Geppetto slyšel to Kukuřičák potřetí, přestal vidět na oči, vrhl se na truhláře a tam si pořádně navzájem vysypali, co se dalo.

Když bitva skončila, mistr Antonio měl na nose dva škrábance navíc a ten druhý na kabátci dva knoflíky míň. Takto si vyrovnali účty, podali si ruce a slíbili si, že zůstanou dobrými přáteli nadosmrti.

Mezitím si Geppetto odnesl svůj pořádný kus dřeva, poděkoval mistru Antoniovi a kulhavě se vrátil domů.

III.

Geppetto se po návratu domů hned pouští do výroby panáčka a dává mu jméno Pinocchio. První rošťárny toho panáčka.

Geppettův dům byla přízemní světnička, do které šlo světlo z malého prostoru pod schody. Nábytek nemohl být prostší: zchátralá židle, nevalná postel a celý rozviklaný stolek. Na zadní stěně byl vidět krb, v němž hořel oheň; ale ten oheň byl namalovaný, a vedle ohně byl namalovaný i hrnec, který vesele bublal a vypouštěl obláček páry, který vypadal jako opravdový dým.

Sotva vešel domů, Geppetto popadl nářadí a pustil se do vyřezávání svého panáčka.

— Jak mu dám říkat? — povídal si pro sebe. — Nazvu ho Pinocchio. To jméno mu přinese štěstí. Znal jsem celou rodinu Pinocchiů: Pinocchio otec, Pinocchia matka a Pinocchiové děti, a všem se dařilo dobře. Ten nejbohatší z nich chodil po žebrotě.

Když panáčkovi našel jméno, pustil se opravdu do práce, a hned mu vyrobil vlasy, pak čelo, pak oči.

Když měl oči hotové, představte si, jak užasl, když si všiml, že se ty oči pohybují a dívají se mu upřeně do očí.

Když Geppetto viděl, jak se na něj dívají ty dvě dřevěné oči, trochu ho to urazilo a dotčeným hlasem řekl:

— Ošklivé dřevěné oči, proč se na mě koukáte?

Nikdo neodpověděl.

Pak mu po očích vyrobil nos; ale ten nos sotva vznikl, hned se dal do růstu: a rostl, rostl, rostl, během pár minut z něho byl obrovský nos, který neměl konce.

Nebohý Geppetto se snažil ho zkrátit; ale čím víc ho ořezával a zkracoval, tím delší ten drzý nos byl.

Po nose mu vyrobil ústa.

Ústa ještě ani nebyla hotová, a už se začala smát a posmívat se mu.

— Přestaň se smát! — řekl Geppetto rozmrzele; ale bylo to, jako by to říkal zdi.

— Přestaň se smát, povídám ti! — zahulákal výhružným hlasem.

Tak ústa přestala, ale vyplázla na něj celý jazyk.

Geppetto, aby si nekazil radost z díla, dělal, že si toho nevšímá, a dál pracoval. Po ústech mu vyrobil bradu, pak krk, pak ramena, žaludek, paže a ruce.

Sotva měl hotové ruce, Geppetto ucítil, že mu z hlavy někdo stahuje paruku. Podíval se nahoru, a co uviděl? Uviděl svou žlutou paruku v panáčkových rukou.

— Pinocchio!... vrať mi hned mou paruku!

A Pinocchio, místo aby mu paruku vrátil, si ji nasadil na sebe a zůstal pod ní z poloviny udušený.

Takovou drzostí a výsměchem byl Geppetto zarmoucen a zasmušil se tak, jak se ještě v životě nezasmušil: a obrátil se k Pinocchiovi a řekl mu:

— Ty darebáku syne! Ještě ani nejsi dodělaný, a už začínáš nemít úctu ke svému otci! Zle, chlapče, zle!

A otřel si slzu.

Nohy a chodidla ještě zbývaly udělat.

Když měl Geppetto hotová i chodidla, dostal kopanec přímo na špičku nosu.

— Zasloužím si to, — povídal si pak pro sebe. — Měl jsem na to myslet dřív! Teď už je pozdě!

Pak vzal panáčka pod paždí a postavil ho na podlahu světnice, aby ho rozchodil.

Pinocchio měl nohy ztuhlé a nevěděl si rady s pohybem, a Geppetto ho vedl za ruku, aby ho naučil klást jeden krok za druhým.

Když se mu nohy rozhýbaly, Pinocchio začal chodit sám a běhat po světnici; až se nakonec protáhl dveřmi, skočil na ulici a dal se do útěku.

A nebohý Geppetto za ním, bez naděje ho dohnat, protože ten rošťák Pinocchio skákal jako zajíc, a jak klapal dřevěnýma nohama o dlažbu, dělal rámus jako dvacet párů selských dřeváků.

— Chyťte ho! Chyťte ho! — hulákal Geppetto; ale lidi, co šli po ulici, když viděli toho dřevěného panáčka utíkat jako závodního koně, se zastavovali jako očarovaní, dívali se na něj a smáli se, smáli a smáli, že si to ani nelze představit.

Nakonec, naštěstí, se tam objevil karabiniér, který, když zaslechl ten rámus a myslel si, že jde o hříbě, co utrhlo uzdu pánovi, zmužile se postavil s nohama rozkročenýma doprostřed ulice, odhodlán ho zastavit a zabránit větším neštěstím.

Ale Pinocchio, když ještě z dálky zahlédl karabiniéra, který mu zahrazoval celou ulici, se zkusil mu z překvapení propíchnout mezi nohama, a místo toho pořádně narazil.

Karabiniér, aniž se pohnul, ho čistě chytil za nos (byl to nos nehorázný, jak dělaný pro to, aby ho karabiniéři chytali) a předal ho zpátky Geppettovi, který mu chtěl za trest hned pořádně napráskat na uši. Ale představte si, jak zůstal zaražený, když je hledal a nemohl je najít: a víte proč? Protože v tom spěchu, jak ho vyřezával, zapomněl mu je udělat.

Tak ho popadl za krk, a jak ho vedl zpátky, hrozivě pokyvoval hlavou a říkal mu:

— Jdeme hned domů. Až budeme doma, nepochybuj, že si to spolu vyřídíme!

Pinocchio se při téhle písničce svalil na zem a nechtěl už udělat ani krok. Mezitím se kolem začali zastavovat zvědavci a povaleči a dělat hlouček.

Kdo říkal to, kdo zase ono.

— Nebohý panáček! — říkali někteří — má pravdu, že se nechce vrátit domů! Kdo ví, jak by ho ten zlosyn Geppetto spráskal!...

A jiní záludně dodávali:

— Ten Geppetto vypadá jako řádný člověk! Ale je to pravý tyran na kluky! Jestli mu toho ubohého panáčka nechají v rukou, je schopný ho roztrhat na kusy!

Zkrátka tolik toho napovídali a tolik toho udělali, že karabiniér Pinocchia zase propustil na svobodu, a místo něj odvedl do vězení toho nebohého starého Geppetta. Jemu, co neměl v tu chvíli slov na obhajobu, nezbylo než plakat jako tele, a jak šel k vězení, zajíkavě vzlykal:

— Ty neblahý synku! A pomyslet, že jsem si dal takovou práci, abych z tebe udělal pořádného panáčka! Ale patří mi to! Měl jsem na to myslet dřív!...

Co se stalo potom, je příběh tak zvláštní, že se mu dá sotva uvěřit, a já vám ho vypovím v těch dalších kapitolách.

IV.

Příběh Pinocchia s Mluvícím cvrčkem, kde se ukazuje, jak zlobivé děti nerady slyší, když je kárá někdo, kdo toho ví víc než ony.

Povím vám tedy, děti, že zatímco byl nebohý Geppetto bez vlastní viny odváděn do vězení, ten rošťák Pinocchio, který se vysmekl ze spárů karabiniéra, uháněl co mu nohy stačily přes pole, aby se co nejrychleji dostal domů; a v tom spěchu přeskakoval vysoké meze, trnité ploty i vodou plné příkopy, jen tak jako by to zvládlo kůzlátko nebo zajíček, co za nimi uhání lovci.

Když se dostal před dům, našel domovní dveře pootevřené. Strčil do nich, vešel dovnitř, a sotva stačil přisunout závoru, svalil se na zem a vydal ze sebe veliký vzdech úlevy.

Ale ta úleva netrvala dlouho, protože ve světnici zaslechl, jak někdo říká:

— Krí-krí-krí!

— Kdo mě to volá? — řekl Pinocchio celý vyděšený.

— To jsem já!

Pinocchio se otočil a uviděl velkého cvrčka, který pomalu lezl nahoru a nahoru po zdi.

— Řekni mi, cvrčku, a ty jsi kdo?

— Já jsem Mluvící cvrček, a v téhle světnici bydlím už víc než sto let.

— Jenže dneska je ta světnice moje, — řekl panáček, — a jestli mi chceš udělat opravdovou radost, hned se odsud ztrať a ani se neohlížej.

— Já se odsud nehnu, — odpověděl cvrček, — dokud vám neřeknu jednu velkou pravdu.

— Tak mi ji řekni, a hoď sebou.

— Běda těm dětem, které se bouří proti svým rodičům a svévolně opouštějí otcovský dům. Nikdy jim na tomhle světě nebude dobře; a dříve nebo později toho budou hořce litovat.

— Jen si zpívej, cvrčku, jak se ti chce: ale já vím, že zítra za svítání odsud odejdu, protože jestli tu zůstanu, stane se mi to, co se děje všem ostatním dětem, tedy pošlou mě do školy, a po dobrém nebo po zlém se budu muset učit; a já, mezi námi, nemám chuť se učit ani trochu a radši se bavím honbou za motýly a lezením na stromy pro ptáčata z hnízd.

— Chudáčku hloupý!... Ale copak nevíš, že takhle z tebe vyroste nádherný osel, a všichni si z tebe budou dělat legraci?

— Mlč, drzý cvrku, ty poslíčku neštěstí! — zařval Pinocchio.

Ale cvrček, který byl trpělivý a filozof, se místo toho, aby se touto drzostí urazil, pokračoval tím samým tónem:

— A jestli se ti nechce do školy, proč se aspoň nenaučíš nějakému řemeslu, abys si poctivě vydělal na kus chleba?

— Chceš, abych ti to řekl? — odvětil Pinocchio, který začínal ztrácet trpělivost. — Ze všech řemesel na světě je jedno jediné, které mi doopravdy sedí.

— A to řemeslo by bylo?

— Jíst, pít, spát, bavit se, a od rána do večera vést život tuláka.

— Pro tvou informaci, — řekl Mluvící cvrček s obvyklým klidem, — všichni, kdo dělají tohle řemeslo, skončí skoro vždycky ve špitále nebo ve vězení.

— Pozor, drzý cvrku, posle neštěstí!... jestli se naštvu, běda ti!

— Chudáčku Pinocchio: mně je tě opravdu líto!...

— Proč je ti mě líto?

— Protože jsi dřevěný panáček a, co je horší, protože máš dřevěnou hlavu.

Při těch posledních slovech Pinocchio celý vzteklý vyskočil, chytil z ponku dřevěné kladívko a mrštil s ním po Mluvícím cvrčkovi.

Snad ho ani netrefit nechtěl; ale naneštěstí ho zasáhl přímo do hlavy, takže nebohý cvrček ze sebe sotva stačil vydat *krí-krí-krí* a pak zůstal viset ztuhlý a přilepený ke zdi.

V.

Pinocchio má hlad a hledá vejce, aby si usmažil omeletu; ale v nejkrásnější chvíli mu omeleta vyletí z okna.

Mezitím se začínalo stmívat a Pinocchio si vzpomněl, že nic nejedl, a ucítil v žaludku jakési svrbění, které bylo moc podobné chuti k jídlu.

Jenže chuť k jídlu u kluků pádí rychle, a vskutku, za pár minut se z chuti stal hlad, a hlad se z nevidím-nedohlédnu proměnil v hlad jako vlk, v hlad, co by se dal krájet nožem.

Nebohý Pinocchio hned běžel ke krbu, kde stál hrnec, co bublal, a chystal se zvednout víko a podívat se, co je v něm: ale ten hrnec byl namalovaný na zdi. Představte si, jak zůstal. Nos, který už měl dlouhý, se mu prodloužil nejmíň o další čtyři prsty.

Pak se dal do běhu po světnici a šťoural po všech zásuvkách a po všech skrýších, aby našel kousek chleba, třebas kousek chleba suchého, kůrku, kost zbylou po psovi, trochu zplesnivělé polenty, rybí kost, třešňovou pecku, zkrátka cokoli ke kousání: jenže nenašel nic, zhola nic, opravdu nic.

A hlad mezitím rostl a pořád rostl: a nebohý Pinocchio neměl jinou úlevu, než že zíval, a jeho zívání bylo tak dlouhé, že se mu někdy pusa roztáhla až k uším. A po tom zívání plival, a cítil, jak se mu žaludek propadá.

Pak s pláčem a zoufalstvím řekl:

— Mluvící cvrček měl pravdu. Udělal jsem špatně, že jsem se bouřil tátovi a utekl z domu… Kdyby tu byl teď táta, nemusel bych tu umírat

samými zívy! Ach! Jaká ošklivá nemoc je ten hlad!

Vtom se mu na hromadě smetí zdálo, že vidí něco kulatého a bílého, co se moc podobalo slepičímu vejci. Vyskočit a vrhnout se na to byl jeden okamžik. Bylo to vážně vejce.

Panáčkovu radost nejde popsat: musíte si ji sami představit. Skoro si myslel, že se mu to zdá, obracel to vejce v rukou, dotýkal se ho a líbal ho, a jak ho líbal, říkal:

— A jak ho mám teď uvařit? Udělám si z něho omeletu?... Ne, lepší bude uvařit ho na pánvičce!... nebo nebude chutnější, kdyby ho osmažil na pánvi? A co kdybych ho uvařil jako čisté vajíčko k pití? Ne, nejrychlejší ze všech způsobů je uvařit ho na pánvičce: moc se mi chce po něm!

Jak řekl, tak udělal, postavil pánvičku na ohřívadlo plné žhavých uhlíků: a nalil do pánvičky, místo oleje nebo másla, trochu vody: a když se voda začala kouřit, *tac!*... rozklepl vaječnou skořápku a chystal se vylít žloutek s bílkem dovnitř.

Ale místo bílku a žloutku vyskočilo ven veselé a zdvořilé kuřátko, které se krásně uklonilo a řeklo:

— Tisíceré díky, pane Pinocchio, že jste mě ušetřil té námahy s rozbíjením skořápky! Sbohem, mějte se dobře a mnoho pozdravů domů!

A s těmi slovy roztáhl křídla, protáhl se oknem, které bylo otevřené, a odletěl, kam ho oči nedohlédly.

Nebohý panáček zůstal stát jako očarovaný, s očima strnulýma, s pusou dokořán a s kousky skořápky v ruce. Když se vzpamatoval z první otřesnosti, dal se do pláče, do křiku, dupal nohama na podlaze zoufalstvím, a jak plakal, říkal:

— A přece měl Mluvící cvrček pravdu! Kdybych neutekl z domu a kdyby tu byl táta, nemusel bych teď umírat hlady. Ach! Jaká ošklivá nemoc je ten hlad!...

A protože mu tělo brblalo víc než předtím, a nevěděl, jak ho uklidnit, napadlo ho vyjít z domu a zaběhnout do sousední vesnice v naději,

že potká nějakého dobrotivého člověka, který mu dá almužnu v podobě kousku chleba.

VI.

Pinocchio usne s nohama na ohřívadle, a druhé ráno se probudí s nohama úplně spálenýma.

Byla zrovna pekelná noc. Hřmělo tak silně, blýskalo se, jako by nebe chytilo oheň, a studený, strašácký vítr, zuřivě pískaje a zvedaje obrovský oblak prachu, nutil všechny stromy v kraji skřípat a vrzat.

Pinocchio měl veliký strach z hromů a blesků: jenže hlad byl silnější než strach: proto přivřel domovní dveře, dal se do běhu a asi po stu skocích dorazil až do vesnice, s vyplazeným jazykem a s těžkým dechem jako lovecký pes.

Jenže všechno bylo potmě a opuštěné. Krámy byly zavřené; vrata domů zavřená, okna zavřená, a na ulici ani pes. Vypadalo to na vesnici mrtvých.

Pinocchio, poháněný zoufalstvím a hladem, se chytil zvonku u jednoho domu a začal zdlouhavě zvonit, a říkal si pro sebe:

— Někdo se už vykloní.

A opravdu se vyklonil jeden stařík, s noční čepičkou na hlavě, a rozzlobeně zakřičel:

— Co chcete v tuhle hodinu?

— Udělal byste mi tu laskavost a dal mi trochu chleba?

— Počkejte tam, hned se vrátím, — odpověděl stařík, protože si myslel, že má co dělat s nějakým z těch rošťáků-zlomysů, kteří se v noci baví zvoněním u domů, aby obtěžovali slušné lidi, kteří si klidně spí.

Za půl minuty se okno znovu otevřelo a hlas téhož stařík na Pinocchia zavolal:

— Pojď blíž a nastav klobouk.

Pinocchio, který ještě žádný klobouk neměl, přistoupil blíž a cítil, jak se na něj snáší obrovská plná necka vody, která ho spláchla celého, od hlavy až k patě, jako by byl květináč zvadlé pelargónie.

Vrátil se domů mokrý jako kuřátko a vyčerpaný únavou a hladem: a protože už neměl sílu se udržet zpříma, sedl si a položil si promočené a zablácené nohy na ohřívadlo plné žhavých uhlíků.

A tam usnul; a ve spánku mu nohy, které byly dřevěné, chytly oheň a pomaloučku zuhelnatěly a staly se popelem.

A Pinocchio dál spal a chrápal, jako by ty nohy nebyly jeho, ale něčí cizí. Nakonec se za rozbřesku probudil, protože někdo klepal na dveře.

— Kdo je tam? — zeptal se zívaje a protíraje si oči.

— To jsem já! — odpověděl jeden hlas.

Ten hlas byl hlas Geppettův.

VII.

Geppetto se vrátí domů a dá panáčkovi snídani, kterou si ten ubohý člověk přinesl pro sebe.

Nebohý Pinocchio, který měl pořád oči napůl ve snu, si ještě nevšiml, že má nohy úplně spálené: a tak sotva uslyšel otcův hlas, seskočil ze stoličky, aby doběhl odstrčit závoru; ale místo toho, po dvou nebo třech zavrávoráních, upadl rovnou jak dlouhý na podlahu.

A jak při pádu udeřil o zem, nadělal takový rámus, jaký by nadělal pytel naběraček spadlý z pátého patra.

— Otevři mi! — zatím volal Geppetto z ulice.

— Táto, nemůžu... — odpovídal panáček s pláčem a válel se po zemi.

— Proč nemůžeš?

— Protože mi někdo sežral nohy.

— A kdo ti je sežral?

— Kočka, — řekl Pinocchio, když viděl kočku, jak si přední tlapkou pohrává s pár dřevěnými hoblinami.

— Otevři mi, povídám! — opakoval Geppetto. — Nebo až vlezu do domu, tu kočku ti ještě ukážu já!

— Nemůžu se udržet rovně, věřte mi. Ach! Ubohý já! Ubohý já, co teď budu muset chodit po kolenou celý život!

Geppetto si myslel, že všechen ten nářek je další panáčkova lumpárna, a rozhodl se s tím skoncovat; vylezl po zdi a vlezl do domu oknem.

Zpočátku mu chtěl vyčíst a chtěl mu nařezat; ale pak, když viděl svého Pinocchia natáhlého na zemi a opravdu bez nohou, srdce se mu obměklo; vzal ho hned do náručí a dal se ho líbat a tisíckrát se mu lísat a mazlit se s ním, a s velkými slzami, co mu stékaly po lících, mu zajíkavě řekl:

— Pinocchiášku můj! Jak to, že sis spálil nohy?

— Nevím, táto, ale věřte, že to byla pekelná noc, a budu si na to vzpomínat, co živ budu. Hřmělo, blýskalo se a já měl veliký hlad, a tak mi Mluvící cvrček řekl: — *Patří ti to: byl jsi zlý a zasloužíš si to* — a já jsem mu řekl: — *Pozor, cvrku!...* — a on mi řekl: — *Jsi dřevěný panáček a máš dřevěnou hlavu* — a já jsem po něm hodil topůrkem od kladívka, a on umřel, ale je to jeho vina, protože já jsem ho zabít nechtěl, a důkazem je, že jsem si postavil pánvičku na žhavé uhlíky ohřívadla, ale kuřátko vyskočilo ven a řeklo: — *Sbohem,... a mnoho pozdravů domů.* A hlad pořád rostl, a proto mi ten stařík s noční čepičkou, co se vyklonil z okna, řekl: — *Pojď blíž a nastav klobouk* — a já s tou neckou vody na hlavě, no, přece prosit o kousek chleba není hanba, že ne? jsem se hned vrátil domů, a protože jsem měl pořád veliký hlad, položil jsem si nohy na ohřívadlo, abych se usušil, a vy jste se vrátil, a já je mám spálené, a mezitím mám pořád hlad a nohy už nemám! íií!... íií!... íií!... íií!...

A nebohý Pinocchio se dal do pláče a do kvičení tak hlasitě, že ho slyšeli na pět kilometrů daleko.

Geppetto, který z celé té zamotané řeči pochopil jen jednu věc, totiž že panáček umírá hlady, vytáhl z kapsy tři hrušky, podal mu je a řekl:

— Tyhle tři hrušky byly moje snídaně: ale dám ti je rád. Sněz je a ať ti slouží.

— Když chcete, abych je snědl, udělejte mi tu laskavost a oloupejte mi je.

— Oloupat je? — opáčil Geppetto překvapeně. — Nikdy bych nevěřil, chlapče, že máš tak vybíravou pusu a tak choulostivé patro. Zle! Na

tomhle světě si člověk už od dětství musí zvyknout jíst všechno, protože se nikdy neví, co ho může potkat. Případů je tolik!…

— Vy máte pravdu, — namítl Pinocchio — ale já nikdy neumím sníst ovoce, které není oloupané. Slupky nesnáším.

A ten dobrý člověk Geppetto vytáhl nožík, obrnil se svatou trpělivostí, oloupal ty tři hrušky a všechny slupky dal na roh stolu.

Když Pinocchio na dvě hryznutí snědl první hrušku, chystal se zahodit ohryzek; ale Geppetto mu zadržel ruku a řekl:

— Nezahazuj to: všechno se na tomhle světě může hodit.

— Ale já ohryzek vážně nejím!… — vykřikl panáček a vzepřel se jako zmije.

— Kdo ví! Případů je tolik!… — opakoval Geppetto bez rozhorlení.

Faktem je, že ty tři ohryzky, místo aby byly vyhozeny z okna, skončily na rohu stolu ve společnosti slupek.

Když Pinocchio snědl, nebo spíš zhltl, ty tři hrušky, hodně dlouze zívl a naříkavě řekl:

— Mám ještě hlad!

— Jenže já, chlapče, už nemám nic, co bych ti dal.

— Opravdu nic, nic?

— Mám už jenom tyhle slupky a tyhle ohryzky.

— Co se dá dělat! — řekl Pinocchio. — Když není nic jiného, sním slupku.

A začal žvýkat. Zpočátku trochu ohrnul pusu: ale pak jednu po druhé spořádal jedním zátahem všechny slupky; a po slupkách i ohryzky, a když dojedl do posledního kousku, radostně se poplácal rukama po bříšku a jásavě řekl:

— Teď je mi dobře!

— Vidíš tedy, — poznamenal Geppetto — že jsem měl pravdu, když jsem ti říkal, že si člověk nemá zvykat být ani moc vybíravý, ani moc choulostivé patro. Milý můj, nikdy se neví, co se na tomhle světě může přihodit. Případů je tolik!…

VIII.

Geppetto udělá Pinocchiovi nové nohy a prodá vlastní kabát, aby mu koupil slabikář.

Panáček, sotva utišil hlad, se hned začal mračit a plakat, protože chtěl pár nových nohou.

Jenže Geppetto, aby ho potrestal za jeho lumpárnu, ho nechal plakat a zoufat si půl dne; pak mu řekl:

— A proč bych ti měl dělat nové nohy? Snad proto, abych tě viděl zase utíkat z domu?

— Slibuji, — řekl panáček se vzlykotem — že od dneška budu hodný…

— Všichni kluci, — odpověděl Geppetto — když chtějí něco dostat, mluví takhle.

— Slibuji, že půjdu do školy, budu se učit a udělám vám radost…

— Všichni kluci, když chtějí něco dostat, opakují tu samou písničku.

— Ale já nejsem jako ostatní kluci! Já jsem lepší než všichni ostatní a mluvím vždycky pravdu. Slibuji vám, táto, že se naučím nějakému řemeslu a budu útěchou a oporou vašeho stáří.

Geppetto, který, i když dělal tyranskou tvář, měl oči plné pláče a srdce těžké vzrušením, když viděl svého nebohého Pinocchia v tom žalostném stavu, už neodpovídal; ale vzal do rukou nářadí a dva kousky sušeného dřeva a dal se do práce s obrovským zápalem.

A za necelou hodinu byly nohy hotové: dvě bystré nožičky, suché a šlachovité, jako by je vymodeloval geniální umělec.

Pak Geppetto panáčkovi řekl:

— Zavři oči a spi!

A Pinocchio zavřel oči a předstíral, že spí. A v době, kdy předstíral, že spí, mu Geppetto trochou klihu rozpuštěného ve vaječné skořápce přilepil obě nohy na místo, a přilepil mu je tak dobře, že nebylo vidět ani stopu po spoji.

Jakmile panáček zjistil, že má nohy, seskočil ze stolu, kde ležel, a začal dělat tisíce poskoků a tisíce kotrmelců, jako by zešílel z toho obrovského štěstí.

— Abych vám oplatil, co jste pro mě udělal, — řekl Pinocchio tátovi — chci hned jít do školy.

— Dobrý chlapec.

— Ale do školy potřebuju nějaké oblečení.

Geppetto, který byl chudý a neměl v kapse ani halíř, mu tedy udělal šatičky z květovaného papíru, pár bot z kůry stromu a čepičku z chlebové střídky.

Pinocchio hned běžel před necky plné vody se podívat na svůj odraz a byl se sebou tak spokojený, že se naparoval a říkal:

— Vypadám jak opravdový pán!

— Opravdu, — opáčil Geppetto — protože, pamatuj si to, pánem nedělá krásný oblek, ale spíš oblek čistý.

— Mimochodem, — dodal panáček — do školy mi pořád něco chybí: ba víc, chybí mi to nejdůležitější a nejlepší.

— A to je co?

— Chybí mi slabikář.

— Máš pravdu: ale jak ho sehnat?

— To je úplně snadné: zajde se ke knihkupci a koupí se.

— A peníze?

— Já je nemám.

— Ani já ne, — dodal ten dobrý stařík a zesmutněl.

A Pinocchio, i když byl kluk náramně veselý, zesmutněl taky: protože bídě, když je to opravdová bída, rozumějí všichni: i kluci.

— Co se dá dělat! — vykřikl Geppetto zničehonic, postavil se na nohy; a nasoukal se do starého kabátu z vlněné bavlny, celého v záplatách a stezích, a vyběhl z domu.

Za chvíli se vrátil: a když se vrátil, měl v ruce slabikář pro synka, ale kabát už neměl. Ten ubohý člověk byl v košili, a venku sněžilo.

— A ten kabát, táto?

— Prodal jsem ho.

— Proč jste ho prodal?

— Protože mi v něm bylo horko.

Pinocchio tu odpověď pochopil hned, a neschopen zadržet nápor svého dobrého srdce, skočil Geppettovi kolem krku a začal ho líbat po celé tváři.

IX.

Pinocchio prodá slabikář, aby šel na loutkové divadlo.

Když přestalo sněžit, Pinocchio, se svým krásným novým slabikářem pod paždí, se dal cestou, co vedla do školy: a jak šel, přemítal ve své malé hlavičce tisíc úvah a tisíc vzdušných zámků, jeden hezčí než druhý.

A sám pro sebe povídal:

— Dneska se ve škole hned naučím číst: zítra se pak naučím psát, a pozítří se naučím počítat. Pak si svou šikovností vydělám hodně peněz, a za první peníze, co mi přijdou do kapsy, hned chci udělat tátovi krásný kabát ze sukna. Ale co to říkám ze sukna? Chci mu ho udělat celý ze stříbra a ze zlata, s knoflíky z briliantů. A ten chudák si to opravdu zaslouží; vždyť koneckonců, aby mi koupil knihy a nechal mě studovat, zůstal v košili... v takové zimě! Jen tátové jsou schopni takových obětí!...

A jak takhle dojatě povídal, zdálo se mu, že v dálce slyší hudbu píšťal a bušení velkého bubnu: pí-pí—pí, pí-pí—pí, bum, bum, bum, bum.

Zastavil se a poslouchal. Ty zvuky přicházely z konce jedné velmi dlouhé příčné ulice, která vedla do malé vesničky postavené na mořském břehu.

— Copak je to za hudbu? Škoda, že musím do školy, jinak bych...

A zůstal tam rozpačitý. V každém případě bylo potřeba se rozhodnout; buď do školy, nebo za píšťalami.

— Dneska půjdu za píšťalami a zítra do školy. Na školu je vždycky dost času, — řekl nakonec ten rošťák a pokrčil rameny.

Jak řekl, tak udělal, vrazil do té příčné ulice a dal se do pořádného běhu. Čím víc utíkal, tím zřetelněji slyšel zvuk píšťal a dunění velkého bubnu: pí-pí—pí, pí—pí-pí, pí-pí—pí, bum, bum, bum, bum.

A najednou se ocitl uprostřed náměstí plného lidí, kteří se tlačili okolo velkého baráku ze dřeva a plátna pomalovaného tisícem barev.

— Co je to za barák? — zeptal se Pinocchio a otočil se k jednomu klukovi z vesnice, co tam stál.

— Přečti si ceduli, co je tam napsaná, a budeš to vědět.

— Rád bych si ji přečetl, ale zrovna dneska neumím číst.

— To je mi věc, pacholku! Tak já ti ji přečtu. Věz, že na té ceduli ohnivě červenými písmeny stojí: VELKÉ LOUTKOVÉ DIVADLO…

— Jak dávno hra začala?

— Začíná teď.

— A kolik se platí za vstup?

— Čtyři krejcary.

Pinocchio, který měl v sobě horečku zvědavosti, ztratil všechen stud a bez okolků řekl tomu klukovi, s kterým mluvil:

— Dal bys mi čtyři krejcary do zítřka?

— Rád bych ti je dal, — odpověděl mu ten druhý a utahoval si z něho — ale zrovna dneska ti je dát nemůžu.

— Za čtyři krejcary ti prodám svou kazajku, — řekl mu tedy panáček.

— Co bych dělal s kazajkou z květovaného papíru? Když na ni naprší, nejde ze mě sundat.

— Nechceš koupit moje boty?

— Hodí se tak na podpal.

— Co mi dáš za čepici?

— To by byla pěkná koupě! Čepice z chlebové střídky! Ještě by mi ji snad myši sežraly z hlavy!

Pinocchio byl jako na trní. Chvíli váhal, než učinil poslední nabídku: ale neměl odvahu: váhal, pletl se, trpěl. Nakonec řekl:

— Dáš mi čtyři krejcary za tenhle nový slabikář?

— Já jsem kluk a od kluků nic nekupuju, — odpověděl mu jeho malý účastník rozhovoru, který měl více rozumu než on.

— Za čtyři krejcary ten slabikář beru já, — vykřikl jeden kramář se starým šatstvem, který byl náhodou přítomen tomu rozhovoru.

A kniha byla hned na místě prodána. A pomyslet si, že ten ubohý Geppetto zůstal doma a třásl se zimou v košili, aby mohl synkovi koupit slabikář!

X.

Loutky poznají svého bratra Pinocchia a připraví mu obrovskou slavnost; ale v nejkrásnější chvíli se objeví loutkář Pán ohně, a Pinocchio je v nebezpečí, že špatně skončí.

Když Pinocchio vešel do loutkového divadla, stala se věc, která vyvolala málem revoluci.

Je potřeba vědět, že opona byla vytažená a hra už začala.

Na scéně byli vidět Harlekýn a Pulcinella, kteří se mezi sebou dohadovali a, jako obvykle, hrozili, že si každou chvíli vzájemně vysypou náklad facek a holí.

Hlediště, celé napjaté, se za boky popadalo smíchy, když slyšelo tu hádku dvou panáčků, kteří gestikulovali a nadávali si vší silou, jako by to byla dvě rozumná zvířata a dvě osoby z tohoto světa.

Když vtom náhle, pro nic za nic, Harlekýn přestal hrát, otočil se k publiku, ukázal rukou na někoho v hloubi hlediště, a začal dramaticky volat:

— Bohové nebeští! Zdá se mi to, nebo bdím? A přece tamhle vzadu je Pinocchio!...

— Je to opravdu Pinocchio! — křičel Pulcinella.

— Je to skutečně on! — ječela paní Rosaura a vykukovala v hloubi scény.

— Je to Pinocchio! Je to Pinocchio! — hulákali sborem všichni panáčci, vyskakujíce ze zákulisí.

— Je to Pinocchio! Je to náš bratr Pinocchio! Ať žije Pinocchio!...

— Pinocchio, pojď sem nahoru ke mně! — křičel Harlekýn. — Pojd se vrhnout do náručí svých dřevěných bratrů!

Na to srdečné pozvání Pinocchio vyskočil a z hloubi hlediště šel na lepší místa; pak s dalším skokem z lepších míst vylezl na hlavu dirigenta orchestru, a odtud vlítl na jeviště.

Nejde si představit ta obejmutí, ta zmáčknutí za krk, přátelská štípnutí a zpřímné bratrské hlavičkování, které Pinocchio dostal uprostřed takového zmatku herců a hereček té dramaticko-rostlinné společnosti.

Ta podívaná byla dojemná, to se musí nechat: ale publikum v hledišti, když vidělo, že hra nejde dál, ztratilo trpělivost a začalo volat: — Chceme hru! Chceme hru!

Všechno nadarmo, protože panáčci, místo aby pokračovali v představení, ještě zdvojnásobili rámus a křik, a posadili si Pinocchia na ramena a nesli ho v triumfu k světlům u rampy.

Vtom vylezl loutkář, mohutný chlap tak škaredý, že nahnal strach jen pouhým pohledem. Měl ohavný vous černý jako čmáranice inkoustu, a tak dlouhý, že mu splýval od brady až na zem: stačí říct, že když šel, šlapal si na něj nohama. Ústa měl veliká jako pec, oči vypadaly jako dvě lucerny z červeného skla s rozsvíceným světlem za nimi; a v rukou plácal mohutným bičem spleteným z hadů a liščích ocasů.

Při nečekaném zjevení loutkáře všichni oněměli: nikdo ani nedutal. Byla by slyšet moucha letět. Ti ubozí panáčci, kluci i holky, se třásli jako osikové listí.

— Proč jsi mi přišel udělat zmatek do mého divadla? — zeptal se loutkář Pinocchia obrovským hlasem Zlobra silně nachlazeného na hlavě.

— Věřte mi, osvícený pane, že to nebyla moje vina!...

— Dost! Večer si to vyřídíme.

A opravdu, jakmile skončilo představení hry, loutkář šel do kuchyně, kde si k večeři připravil krásného berana, který se pomalu otáčel

na rožni. A protože mu chyběla polena, aby ho dopekl do růžova, zavolal Harlekýna a Pulcinellu a řekl jim:

— Přineste mi sem toho panáčka, kterého najdete pověšeného na hřebíku. Zdá se mi, že je ze dřeva pořádně vysušeného, a jsem si jist, že když ho hodím na oheň, dá mi krásný plamen pod pečínku.

Harlekýn a Pulcinella zprvu váhali; ale postrašeni zlým pohledem svého pána, uposlechli: a za chvíli se vrátili do kuchyně a nesli v náručí nebohého Pinocchia, který se zmítal jako úhoř mimo vodu a zoufale ječel: — Táto, zachraňte mě! Nechci umřít, ne, nechci umřít!...

XI.

Pán ohně kýchne a odpustí Pinocchiovi, který pak zachrání před smrtí svého přítele Harlekýna.

Loutkář Pán ohně (tak se totiž jmenoval) vypadal jako strašlivý muž, to neříkám, že ne, hlavně s tím svým ohavným černým vousem, co mu jako zástěra pokrýval celou hruď a celé nohy; ale v hloubi duše to vlastně nebyl zlý člověk. Důkazem je, že když viděl, jak mu před něj přinášejí toho ubohého Pinocchia, který se zmítal na všechny strany a křičel: — Nechci umřít, nechci umřít! — hned se dal dojmout a slitovat; a když ještě hezkou chvíli odolával, nakonec nevydržel a vyrazil ze sebe hlasité kýchnutí.

Při tom kýchnutí Harlekýn, který až do té chvíle byl smutný a schoulený jako plačící vrba, se celý v obličeji rozveselil, naklonil se k Pinocchiovi a potichu mu zašeptal:

— Dobré zprávy, bratře! Loutkář kýchl, a to je znamení, že se nad tebou slitoval, a teď jsi zachráněn.

Protože je potřeba vědět, že zatímco všichni lidé, když cítí lítost nad někým, buď pláčou, nebo si aspoň předstírají, že si otírají oči, Pán ohně naopak, pokaždé, když se opravdu dojal, měl zlozvyk kýchat. Byl to způsob jako jiný, jak dát ostatním poznat citlivost svého srdce.

Po kýchnutí loutkář, dál předstíraje mrzutost, zakřičel na Pinocchia:

— Přestaň už plakat! Tvůj nářek mi vyvolal takové svrbění tady vzadu v žaludku… cítím záchvěv, že skoro skoro… *hepčí, hepčí!* — a kýchl

ještě dvakrát.

— Na zdraví! — řekl Pinocchio.

— Děkuji. A tvůj táta a tvoje máma jsou pořád naživu? — zeptal se Pán ohně.

— Táta ano; mámu jsem nikdy neznal.

— Kdo ví, jaká by to byla bolest pro tvého starého otce, kdybych tě teď nechal hodit mezi ty žhavé uhlíky. Ubohý stařec! Je mi ho líto… *hepčí, hepčí, hepčí* — a kýchl ještě třikrát.

— Na zdraví! — řekl Pinocchio.

— Děkuji. Ostatně je potřeba litovat i mě, protože, jak vidíš, už nemám polena, abych dopekl toho berana na rožni, a ty, abych pravdu řekl, bys mi v tomhle případě přišel moc vhod! Ale teď už jsem se slitoval a nedá se nic dělat. Místo tebe hodím pod rožeň nějakého panáčka ze svojí společnosti. Hola, četníci!

Na ten povel se hned objevili dva dřevění četníci, dlouzí dlouzí, suší suší, s čepicí jako lucernou na hlavě a s vytasenou šavlí v ruce.

Pak jim loutkář chraplavě řekl:

— Vemte mi tamhle toho Harlekýna, pořádně ho svažte a pak ho hoďte spálit na oheň. Chci, aby můj beran byl dobře upečený!

Představte si nebohého Harlekýna! Jeho strach byl tak velký, že se mu nohy podlomily a padl obličejem na zem.

Pinocchio při pohledu na tu rozdírající podívanou šel a vrhl se loutkáři k nohám, a plakal tak proudem a smáčel mu slzami všechny chlupy toho předlouhého vousu a prosebným hlasem začal:

— Smilování, pane Pane ohně!…

— Tady žádní pánové nejsou! — odvětil loutkář tvrdě.

— Smilování, pane rytíři!…

— Tady žádní rytíři nejsou!

— Smilování, pane komandore!

— Tady žádní komandoři nejsou!

— Smilování, Vaše Excelence!…

Když se slyšel oslovit „Vaše Excelence“, loutkář hned stáhl ústa do kolečka, a najednou se stal lidštějším a přívětivějším a řekl Pinocchiovi:

— Dobrá, co ode mě chceš?

— Prosím o milost pro ubohého Harlekýna!…

— Tady žádná milost neplatí. Když jsem ušetřil tebe, musím dát na oheň jeho, protože chci, aby můj beran byl dobře upečený.

— V tom případě, — vykřikl Pinocchio hrdinsky, vzpřímil se a odhodil svou čepici z chlebové střídky — v tom případě vím, kde je moje povinnost. Vzhůru, páni četníci! Svažte mě a hoďte mě tam mezi ty plameny. Ne, není spravedlivé, aby ubohý Harlekýn, můj pravý přítel, musel umřít místo mě!

Ta slova, pronesená hlasitě a s hrdinským přízvukem, rozplakala všechny panáčky, kteří byli u té scény. I ti četníci sami, i když byli ze dřeva, plakali jako dvě mléčná jehňátka.

Pán ohně zpočátku zůstal tvrdý a nehybný jako kus ledu: ale pak, pomaloučku, se i on začal dojímat a kýchat. A po čtyřech nebo pěti kýchnutích srdečně rozpřáhl náruč a řekl Pinocchiovi:

— Jsi veliký statečný chlapec! Pojď sem ke mně a dej mi pusu.

Pinocchio hned běžel, a šplhaje se jako veverka po loutkářově vousu, mu zasadil krásnou pusu na špičku nosu.

— Takže milost platí? — zeptal se ubohý Harlekýn hláskem, který byl sotva slyšet.

— Milost platí! — odpověděl Pán ohně; pak dodal s povzdechem a kroucením hlavy:

— Co se dá dělat! Pro dnešní večer se smířím s tím, že budu jíst berana napůl syrového: ale příště, běda tomu, koho se to bude týkat!…

Při zprávě o získané milosti všichni panáčci běželi na jeviště a, rozsvítivše všechna světla a lustry jako na slavnostní večer, začali skákat a tančit.

Byl rozbřesk a oni pořád tančili.

XII.

Loutkář Pán ohně dá Pinocchiovi pět zlatých mincí, aby je odnesl tátovi Geppettovi: a Pinocchio se místo toho nechá napálit Lišákem a Kocourem a odejde s nimi.

Druhý den si Pán ohně vzal Pinocchia stranou a zeptal se ho:

— Jak se jmenuje tvůj otec?

— Geppetto.

— A čím se živí?

— Je to chudák.

— Vydělává hodně?

— Vydělává přesně tolik, aby neměl v kapse nikdy ani halíř. Představte si, že aby mi koupil školní slabikář, musel prodat jediný kabát, který na sobě měl: kabát, který mezi záplatami a steži byl samá jedna rána.

— Chudák! Je mi ho skoro líto. Tady máš pět zlatých mincí. Hned běž a odnes mu je, a pozdravuj ho ode mě.

Pinocchio, jak si lze snadno představit, tisíckrát poděkoval loutkáři: objal, jednoho po druhém, všechny panáčky ze společnosti, i četníky; a bez sebe radostí se vydal na cestu, aby se vrátil domů.

Ale neudělal ještě ani půl kilometru, když cestou potkal Lišáka kulhajícího na jednu nohu a Kocoura slepého na obě oči, kteří se tak nějak drbali a navzájem si pomáhali, jako dobří druhové v neštěstí. Lišák, který byl chromý, kráčel opřený o Kocoura: a Kocour, který byl slepý, se nechával vést Lišákem.

— Dobrý den, Pinocchio, — řekl mu Lišák a zdvořile ho pozdravil.

— Jak to, že znáš moje jméno? — zeptal se panáček.

— Dobře znám tvého tátu.

— Kde jsi ho viděl?

— Viděl jsem ho včera na dveřích jeho domu.

— A co dělal?

— Byl v košili a třásl se zimou.

— Chudák táta! Ale, dá-li Pánbůh, od dneška se už třást nebude!

— Proč?

— Protože ze mě se stal veliký pán.

— Veliký pán ty? — řekl Lišák a začal se smát hrubým a posměšným smíchem: a Kocour se taky smál, ale aby to na sobě nedal znát, pročesával si předními tlapkami vousy.

— Není důvod se smát, — vykřikl Pinocchio uraženě. — Mrzí mě vážně, že vám přivodím chuť do úst, ale tyhle tady, jestli se v tom vyznáte, je pět krásných zlaťáků.

A vytáhl mince, které mu Pán ohně daroval.

Při sympatickém zvuku těch mincí Lišák mimoděčně natáhl nohu, co vypadala ztuhlá, a Kocour otevřel obě oči dokořán, že vypadaly jako dvě zelené lucerny; ale pak je hned zase zavřel, takže si toho Pinocchio ani nevšiml.

— A teď, — zeptal se ho Lišák — co s těmi mincemi chceš dělat?

— Především, — odpověděl panáček — chci tátovi koupit krásný nový kabát, celý ze zlata a ze stříbra, a s knoflíky z briliantů: a potom chci koupit slabikář pro sebe.

— Pro sebe?

— Opravdu: protože chci jít do školy a dát se do pořádného učení.

— Podívej se na mě! — řekl Lišák. — Z hloupé vášně po studiu jsem přišel o nohu.

— Podívej se na mě! — řekl Kocour. — Z hloupé vášně po studiu jsem přišel o zrak obou očí.

Vtom bílý Kos, který se krčil na plotě u cesty, udělal svůj obvyklý zvuk a řekl:

— Pinocchio, neposlouchej rady špatných druhů: jinak toho budeš litovat!

Ubohý Kos, kdyby to byl býval nikdy neřekl! Kocour, mohutným skokem, se na něj vrhl a bez toho, aby mu dal čas říct *au*, ho spolkl jedním soustem i s peřím.

Když ho snědl a utřel si pusu, znovu zavřel oči a začal zase hrát slepého jako předtím.

— Chudák Kos! — řekl Pinocchio Kocourovi. — Proč jsi s ním zacházel tak zle?

— Udělal jsem to, abych mu dal lekci. Tak si příště zapamatuje, že nemá strkat ústa do cizích řečí.

Byli už víc než za polovinou cesty, když se Lišák najednou zarazil a řekl panáčkovi:

— Chceš svoje zlaté mince zdvojnásobit?

— To znamená?

— Chceš, aby z tvých pěti ubohých zlaťáků bylo sto, tisíc, dva tisíce?

— Jak jen! A jakým způsobem?

— Způsob je úplně snadný. Místo abys se vrátil domů, měl bys jít s námi.

— A kam mě chcete zavést?

— Do Hlupákova.

Pinocchio si to chvilku rozmyslel a pak rozhodně řekl:

— Ne, nechci tam. Už jsem blízko domova a chci se vrátit domů, kde na mě čeká táta. Kdo ví, chudák starý, jak si včera povzdychl, že jsem se nevrátil. Já jsem byl bohužel špatný synek, a Mluvící cvrček měl pravdu, když říkal: — *Děti neposlušné se nemají na tomhle světě dobře.* A já jsem to zažil na vlastní kůži, protože mě potkalo mnoho neštěstí, a i včera večer u Pána ohně jsem byl v nebezpečí... Brrr! Jen z pomyšlení mi naskakuje husí kůže!

— Takže, — řekl Lišák — opravdu chceš jít domů? Tak si jdi, a tím hůř pro tebe.

— Tím hůř pro tebe! — opakoval Kocour.

— Dobře si to rozmysli, Pinocchio, protože dáváš kopanec svému štěstí.

— Štěstí! — opakoval Kocour.

— Tvých pět zlaťáků, ze dne na den by jich bylo dva tisíce.

— Dva tisíce! — opakoval Kocour.

— Ale jak je to vůbec možné, aby jich bylo tolik? — zeptal se Pinocchio a zůstal s pusou dokořán údivem.

— Hned ti to vysvětlím; — řekl Lišák — je potřeba vědět, že v Hlupákově je požehnané pole, kterému všichni říkají Pole zázraků. Vyhrabeš v tom poli malou jamku a dáš do ní, například, jeden zlaťák. Pak jamku zasypeš trochou hlíny: zaleješ ji dvěma kbelíky vody z fontány, hodíš na ni špetku soli, a večer si klidně jdeš spát. Mezitím během noci zlaťák vyklíčí a rozkvete, a druhé ráno, až vstaneš a vrátíš se do pole, co najdeš? Najdeš krásný strom obtěžkaný tolika zlaťáky, kolik zrnek obilí může mít krásný klas v červnu.

— Takže tedy, — řekl Pinocchio stále více ohromený — kdybych v tom poli zakopal svých pět zlaťáků, kolik zlaťáků bych tam druhé ráno našel?

— To je úplně snadný počet; — odpověděl Lišák — počet, co si můžeš udělat na špičkách prstů. Dejme tomu, že z každého zlaťáku ti vyroste hrozen pěti set zlaťáků: pětset vynásob pěti, a druhé ráno najdeš v kapse dva tisíce pět set zářivých cinkavých zlaťáků.

— Ach, to je krása! — vykřikl Pinocchio a tancoval radostí. — Jakmile ty zlaťáky sklidím, dva tisíce si vezmu pro sebe, a těch dalších pět set navíc dám darem vám dvěma.

— Dárek pro nás? — vykřikl Lišák nelibostí a tvářil se dotčeně. — Bůh tě toho uchraň!

— Uchraň tě! — opakoval Kocour.

— My, — pokračoval Lišák — nepracujeme pro nízký zisk: my pracujeme, abychom druhé obohatili.

— Druhé! — opakoval Kocour.

— Jaké hodné lidi! — pomyslel si v duchu Pinocchio: a zapomínaje tam na místě na tátu, na nový kabát, na slabikář a na všechna dobrá předsevzetí, řekl Lišákovi a Kocourovi:

— Pojďme hned, jdu s vámi.

XIII.

Hostinec U Červeného raka.

Šli, šli a šli, až nakonec k večeru dorazili smrtelně unavení k hostinci U Červeného raka.

— Zastavme se tu na chvíli, — řekl Lišák, — jen abychom něco snědli a pár hodin si odpočinuli. O půlnoci se pak zase vydáme na cestu, abychom byli zítra za rozbřesku na Poli zázraků.

Vstoupili do hostince a všichni tři usedli ke stolu: ale nikdo z nich neměl chuť k jídlu.

Ubohý Kocour, trpící těžkou nevolností žaludku, nedokázal pozřít víc než pětatřicet parmic s rajčatovou omáčkou a čtyři porce drštěk po parmezánsku: a protože mu drštky nepřipadaly dost opepřené, požádal si třikrát o máslo a strouhaný sýr!

Lišák by si taky rád něco uzobl: ale protože mu doktor nařídil přísnou dietu, musel se spokojit s pouhým zajícem na sladkokyselo, s lehoučkou oblohou vykrmených kuřic a mladých kohoutků prvního hlasu. Po zajíci si pro povzbuzení chuti dal nanést lehký ragú z koroptví, křepelek, králíků, žabek, ještěrek a rajských hroznů; a víc už nechtěl.

Prý má z jídla takový odpor, že nic nedostane do pusy.

Ten, kdo snědl ze všech nejmíň, byl Pinocchio. Poprosil o kousek ořechu a skývu chleba a všechno nechal na talíři. Chudák chlapec, myšlenkami stále u Pole zázraků, měl předběžně zkažený žaludek ze zlatých mincí.

Když povečeřeli, Lišák hostinskému řekl:

— Dejte nám dva pořádné pokoje, jeden pro pana Pinocchia a druhý pro mě a pro mého kamaráda. Než se zase vydáme na cestu, dáme si šlofíčka. Nezapomeňte ale, že o půlnoci chceme být vzbuzeni, abychom mohli pokračovat v cestě.

— Zajisté, pane, — odpověděl hostinský a mrkl na Lišáka a Kocoura, jako by chtěl říct: — Chápu, srozuměli jsme se!

Sotva Pinocchio ulehl do postele, usnul jako špalek a hned začal snít. A ve snu se mu zdálo, že je uprostřed pole, a to pole bylo plné stromečků obtěžkaných hrozny, a tyhle hrozny byly obtěžkané zlaťáky, které se v závanech větru komíhaly a dělaly *cink, cink, cink*, jako by chtěly říct: „Kdo nás chce, pojď si pro nás.“ Jenže zrovna když Pinocchio byl na vrcholu blaha, totiž když natáhl ruku, aby plnými hrstmi pochytal všechny ty krásné mince a nacpal si je do kapes, probudily ho tři prudké rány do dveří pokoje.

Byl to hostinský, co mu přišel oznámit, že odbila půlnoc.

— A moji kamarádi jsou připraveni? — zeptal se panáček.

— Jacípak připraveni! Odešli před dvěma hodinami.

— A proč tak spěchali?

— Protože Kocour dostal vzkaz, že jeho největší kočičí syn, nemocný omrzlinami na nohou, je v nebezpečí života.

— A večeři zaplatili?

— Co vás napadá! Jsou to příliš vychovaní lidé, než aby vám způsobili takovou urážku.

— Škoda! Taková urážka by mi udělala velkou radost! — řekl Pinocchio a škrábal se v hlavě. Pak se zeptal:

— A kde řekli, že na mě ti dobří přátelé mají čekat?

— Na Poli zázraků, zítra za rozbřesku.

Pinocchio zaplatil zlaťák za svou večeři i za večeři svých kamarádů a potom odešel.

Dalo by se říct, že odcházel po hmatu, protože venku před hostincem byla taková tma, že nebylo vidět na krok. V polích kolem nezaše-

lestil ani lísteček. Jenom jacísi noční ptáci občas přelétli přes cestu z jednoho křoví do druhého a oťukli Pinocchia křídly přes nos, který, uskakuje leknutím, křičel: — Kdo tu je? — a ozvěna okolních kopců v dálce opakovala: — Kdo tu je? Kdo tu je? Kdo tu je?

Jak tak kráčel, uviděl na kmeni jednoho stromu malinkého živočicha, který zářil bledým, matným světlem jako noční lampička v průsvitné porcelánové lampě.

— Kdo jsi? — zeptal se ho Pinocchio.

— Jsem stín Mluvícího cvrčka, — odpovědělo to zvířátko tak slabounkým hláskem, že se zdálo, jako by přicházel z onoho světa.

— Co ode mě chceš? — řekl panáček.

— Chci vám dát radu. Vraťte se zpátky a odneste ty čtyři zlaťáky, co vám zbyly, svému ubohému tátovi, který pláče a zoufá si, že vás už neviděl.

— Zítra bude můj táta velký pán, protože z těchhle čtyř zlaťáků se stane dva tisíce.

— Nevěřte, chlapče můj, lidem, kteří vám slibují, že vás ze dne na den udělají bohatým. Obvykle jsou to buď blázni, nebo podvodníci! Dejte na mě, vraťte se zpátky.

— A já naopak chci pokračovat dál.

— Hodina je pozdní!...

— Chci jít dál.

— Noc je temná...

— Chci jít dál.

— Cesta je nebezpečná...

— Chci jít dál.

— Pamatujte si, že kluci, kteří si chtějí dělat všechno po svém a podle své vrtochy, dřív nebo později toho litují.

— Pořád ty samé řeči. Dobrou noc, Cvrčku.

— Dobrou noc, Pinocchio, a nebe vás ať chrání před rosou a před vrahy.

Sotva pronesl ta poslední slova, Mluvící cvrček naráz zhasl, jako když se sfoukne svíčka, a cesta se ponořila do ještě hlubší tmy než předtím.

XIV.

Pinocchio, protože neposlechl dobré rady Mluvícího cvrčka, narazí na vrahy.

— Opravdu… — říkal si panáček sám pro sebe, když se znovu vydal na cestu, — jací jsme my ubozí kluci nešťastníci! Všichni nám hubují, všichni nás napomínají, všichni nám dávají rady. Kdyby se jim nechalo volné pole, všichni by si vzali do hlavy, že jsou naši tatíkové a naši učitelé; všichni; i Mluvící cvrčci. Tak třeba: protože jsem nechtěl poslouchat toho otravného Cvrčka, kdoví kolik neštěstí, podle něj, by mě potkat mělo! Měl bych narazit i na vrahy! Ještě dobře, že já v žádné vrahy nevěřím a nikdy jsem nevěřil. Pro mě si vrahy vymysleli tátové naschvál, aby strašili kluky, kteří chtějí chodit v noci ven. A i kdybych nějaké na cestě potkal, copak bych se jich snad bál? Ani náhodou, šel bych jim rovnou do tváře a křičel: „Páni vrazi, co ode mě chcete? Pamatujte si, že se mnou žádné žerty! Jděte si tedy po svém a držte hubu!“ Při téhle řeči myšlené vážně by ti chudáci vrazi, zdá se mi, že je vidím, utekli jako vítr. A kdyby snad byli tak nevychovaní, že by utéct nechtěli, pak uteču já, a bude to vyřízené…

Ale Pinocchio nestihl dokončit svou úvahu, protože v tu chvíli se mu zdálo, že za sebou slyší velmi lehké šustění listí.

Otočil se, aby se podíval, a uviděl v šeru dvě černé postavy, zcela zahalené do dvou pytlů od uhlí, které za ním běžely poskakujíce po špičkách, jako by to byly dva přízraky.

— Tady jsou doopravdy! — řekl si pro sebe: a protože nevěděl, kam schovat ty čtyři zlaťáky, schoval si je do pusy, přesně pod jazyk.

Pak se pokusil utéct. Ale sotva udělal první krok, ucítil, že ho popadly za paže, a zaslechl dva příšerné, hluboké hlasy, které mu řekly:

— Peníze, nebo život!

Pinocchio nemohl odpovědět slovy kvůli těm mincím, které měl v puse, a tak udělal tisíc úklon a tisíc posuňků, aby těm dvěma zahaleným chlapům, z nichž bylo přes dírky v pytlech vidět jen oči, dal najevo, že je ubohý panáček a že nemá v kapse ani jeden falešný halíř.

— Nech ty žvásty a vyndej prachy! — zařvali výhružně oba lupiči.

A panáček udělal hlavou a rukama znamení, jako by chtěl říct: „Nemám nic."

— Vyndej prachy, nebo jsi mrtvý, — řekl ten vyšší vrah.

— Mrtvý! — opakoval ten druhý.

— A až tě zabijeme, zabijeme i tvého otce!

— I tvého otce!

— Ne, ne, ne, mého ubohého tátu ne! — zoufale vykřikl Pinocchio: ale při tom výkřiku mu zlaťáky zacinkaly v puse.

— Á, taškáři! Tak ty si schovaváš prachy pod jazykem? Hned je vyplivni!

A Pinocchio ani muk.

— Á! Ty děláš hluchého? Počkej chvíli, my už tě naučíme je vyplivnout!

A opravdu, jeden z nich popadl panáčka za špičku nosu a druhý za bradu a začali tahat jeden sem a druhý tam, až ho málem donutili otevřít pusu dokořán: jenže nic naplat. Panáčkova pusa jako by byla přibitá a zanýtovaná.

Tehdy ten menší vrah vytáhl obrovský nůž a zkusil mu ho zarazit mezi rty jako páku a dláto: ale Pinocchio, rychlý jako blesk, mu zuby zakousl do ruky, a když mu ji jedním kousnutím načisto odkousl, vy-

plivl ji — a představte si jeho úžas, když místo ruky uviděl, že vyplivl na zem kočičí tlapku.

Povzbuzen tímhle prvním vítězstvím se silou vymanil z drápů vrahů, přeskočil cestní plot a dal se úprkem polem. A vrazi za ním, jako dva psi za zajícem: a ten, co ztratil tlapku, běžel na jedné noze — a nikdy se nezjistilo, jak to dokázal.

Po patnácti kilometrech běhu Pinocchio už nemohl dál. Když se viděl ztracený, vyšplhal se po kmeni jedné velmi vysoké borovice a posadil se na špičku větví. Vrazi se taky pokoušeli šplhat nahoru, ale v polovině kmene uklouzli, spadli zpátky na zem a odřeli si ruce i nohy.

Ale ani tím se nedali porazit: naopak nasbírali u paty borovice otep suchého dřeva a zapálili ji. Co bys řekl švec, borovice začala hořet a vzplanula jako svíčka škubaná větrem. Pinocchio, když viděl, že plameny stoupají čím dál výš, a nechtěl skončit jako pečený holoubek, pořádně skočil z vrcholku stromu a zase pryč, běžet polem a vinicemi. A vrazi za ním, pořád za ním, bez ustání.

Mezitím začínalo svítat a cestu mu najednou přehradil široký a velmi hluboký příkop, celý plný špinavé vody barvy bílé kávy. Co teď? „Raz, dva, tři!“ vykřikl panáček a vrhl se s velkým rozběhem a skočil na druhou stranu. A vrazi skočili taky, ale protože špatně odhadli vzdálenost, *žbluňk!*... spadli rovnou doprostřed příkopu. Pinocchio, který slyšel ten šplouch a stříkance vody, zařval smíchem a dál běžel:

— Dobrou koupel, páni vrazi.

A už si představoval, že se utopili, když vtom se otočil, aby se podíval, a zjistil, že za ním oba běží, pořád zahalení v pytlích, a stéká z nich voda jako ze dvou protržených košů.

XV.

Vrahové honí Pinocchia; a když ho dohoní, oběsí ho na větvi Velkého dubu.

Panáček, kterému klesla mysl, byl zrovna na pokraji toho, že se vrhne na zem a vzdá se, když vtom, jak kolem sebe obracel oči, uviděl mezi tmavou zelení stromů v dálce bělat se bílý domeček jako sníh.

— Kdybych měl tolik dechu, abych doběhl až k tomu domu, snad bych byl zachráněn! — řekl si pro sebe.

A bez minuty váhání se dal znovu do běhu lesem naplno. A vrazi stále za ním.

Po zoufalém běhu trvajícím skoro dvě hodiny konečně, celý udýchaný, doběhl ke dveřím toho domečku a zabušil.

Nikdo neodpověděl.

Zabušil znovu s větší silou, protože slyšel, jak se blíží kroky a těžký, zadýchaný dech jeho pronásledovatelů.

Totéž ticho.

Když si uvědomil, že bušení nijak nepomáhá, začal v zoufalství do dveří kopat a mlátit do nich hlavou. Vtom se v okně ukázala krásná holčička s modrými vlasy a tváří bílou jako voskový obrázek, s očima zavřenýma a rukama zkříženýma na prsou, která, aniž hnula rty, řekla hláskem, co jako by přicházel z onoho světa:

— V tomhle domě nikdo není; všichni jsou mrtví.

— Otevři mi aspoň ty! — křičel Pinocchio s pláčem a prosbami.

— Jsem mrtvá taky.

— Mrtvá? A co tedy děláš tam v okně?

— Čekám, až pro mě přijede rakev.

Sotva to řekla, holčička zmizela a okno se bez hluku zavřelo.

— Ach, krásná holčičko s modrými vlasy, — křičel Pinocchio — otevři mi, pro boha živého! Měj slitování s ubohým klukem, co ho pronásledují vraz...

Ale nestihl to slovo dořící, protože ucítil, že ho popadli za krk, a ty obvyklé dva ošklivé hlasy mu vyhrůžně zabručely:

— Teď už nám neutečeš!

Když panáček viděl, jak se mu před očima mihne smrt, zmocnil se ho tak silný třas, že se mu v tom chvění rozcinkaly klouby dřevěných noh i ty čtyři zlaťáky, které měl schované pod jazykem.

— Tak co? — ptali se ho vrazi — otevřeš tu pusu, nebo ne? Á! Neodpovídáš? Jen počkej: tentokrát ti ji otevřeme sami!...

A vytáhli dva dlouhé, předlouhé nože, nabroušené jako břitvy, a *žbluf* a *žbluf*... zasadili mu dvě rány přímo do zad.

Jenže panáček byl pro své štěstí z tvrdého dřeva, a tak se čepele rozlomily na tisíc střepů a vrazi zůstali s rukojeťmi v rukou a dívali se jeden na druhého.

— Už to chápu, — řekl pak jeden z nich — musíme ho pověsit. Pověsme ho!

— Pověsme ho, — opakoval druhý.

Jak řekli, tak udělali: svázali mu ruce za zády, provlékli mu smyčku kolem krku a pověsili ho za ni na větev obrovského stromu zvaného Velký dub.

Pak se usadili na trávu a čekali, až panáček naposled zakope: ale panáček měl i po třech hodinách pořád otevřené oči, zavřenou pusu a kopal víc než dřív.

Když je nakonec čekání unavilo, obrátili se k Pinocchiovi a výsměšně mu řekli:

— Na shledanou zítra. Až se sem zítra vrátíme, doufáme, že budeš tak laskav a najdeš se už úhledně mrtvý a s pusou dokořán.

A odešli.

Mezitím se zvedl prudký severní vítr, který s hněvem foukal a hučel a házel ubohým oběšencem sem a tam, až se komíhal prudce jako srdce zvonu, co zvoní na slavnost. A to komíhání mu působilo nejprudší bolesti a smyčka, pořád víc se stahující kolem krku, mu brala dech.

Pozvolna se mu oči zakalily; a i když cítil blížit se smrt, pořád doufal, že se každou chvíli objeví nějaká milosrdná duše a přijde mu na pomoc.

Ale když, čekaje a čekaje, viděl, že se neobjevuje nikdo, zhola nikdo, tehdy mu zase přišel na mysl jeho ubohý táta... a vzlykl, skoro už umírající:

— Ach, táto můj! Kdybyste tu byl!...

A neměl už dech, aby řekl víc. Zavřel oči, otevřel pusu, natáhl nohy a po jednom velikém škubnutí zůstal viset jako ztuhlý.

XVI.

Krásná holčička s modrými vlasy dá panáčka sebrat: uloží ho do postele a zavolá tři lékaře, aby zjistila, jestli je živý, nebo mrtvý.

Zrovna když ubohý Pinocchio, oběšený vrahy na větvi Velkého dubu, se zdál být spíš mrtvý než živý, krásná holčička s modrými vlasy se znovu objevila v okně, a dojata pohledem na toho nešťastníka, který, visící za krk, tancoval frišku ve závanech severáku, třikrát tleskla rukama a dala tři tiché signály.

Na to znamení se ozval mohutný hluk křídel, co s překotným spěchem letěla, a velký Sokol přiletěl a usadil se na okenní parapet.

— Co poroučíte, moje půvabná vílo? — řekl Sokol a sklonil zobák v úkloně; protože je potřeba vědět, že ta holčička s modrými vlasy nebyla, koneckonců, nic jiného než nesmírně hodná víla, která už přes tisíc let bydlela nedaleko toho lesa.

— Vidíš toho panáčka, co visí na větvi Velkého dubu?

— Vidím ho.

— Dobrá: hned tam leť; svým silným zobákem rozetni smyčku, co ho drží ve vzduchu, a polož ho jemně do trávy pod Velký dub.

Sokol odletěl a za dvě minuty se vrátil se slovy:

— Co jste mi poručila, je hotovo.

— A jak jsi ho našel? Živého, nebo mrtvého?

— Na pohled vypadal mrtvý, ale ještě mrtvý doopravdy být nemůže, protože sotva jsem mu rozvázal smyčku, co ho škrtila na krku, vzdychl a tiše zabrumlal: „Teď je mi líp!…“

Potom víla znovu dvakrát tleskla a objevil se nádherný Pudl, který kráčel vzpřímeně po zadních nohou, jako kdyby byl člověk.

Pudl byl oblečený jako kočí v galantní livreji. Na hlavě měl trojhran lemovaný zlatem, plavou paruku s loknami, které mu padaly dolů na krk, kabátec čokoládové barvy s knoflíky z briliantů a dvěma velkými kapsami, do kterých si schovával kosti, co mu u oběda darovala paní, pár krátkých kalhot z karmínového sametu, hedvábné punčochy, odkryté střevíčky a vzadu něco jako obal od deštníku, celý z tyrkysově modrého atlasu, aby si tam schoval ocas, až začne pršet.

— Tak honem, Medore! — řekla víla Pudlovi. — Dej hned zapřáhnout ten nejkrásnější kočár z mojí stáje a vydej se cestou do lesa. Až dorazíš pod Velký dub, najdeš v trávě ležet ubohého panáčka, co je napůl mrtvý. Zvedni ho jemně, polož ho pěkně na polštáře kočáru a přivez mi ho sem. Rozumíš?

Pudl, aby dal najevo, že rozumí, třikrát čtyřikrát zavrtěl obalem z tyrkysově modrého atlasu, co měl vzadu, a vystřelil pryč jako závodní kůň.

Zakrátko bylo vidět, jak ze stáje vyjíždí krásný kočárek barvy vzduchu, celý vycpaný peřím z kanárků a uvnitř vyložený šlehačkou a krémem se savojskými piškoty. Kočárek táhlo sto spřežení bílých myšek, a Pudl, sedící na kozlíku, práskal bičem napravo i nalevo jako kočí, co se bojí, že přijede pozdě.

Nestihla uplynout ani čtvrthodina, a kočárek se vrátil, a víla, co čekala na prahu domu, vzala ubohého panáčka do náručí, odnesla ho do pokojíku, co měl stěny z perleti, a hned poslala pro nejslavnější lékaře v okolí.

A lékaři přišli jeden po druhém: dorazil Havran, Sýček a Mluvící cvrček.

— Chtěla bych od pánů vědět, — řekla víla a obrátila se k těm třem lékařům kolem Pinocchiovy postele — chtěla bych vědět, pánové, jestli je tenhle ubohý panáček živý, nebo mrtvý!...

Na tu výzvu Havran vystoupil jako první, nahmátl Pinocchiovi tep; pak mu nahmátl nos, pak malíček na noze: a když pořádně nahmátl, slavnostně pronesl tahle slova:

— Podle mého mínění je panáček mrtvý jako nic: ale kdyby snad náhodou mrtvý nebyl, pak by to byla jistá známka toho, že je pořád živý!

— Je mi líto, — řekl Sýček — že musím odporovat Havranovi, mému znamenitému příteli a kolegovi; pro mě naopak je panáček pořád živý; ale kdyby snad náhodou živý nebyl, pak by to byla známka toho, že je doopravdy mrtvý.

— A vy neřeknete nic? — zeptala se víla Mluvícího cvrčka.

— Já říkám, že obezřetný lékař, když neví, o čem mluví, nejlépe udělá, když mlčí. Ostatně, tenhle panáček mi není neznámou tváří: já ho znám už hodně dlouho!

Pinocchio, který až dosud ležel bez hnutí jako opravdový kus dřeva, pocítil jakýsi křečovitý záchvěv, až se celá postel otřásla.

— Tenhle panáček, — pokračoval Mluvící cvrček — je zapsaný ničema…

Pinocchio otevřel oči a hned je zase zavřel.

— Je to uličník, lajdák, tulák…

Pinocchio si schoval tvář pod prostěradlem.

— Tenhle panáček je neposlušný syn, který způsobí smrt svému ubohému tátovi, co umře žalem!…

V tu chvíli bylo v pokoji slyšet tlumený zvuk pláče a vzlyků. Představte si, jak zůstali všichni koukat, když, pozvednouce trochu prostěradlo, zjistili, že ten, kdo pláče a vzlyká, je Pinocchio.

— Když mrtvý pláče, je to znamení, že se uzdravuje, — pronesl slavnostně Havran.

— Je mi líto, že musím odporovat svému znamenitému příteli a kolegovi, — doplnil Sýček — ale pro mě, když mrtvý pláče, je to znamení, že se mu nelíbí umírat.

XVII.

Pinocchio sní cukr, ale nechce si vzít projímadlo; teprve když vidí hrobníky, co si pro něj přišli, pak si projímadlo vezme. Pak řekne lež a za trest mu naroste nos.

Jakmile ti tři lékaři odešli z pokoje, víla přistoupila k Pinocchiovi, a když mu sáhla na čelo, zjistila, že má horečku, co se nedá popsat.

Tehdy rozpustila jakýsi bílý prášek v půl sklenici vody a podala sklenici panáčkovi se slovy láskyplnými:

— Vypij to a za pár dní budeš zdravý.

Pinocchio se podíval na sklenici, trochu zkřivil pusu a pak se zeptal slzavým hláskem:

— Je to sladké, nebo hořké?

— Je to hořké, ale udělá ti to dobře.

— Jestli je to hořké, nechci to.

— Dej na mě: vypij to.

— Mně hořké nechutná.

— Vypij to: a až to vypiješ, dám ti bonbon z cukru, abys si opravil chuť.

— Kde je ten bonbon z cukru?

— Tady je, — řekla víla a vytáhla ho ze zlaté cukřenky.

— Nejdřív chci bonbon z cukru a potom vypiju tu hořkou vodu…

— Slibuješ mi to?

— Ano…

Víla mu dala bonbon, a Pinocchio, když ho křup křup rozkousal a za okamžik polkl, řekl, olizuje si rty:

— To by byla krása, kdyby i cukr byl lékem!... Projímal bych se každý den.

— Teď dodrž slib a vypij těch pár kapek vody, co ti vrátí zdraví.

Pinocchio neochotně vzal sklenici do ruky a strčil do ní špičku nosu: pak si ji přiblížil k ústům: pak do ní zase strčil špičku nosu: nakonec řekl:

— Je to moc hořké! moc hořké! Nemůžu to vypít.

— Jak to můžeš říct, když jsi to ani neochutnal?

— Dovedu si to představit! Poznal jsem to po čichu. Chci napřed ještě jeden bonbon z cukru... a pak to vypiju!

Víla s trpělivostí dobré maminky mu dala do pusy ještě trochu cukru; a pak mu znovu podala sklenici.

— Takhle to vypít nemůžu! — řekl panáček a dělal tisíc pitomých obličejů.

— Proč?

— Protože mě obtěžuje ten polštář, co mám tam dole u nohou.

Víla mu polštář odebrala.

— Nic naplat! Ani tak to vypít nemůžu.

— Co tě ještě obtěžuje?

— Obtěžují mě dveře pokoje, co jsou pootevřené.

Víla šla a zavřela dveře pokoje.

— Prostě, — vykřikl Pinocchio a dal se do pláče — tuhle hořkou vodu nechci vypít, ne, ne, ne!...

— Chlapče můj, budeš toho litovat...

— Mně je to jedno...

— Tvoje nemoc je vážná.

— Mně je to jedno...

— Horečka tě za pár hodin odnese na onen svět...

— Mně je to jedno...

— Nebojíš se smrti?

— Ani trochu! Radši zemřít, než pít ten ošklivý lék.

V tu chvíli se dveře pokoje rozletěly dokořán a vešli čtyři králíci černí jako inkoust, kteří na ramenou nesli malou rakev.

— Co ode mě chcete? — vykřikl Pinocchio a vylekaně se posadil na posteli.

— Přišli jsme si pro tebe, — odpověděl největší králík.

— Pro mě? Ale já ještě nejsem mrtvý!...

— Ještě ne: ale zbývá ti pár chvil života, protože jsi odmítl vypít lék, co by tě vyléčil z horečky!

— Ach vílo moje, vílo moje! — začal pak panáček ječet — dejte mi hned tu sklenici... Pospěšte si, pro boha živého, protože nechci umřít, ne... nechci umřít.

A vzal sklenici do obou rukou a vypil ji jedním douškem.

— No nic, — řekli králíci. — Tentokrát jsme sem táhli zbytečně. — A naložili si znovu malou rakev na ramena a odešli z pokoje, brumlajíce a mumlajíce si pod vousy.

A skutečně, za pár minut Pinocchio vyskočil z postele úplně zdravý; protože je potřeba vědět, že dřevění panáčci mají tu výsadu, že onemocní zřídka a uzdraví se rychle.

A víla, když ho viděla pobíhat a dovádět po pokoji, čiperného a veselého jako kohoutka prvního hlasu, mu řekla:

— Takže můj lék ti doopravdy udělal dobře?

— Jestli dobře! Vrátil mě na svět!

— A jak to tedy, že ses tak zdráhal ho vypít?

— Ale, my kluci jsme všichni takoví! Víc se bojíme léků než nemoci.

— Styď se! Kluci by měli vědět, že dobrý lék vzatý včas je může zachránit od vážné nemoci a možná i před smrtí...

— Ale! Příště se už tak nenechám prosit! Vzpomenu si na ty černé králíky s rakví na ramenou... a hned vezmu sklenici do ruky a hop...

— Teď pojď sem ke mně a vypravuj mi, jak to přišlo, že jsi se dostal do rukou vrahů.

— Přišlo to tak, že loutkář Pán ohně mi dal pět zlatých mincí a řekl mi: „Na, odnes je svému tátovi!“ a já jsem místo toho na cestě potkal Lišáka a Kocoura, dvě moc hodné osoby, kteří mi řekli: „Chceš, aby se z těchhle mincí stalo tisíc a dva tisíce? Pojď s námi, a dovedeme tě na Pole zázraků.“ A já řekl, jdeme; a oni řekli: „Zastavme se tady v hostinci U Červeného raka, a po půlnoci vyrazíme dál.“ A já, když jsem se vzbudil, nebyli už tam, protože odešli. Pak jsem začal chodit v noci, kdy byla taková tma, že se tomu nedalo věřit, a tak jsem na cestě potkal dva vrahy ve dvou pytlích od uhlí, co mi řekli: „Vyndej prachy;“ a já jsem řekl: „Nemám;“ protože ty zlaté mince jsem si schoval v puse, a jeden z vrahů se pokusil strčit mi ruce do pusy, a já jsem mu jedním kousnutím ruku ukousl a pak jsem ji vyplivl, ale místo ruky jsem vyplivl kočičí tlapku. A vrazi za mnou běželi, a já utíkal a utíkal, až mě dohnali, a přivázali mě za krk ke stromu v tomhle lese se slovy: „Zítra sem přijdeme, a to už budeš mrtvý a s pusou dokořán, a tak ti odneseme ty zlaté mince, co máš schované pod jazykem.“

— A kde teď máš ty čtyři mince? — zeptala se ho víla.

— Ztratil jsem je! — odpověděl Pinocchio; ale řekl lež, protože je naopak měl v kapse.

Sotva lež vyslovil, jeho nos, který byl už tak dlouhý, mu hned narostl o další dva prsty.

— A kde jsi je ztratil?

— V lese tady poblíž.

Na tuhle druhou lež mu nos narostl dál.

— Jestli jsi je ztratil v nedalekém lese, — řekla víla — budeme je hledat a najdeme je: protože všechno, co se ztratí v nedalekém lese, se vždycky najde.

— Á! Teď si vzpomínám dobře, — odpověděl panáček a zapletl se — ty čtyři mince jsem neztratil, ale aniž bych o tom věděl, polkl jsem je,

když jsem pil váš lék.

Při téhle třetí lži mu nos narostl tak neuvěřitelně, že se chudák Pinocchio nemohl otočit nikam. Když se otočil na jednu stranu, narazil nosem do postele nebo do okenních tabulek, když se otočil na druhou, narazil jím do stěn nebo do dveří pokoje, a když zvedl hlavu o něco víc, hrozilo, že ho zapíchne víle do oka.

A víla se na něj dívala a smála se.

— Proč se smějete? — zeptal se jí panáček, celý zmatený a znepokojený tím svým nosem, co rostl před očima.

— Směju se té lži, cos řekl.

— Jak to, že víte, že jsem řekl lež?

— Lži, chlapče můj, se poznají hned, protože jsou dvojího druhu: jsou lži, co mají krátké nohy, a lži, co mají dlouhý nos: ta tvoje je zrovna z těch, co mají dlouhý nos.

Pinocchio nevěda už, kam se hanbou schovat, pokusil se utéct z pokoje, ale nepodařilo se mu to. Jeho nos vyrostl tak, že se už nevešel ven dveřmi.

XVIII.

Pinocchio znovu najde Lišáka a Kocoura a jde s nimi zasít ty čtyři mince na Poli zázraků.

Jak si asi dovedete představit, víla nechala panáčka plakat a ječet dobrou půlhodinu kvůli tomu jeho nosu, co se už nevešel dveřmi pokoje: a dělala to proto, aby mu dala tvrdou lekci a aby se napravil z toho ošklivého zlozvyku lhát, nejošklivějšího zlozvyku, jaký kluk může mít. Ale když ho viděla celého proměněného a s očima vylezlýma z důlků z toho velkého zoufalství, tehdy, pohnuta soucitem, znovu tleskla, a na to znamení vletělo do pokoje oknem na tisíc velkých ptáků zvaných *Datlové*, kteří, všichni se usadili na Pinocchiově nosu a začali ho klovat tolik a tolik, že za pár minut se ten obrovský, nestvůrný nos smrštil na svou přirozenou velikost.

— Jak jste hodná, vílo moje, — řekl panáček a utíral si oči — a jak já vás mám rád!

— Já tě mám taky ráda, — odpověděla víla — a jestli chceš zůstat se mnou, budeš můj bratříček a já tvoje hodná sestřička…

— Rád bych zůstal… ale můj ubohý táta?

— Myslela jsem na všechno. Tvůj táta už byl zpraven: a než padne noc, bude tady.

— Opravdu? — vykřikl Pinocchio a poskočil radostí. — Tak, vílo moje, jestli dovolíte, chtěl bych mu jít naproti! Nemůžu se dočkat, až dám pusu tomu ubohému starci, co kvůli mně tolik vytrpěl!

— Jen jdi, ale dej pozor, aby ses neztratil. Dej se cestou lesem, a jsem si jistá, že ho potkáš.

Pinocchio vyrazil: a sotva vešel do lesa, dal se do běhu jako srnec. Ale když dorazil na jedno místo, skoro naproti Velkému dubu, zastavil se, protože se mu zdálo, že slyší někoho mezi větvemi. A skutečně na cestě uviděl, hádejte koho?... Lišáka a Kocoura, totiž ty dva společníky, s kterými večeřel v hostinci U Červeného raka.

— Tady je náš milý Pinocchio! — vykřikl Lišák a objímal ho a líbal. — Jak to, že jsi tady?

— Jak to, že jsi tady? — opakoval Kocour.

— To je dlouhý příběh, — řekl panáček — a vypravuju vám ho v klidu. Ale vězte, že minulou noc, když jste mě nechali v hostinci samotného, jsem potkal na cestě vrahy...

— Vrahy?... Ach ubohý příteli! A co chtěli?

— Chtěli mi ukrást zlaté mince.

— Mizerové!... — řekl Lišák.

— Prachmizerové! — opakoval Kocour.

— Jenže já jsem začal utíkat, — pokračoval panáček — a oni pořád za mnou: až mě dohonili a oběsili na větvi tamtoho dubu...

A Pinocchio ukázal na Velký dub, který byl odtud na dva kroky.

— Dá se slyšet něco horšího? — řekl Lišák. — V jakém to máme světě žít! Kde najdeme bezpečný útulek my počestní lidé?

Zatímco takhle mluvili, Pinocchio si všiml, že Kocour kulhá na pravou přední nohu, protože mu úplně dole chyběla tlapka s drápky; a tak se ho zeptal:

— Co se stalo s tvou tlapkou?

Kocour chtěl něco odpovědět, ale zamotal se. Tehdy Lišák hned řekl:

— Můj přítel je příliš skromný, a proto neodpovídá. Odpovím za něj já. Věz tedy, že před hodinou jsme na cestě potkali starého vlka, skoro omdlévajícího hlady, co nás prosil o almužnu. A protože jsme mu ne-

měli co dát ani rybí kostičku, co udělal můj přítel, který má opravdu srdce Césara? Zuby si odervl tlapku ze svých předních nohou a hodil ji té chudince zvířecí, aby se mohla najíst.

A Lišák si při těch slovech setřel slzu.

Pinocchio, taky dojat, přistoupil ke Kocourovi a zašeptal mu do ouška:

— Kdyby všichni kocouři byli jako ty, blažení myšici!

— A co teď děláš tady v těchto končinách? — zeptal se Lišák panáčka.

— Čekám na tátu, co má co nevidět přijít.

— A tvoje zlaté mince?

— Pořád je mám v kapse, kromě jedné, kterou jsem utratil v hostinci U Červeného raka.

— A pomysli, že místo čtyř mincí by jich zítra mohlo být tisíc a dva tisíce! Proč nedáš na mou radu? Proč nejdeš je zasít na Pole zázraků?

— Dneska to nejde: půjdu tam jiný den.

— Jiný den už bude pozdě! — řekl Lišák.

— Proč?

— Protože to pole koupil jeden velký pán, a od zítřka už nikomu nebude dovoleno tam sít peníze.

— Jak daleko je odtud na Pole zázraků?

— Sotva dva kilometry. Chceš jít s námi? Za půl hodiny jsi tam: hned zaseješ ty čtyři mince: za pár minut si jich natrháš dva tisíce, a dnes večer se sem vrátíš s plnými kapsami. Chceš jít s námi?

Pinocchio chvíli váhal s odpovědí, protože mu přišla na mysl hodná víla, starý Geppetto a napomenutí Mluvícího cvrčka; ale pak nakonec udělal to, co dělají všichni kluci bez špetky rozumu a bez srdce; nakonec, totiž, pokrčil hlavou a řekl Lišákovi a Kocourovi:

— Jdeme tedy; jdu s vámi.

A vyrazili.

Když šli půl dne, dorazili do města jménem Hlupákov. Sotva Pinocchio vešel do města, viděl všechny ulice plné prašivých psů, co zívali hlady, ostříhaných ovcí, co se třásly zimou, slepic bez hřebínku a bez laloků, co prosily o almužnu zrníčka kukuřice, velkých motýlů, co už nemohli létat, protože prodali svá krásná pestrá křídla, pávů bez ocasu, co se styděli ukázat, a bažantů, kteří tiše cupitali a litovali svá třpytivá peříčka zlatá a stříbrná, nadobro ztracená.

Uprostřed toho zástupu žebráků a studu plných chudáků projížděly občas pánské kočáry, uvnitř buď s nějakým Lišákem, nebo s nějakou Zlodějskou strakou, nebo s nějakým dravým ptákem.

— A kde je Pole zázraků? — zeptal se Pinocchio.

— Je tady na dva kroky.

Jak řekli, tak se stalo, prošli městem a za hradbami se zastavili na opuštěném poli, které, zhruba řečeno, se podobalo všem ostatním polím.

— Tady jsme; — řekl Lišák panáčkovi. — Teď se shýbni k zemi, rukama vyhrab v poli malou jamku a dej do ní ty zlaté mince.

Pinocchio poslechl. Vyhrabal jamku, položil do ní ty čtyři zlaté mince, co mu zůstaly: a pak jamku pokryl trochou hlíny.

— A teď, — řekl Lišák — jdi k tomu potůčku tam, vezmi vědro vody a zalij tu zem, kde jsi zasel.

Pinocchio šel k potůčku, a protože zrovna neměl vědro, zul si z nohy jeden pantofel, naplnil ho vodou a zalil zem, co kryla jamku. Pak se zeptal:

— Je ještě něco dělat?

— Nic víc; — odpověděl Lišák — teď můžeme odejít. Ty se sem pak vrať asi za dvacet minut, a najdeš už stromeček vyklíčený ze země a s větvemi obtěžkanými mincemi.

Ubohý panáček, bez sebe velkou radostí, poděkoval tisíckrát Lišákovi a Kocourovi a slíbil jim překrásný dárek.

— My nechceme dárky; — odpověděli ti dva lotři — nám stačí, že jsme ti ukázali způsob, jak zbohatnout bez námahy, a jsme spokojení jako o Velikonocích.

Jak to řekli, pozdravili Pinocchia, popřáli mu dobrou úrodu a šli si po svém.

XIX.

Pinocchio je okraden o své zlaté mince a za trest si vysloužíčtyři měsíce vězení.

Panáček, když se vrátil do města, začal počítat minuty jednu po druhé: a když se mu zdálo, že nastala ta chvíle, hned se znovu vydal cestou vedoucí k Poli zázraků.

A jak kráčel rychlým krokem, srdce mu silně bušilo a dělalo tik, tak, tik, tak, jako nástěnné hodiny, když opravdu uhánějí. A mezitím si myslel pro sebe:

— A co kdybych místo tisíce mincí na větvích stromu našel dva tisíce?... A co kdybych místo dvou tisíc našel pět tisíc? A co kdybych místo pěti tisíc našel sto tisíc? Jaký bych pak byl krásný pán!... Chtěl bych mít krásný palác, tisíc dřevěných koníků a tisíc stájí, abych si mohl hrát, sklep rosolek a alchermesu a knihovnu plnou kandovaných, dortů, vánoček, mandlových koláčků a oplatek se šlehačkou.

Takhle snil, až se dostal poblíž pole, a tam se zastavil, aby se podíval, jestli snad neuvidí nějaký strom s větvemi obtěžkanými mincemi: ale neviděl nic. Udělal dalších sto kroků dopředu, a nic; vstoupil na pole... šel přímo k té malé jamce, kde zahrabal své zlaťáky, a nic. Tehdy se zamyslel, a zapomínaje pravidla slušného chování, vytáhl z kapsy ruku a dlouho se škrábal na hlavě.

V tu chvíli uslyšel ve svém uchu zapísknout veliký smích: a když se otočil nahoru, uviděl na stromě velkého papouška, který si čistil těch pár peří, co měl na sobě.

— Proč se směješ? — zeptal se ho Pinocchio nabručeně.

— Směju se, protože při čištění peří jsem se polechtal pod křídly.

Panáček neodpověděl. Šel k potůčku a naplnil svůj obvyklý pantofel vodou a znovu začal zalévat zem, co pokrývala zlaté mince.

A hle, další smích, ještě drzejší než předtím, se ozval v tichu toho opuštěného pole.

— Tak dost, — vykřikl Pinocchio naštvaně — můžeme se dozvědět, nevychovaný papoušku, čemu se směješ?

— Směju se těm pacholům, co věří všem hloupostem a kteří se nechají obalamutit od těch, co jsou chytřejší než oni.

— Mluvíš snad o mně?

— Ano, mluvím o tobě, ubohý Pinocchio: o tobě, který jsi tak dobré soli, že věříš, že peníze se dají zasít a sklízet na polích, jako se sejí fazole a dýně. Taky jsem tomu kdysi věřil, a dnes za to nesu následky. Dnes (ale moc pozdě!) jsem se musel přesvědčit, že na poctivé získání aspoň pár grošů je potřeba umět je vydělat buď prací vlastních rukou, nebo důvtipem vlastní hlavy.

— Nerozumím ti, — řekl panáček, který se už začínal třást strachem.

— Nedá se nic dělat! Vysvětlím to líp, — doplnil Papoušek. — Věz tedy, že zatímco jsi byl ve městě, Lišák a Kocour se vrátili na tohle pole: vzali ty zakopané zlaté mince a pak utekli jako vítr. A teď, kdo je dohoní, ten je šikula!

Pinocchio zůstal s otevřenou pusou, a nechtěje věřit slovům Papouška, začal rukama a nehty hrabat tu zem, co zalil. A hrabal, hrabal, hrabal, vyhrabal takovou hlubokou jámu, že by se do ní vešel ve stoje stoh slámy: ale mince už tam nebyly.

Zoufalstvím chycený se tryskem vrátil do města a šel přímo k soudu, aby soudci udal ty dva lotry, co ho okradli.

Soudce byl obrovský opičák z rodu Goril: starý opičák ctihodný pro svůj vážný věk, pro svůj bílý vous a hlavně pro své zlaté brýle bez skel,

které byl nucen nosit pořád kvůli jakési nemoci očí, co ho už řadu let trápila.

Pinocchio před soudcem vylíčil do nejmenší podrobnosti ten ničemný podvod, jehož byl obětí; udal jméno, příjmení a popis osob těch lotrů a nakonec žádal spravedlnost.

Soudce ho poslouchal s velkou laskavostí; k vyprávění přistupoval s živým zájmem: dojal se, pohnul: a když panáček už neměl co říct, natáhl ruku a zazvonil zvonkem.

Na to zazvonění se hned objevili dva mastifové oblečení jako četníci.

Tehdy soudce ukázal na Pinocchia a řekl četníkům:

— Tenhle chudák byl okraden o čtyři zlaté mince: popadněte ho tedy a dejte ho hned do vězení.

Panáček, slyšeje přes hlavu takový rozsudek, zůstal jako omráčený a chtěl protestovat: ale četníci, aby ušetřili zbytečnou ztrátu času, mu ucpali pusu a odvedli ho do basy.

A tam zůstal čtyři měsíce: čtyři předlouhé měsíce: a byl by tam zůstal i déle, kdyby se nestala jedna šťastná událost. Protože je potřeba vědět, že mladý Císař, který vládl ve městě Hlupákov, dosáhl pěkného vítězství nad svými nepřáteli a nařídil velké veřejné slavnosti, iluminace, ohňostroje, závody berberských koní a velocipédů, a na znamení větší radosti chtěl, aby byla otevřena i vězení a propuštěni všichni lotři.

— Jestli vycházejí z vězení ostatní, chci vyjít taky, — řekl Pinocchio žalářníkovi.

— Vy ne, — odpověděl žalářník — protože vy nejste z téhle slavné pakáže...

— Pardon; — odpověděl Pinocchio — jsem lotr taky.

— V tom případě máte tisíckrát pravdu, — řekl žalářník; a sňal čepici v uctivé pozdravu a otevřel mu dveře vězení a nechal ho utéct.

XX.

Puštěn z vězení se vydává na cestu zpět do domu víly; ale cestou potká strašného hada a pak uvázne v pasti.

Představte si Pinocchiovu radost, když se cítil svobodný. Aniž by trávil čas zbytečnými řečmi, vyšel hned z města a dal se zase na cestu, co ho měla dovést k Domečku víly.

Kvůli deštivému počasí se cesta proměnila v jedno velké bahno, kam se bořilo až po půl lýtka.

Ale panáček to neřešil.

Trápen touhou znovu uvidět tátu a svou sestřičku s modrými vlasy, běžel skákavě jako chrt, a jak běžel, bláto mu stříkalo až na čepici. Mezitím si pro sebe povídal:

— Kolik neštěstí mě potkalo!... A zasloužím si to! Protože jsem tvrdohlavý a vzpurný panáček... chci si vždycky dělat všechno po svém, aniž bych dával na ty, co mě mají rádi a mají tisíckrát víc rozumu než já!... Ale od téhle chvíle si předsevzatě vzal, že změním život a budu z toho pořádný a poslušný kluk!... Vždyť už jsem viděl, že kluci, když jsou neposlušní, vždycky na to doplatí a nikdy to nevyjde dobře. A bude na mě můj táta čekat?... Najdu ho u víly doma? Je to tak dlouho, chudák, co jsem ho neviděl, a strašně toužím ho tisíckrát pohladit a políbit do úmoru! A víla mi odpustí tu ošklivou věc, co jsem jí provedl?... A pomyslí, kolik pozornosti a laskavé péče jsem od ní dostal... a pomyslí, že jestli dnes ještě žiju, vděčím za to jí! Dá se najít kluk nevděčnější a bez srdce víc, než jsem já?...

Jak si tohle povídal, najednou se vylekaně zastavil a čtyři kroky poodstoupil.

Co uviděl?

Uviděl obrovského hada, ležícího napříč cestou, co měl zelenou kůži, ohnivé oči a špičatý ocas, co mu kouřil jako komín.

Nejde si představit panáčkův strach: ten se vzdálil na víc než půl kilometru, sedl si na hromádku kamení a čekal, až had jednou pro vždy odejde po svém a nechá cestu volnou.

Čekal hodinu; dvě hodiny; tři hodiny: ale had byl pořád tam, a i z dálky bylo vidět rudnutí jeho ohnivých očí a sloup kouře, co mu vycházel ze špičky ocasu.

Potom Pinocchio, předstíraje odvahu, se přiblížil na pár kroků a slabounkým, sladkým, vemlouvavým hláskem řekl hadovi:

— Pardon, pane Hade, byl byste tak laskav a trošičku poodstoupil, abych mohl projít?

Bylo to stejné jako mluvit do zdi. Nikdo se nepohnul.

Tak se dal zase do řeči svým obvyklým hláskem:

— Víte, pane Hade, že jdu domů, kde na mě čeká táta, a je už tak dlouho, co jsem ho neviděl!... Mohl byste být tak laskav, abych pokračoval po své cestě?

Čekal na nějakou odpověď; ale odpověď nepřicházela: ba naopak had, který až do té chvíle vypadal čerstvě a plný života, znehybněl a jakoby ztuhl. Oči se mu zavřely a ocas mu přestal kouřit.

— Že by byl opravdu mrtvý? — řekl si Pinocchio a mnul si ruce radostí; a bez ztráty času se chystal ho překročit, aby přešel na druhou stranu cesty. Jenže ještě ani nedokončil zdvih nohy, když se had najednou vymrštil jako roztažená pružina: a panáček při couvnutí vylekaně zakopl a padl na zem.

A padl tak nešťastně, že zůstal s hlavou zabořenou v blátě a nohama trčícími do vzduchu.

Při pohledu na toho panáčka, co kope nohama hlavou dolů s neuvěřitelnou rychlostí, zmocnil se hada takový záchvat smíchu, že se smál, smál, smál a nakonec se mu z té námahy přílišného smíchu roztrhla žíla na prsou: a tentokrát opravdu umřel.

Pak Pinocchio zase začal utíkat, aby dorazil k domu víly dřív, než se setmí. Ale cestou, nemoha už vydržet strašné kousání hladu, skočil na jedno pole s úmyslem natrhat si pár trsů muškátového hroznu. Nikdy to neměl udělat!

Sotva dorazil pod révu, *křup!*... ucítil, jak ho za nohy sevřely dvě ostré železa, až mu zajiskřilo tolik hvězd, co je na nebi.

Chudák panáček uvázl v pasti, kterou tam nalíčili sedláci, aby pochytali velké kuny, co byly morem všech kurníků v okolí.

XXI.

Pinocchia zajme sedlák, který ho přinutí dělat hlídacího psa u kurníku.

Pinocchio, jak si asi dovedete představit, se dal do pláče, do křiku, do úpěnlivých proseb: ale pláč a křik byly marné, protože v okolí nebyly vidět žádné domy a po cestě nešla živá duše.

Zatím padla noc.

Trochu z bolesti té pasti, co mu řezala holeně, a trochu ze strachu, že je sám a potmě uprostřed těch polí, panáček začínal skoro omdlévat: a vtom najednou viděl, jak mu nad hlavou přelétá světluška, zavolal ji a řekl jí:

— Ó, světluško, byla bys tak hodná a osvobodila mě od tohohle trápení?...

— Chudáku chlapče! — odpověděla světluška, kterou soucit zastavil, aby se na něj podívala. — Jak to, žes zůstal uvězněný nohama v těch nabroušených železech?

— Vlezl jsem na pole, abych si natrhal dvě hroznice toho muškátového vína, a...

— Ale bylo to tvoje víno?

— Ne...

— A kdo tě tedy naučil odnášet cizí věci?...

— Měl jsem hlad...

— Hlad, chlapče můj, není dobrý důvod přisvojit si věci, co nejsou naše...

— Je to pravda, je to pravda! — vykřikl Pinocchio s pláčem — ale po druhé to už neudělám.

V tu chvíli byl dialog přerušen tichoučkým zvukem kroků, co se blížily. Byl to pán toho pole, co šel po špičkách zjistit, jestli některá z těch kun, co mu v noci jedly slepice, uvázla v pasti.

A úžas jeho byl obrovský, když, vytáhnuv lampu zpod pláště, zjistil, že místo kuny tam uvízl kluk.

— Á, zlodějíčku! — řekl sedlák rozhněvaně — tak ty jsi mi kradl slepice?

— Já ne, já ne! — vykřikl Pinocchio se vzlykáním. — Vlezl jsem na pole, jen abych vzal dva trsy hroznu!

— Kdo krade hrozny, dovede ukrást i slepice. Nech to na mě, dám ti lekci, co si budeš chvíli pamatovat.

A otevřel past, popadl panáčka za zátylek a odnesl ho z váhy až k domu, jako by nesl mléčné jehňátko.

Když dorazil na dvůr před domem, hodil ho na zem: a stoupnuv mu nohou na krk, mu řekl:

— Už je pozdě a chci jít spát. Naše účty si vyřídíme zítra. Zatím, protože dnes mi pošel pes, co mi v noci dělal strážce, nastoupíš hned na jeho místo. Budeš mi dělat hlídacího psa.

A jak řekl, tak udělal, provlékl mu kolem krku velký obojek celý pokrytý mosaznými hroty a sevřel mu ho tak, že si ho nemohl shodit přetažením přes hlavu. K obojku byl přidělaný dlouhý železný řetízek: a řetízek byl upevněný ve zdi.

— Jestli by dneska v noci — řekl sedlák — začalo pršet, můžeš jít na pelech do té dřevěné boudy, kde je pořád sláma, co čtyři roky sloužila jako lože mému ubohému psu. A kdyby snad přišli zloději, nezapomeň mít uši nastražené a štěkat.

Po tomto posledním napomenutí sedlák vešel do domu, zavřel dveře pořádně na závoru: a chudák Pinocchio zůstal přikrčený na dvoře

víc mrtvý než živý zimou, hladem a strachem. A občas si vztekle vkládal ruce do obojku, co ho škrtil, a plakal:

— Patří mi to!... Bohužel mi to patří! Chtěl jsem si hrát na lajdáka, na tuláka... chtěl jsem poslouchat špatné společníky, a proto mě osud pořád stíhá. Kdybych byl pořádný kluk, jakých je spousta; kdybych měl chuť se učit a pracovat, kdybych zůstal doma se svým ubohým tátou, teď bych se tu neocitl, uprostřed polí, dělat hlídacího psa u domu jednoho sedláka. Och, kdybych se mohl znovu narodit!... Ale už je pozdě a nic naplat!

Když si takhle vylil svůj malý smutek, co mu přišel přímo od srdce, vlezl do boudy a usnul.

XXII.

Pinocchio odhalí zloděje, a za odměnu za svou věrnost je puštěn na svobodu.

A spal už víc než dvě hodiny chutně, když ho kolem půlnoci probudilo tiché šeptání a tichoučké psy-psy divných hlásků, co se mu zdálo slyšet na dvoře. Vystrčiv špičku nosu z díry boudy, uviděl shromážděné na poradě čtyři zvířátka s tmavou srstí, co vypadala jako kočky. Jenže to kočky nebyly: byly to kuny, masožravá zvířátka, nejpažravější po vejcích a mladých slepičátkách. Jedna z těchto kun se oddělila od svých družek, šla k díře boudy a tiše řekla:

— Dobrý večer, Melampo.

— Nejmenuju se Melampo, — odpověděl panáček.

— A kdo tedy jsi?

— Já jsem Pinocchio.

— A co tam děláš?

— Dělám hlídacího psa.

— A kde je Melampo? Kde je ten starý pes, co byl v téhle boudě?

— Dneska ráno pošel.

— Pošel? Chudinka!... Byl tak hodný!... Ale soudě podle tvého vzhledu, mi i ty připadáš jako slušný pes.

— Pardon, já nejsem pes!...

— A co jsi?

— Já jsem panáček.

— A děláš hlídacího psa?

— Bohužel: za trest!...

— No, nabízím ti stejnou smlouvu, jakou jsem měla s nebožtíkem Melampem, a budeš spokojený.

— A jaká je ta smlouva?

— Budeme chodit jednou týdně, jako dřív, v noci navštívit tenhle kurník a odneseme osm slepic. Z těchto slepic sedm sníme my a jednu dáme tobě, pod podmínkou, rozumí se, že budeš dělat, že spíš, a nenapadne tě štěkat a probudit sedláka.

— A Melampo to dělal přesně tak? — zeptal se Pinocchio.

— Dělal to tak, a mezi námi a jím bylo pořád srozuměno. Spi tedy klidně, a buď si jistý, že než odsud odejdeme, necháme ti na boudě hezky oškubanou slepici na zítřejší snídani. Rozuměli jsme si dobře?

— Až příliš dobře!... — odpověděl Pinocchio: a zavrtěl hlavou jakýmsi hrozivým způsobem, jako by chtěl říct: — Zakrátko si o tom pohovoříme!...

Když se čtyři kuny viděly v bezpečí svého plánu, šly přímo ke kurníku, který byl mimochodem úplně vedle psí boudy; a otevřely zuby a drápky dvířka, co uzavírala vchod, a jedna po druhé proklouzly dovnitř. Jenže ještě ani neskončily s nalézáním, když uslyšely dvířka s velkou silou se zavírat.

Ten, kdo je zavřel, byl Pinocchio; který, nespokojen s tím, že je zavřel, pro jistotu před ně dal ještě velký kámen jako podpěru.

A pak začal štěkat: a štěkaje přesně jako hlídací pes, dělal hlasem: *haf-haf, haf-haf*.

Na to štěkání sedlák vyskočil z postele, popadl pušku a vykoukl z okna, zeptal se:

— Co se děje?

— Zloději! — odpověděl Pinocchio.

— Kde jsou?

— V kurníku.

— Hned sejdu dolů.

A opravdu, co bys řekl *amen*, sedlák sešel: tryskem vběhl do kurníku, a když chytil a zavřel do pytle ty čtyři kuny, s velkou radostí jim řekl:

— Konečně jste padly do mých rukou! Mohl bych vás potrestat, ale tak podlý nejsem! Spokojím se s tím, že vás zítra zanesu hostinskému ze sousední vesnice, který vás stáhne a uvaří po způsobu zajíce na sladkokyselo. Je to pocta, co si nezasloužíte, ale velkorysí lidé, jako jsem já, na takové maličkosti nehledí!...

Potom přistoupil k Pinocchiovi, začal ho mnoho hladit a mimo jiné se ho zeptal:

— Jak jsi dokázal odhalit spiknutí těch čtyř zlodějíček? Když si pomyslím, že Melampo, můj věrný Melampo, nikdy nic nezpozoroval!...

Panáček by tehdy mohl vypovědět, co věděl; totiž mohl by vypovědět tu hanebnou smlouvu, co uzavřel pes s kunami; ale vzpomněl si, že pes je mrtvý, hned si pro sebe pomyslel: — K čemu obviňovat mrtvé?... Mrtví jsou mrtví, a nejlepší, co lze udělat, je nechat je v pokoji!...

— Když kuny dorazily na dvůr, byls vzhůru, nebo jsi spal? — pokračoval sedlák v otázkách.

— Spal jsem; — odpověděl Pinocchio — ale kuny mě vzbudily svým štěbetáním, a jedna přišla až sem k boudě, aby mi řekla: „Jestli slíbíš, že nebudeš štěkat a nevzbudíš pána, dáme ti oškubanou slepici!“ Chápete? Mít tu drzost udělat mně takový návrh! Protože je potřeba vědět, že já jsem panáček, co bude mít všechny chyby tohoto světa: ale nikdy nebude mít tu, abych se spolčil a kryl nepoctivé lidi!

— Hodný kluk! — vykřikl sedlák a plácl ho po rameni. — Takové city ti dělají čest: a abych ti dokázal svou velkou spokojenost, nechávám tě hned svobodně se vrátit domů.

A sňal mu psí obojek.

XXIII.

Pinocchio pláče nad smrtí krásné holčičky s modrými vlasy: pak najde Holuba, který ho zanese na břeh moře, a tam se vrhne do vody, aby šel na pomoc svému tátovi Geppettovi.

Sotva Pinocchio přestal cítit tu tvrdou a ponižující tíhu obojku kolem krku, dal se do běhu polem a nezastavil se ani na minutu, dokud nedosáhl hlavní cesty, co ho měla dovést k domečku víly.

Když dorazil na hlavní cestu, obrátil se dolů a podíval se do dolní pláně a dobře viděl, pouhým okem, les, kde na své neštěstí potkal Lišáka a Kocoura: viděl mezi stromy čnít korunu toho Velkého dubu, na kterém byl pověšen za krk; ale koukal sem, koukal tam, nebyl schopen uvidět malý dům krásné holčičky s modrými vlasy.

Pak měl jakési smutné předtuchy; a dal se do běhu se vší silou, co mu zbyla v nohou, a za pár minut se ocitl na louce, kde kdysi stával bílý Domeček. Jenže bílý Domeček už tam nebyl. Byl tam, místo něj, malý mramorový kámen, na kterém se tiskacím písmem daly přečíst tyto bolestné věty:

ZDE LEŽÍ HOLČIČKA S MODRÝMI VLASY, ZEMŘELA ŽALEM, PROTOŽE JI OPUSTIL JEJÍ BRATŘÍČEK PINOCCHIO.

Jak panáčkovi bylo, když si tak nějak sám přelouskal ty věty, nechám domyslet vám. Padl tváří k zemi, a pokrývaje ten náhrobní mramor tisíci polibky, dal se do velkého pláče. Plakal celou noc, a ráno příští, za úsvitu, pořád plakal, i když mu v očích už neměly slzy: a jeho

křik a nářky byly tak drásavé a pronikavé, že všechny okolní kopce opakovaly ozvěnu.

A s pláčem říkal:

— Ach vílo moje, proč jsi umřela?... Proč, místo tebe, jsem neumřel já, co jsem tak zlý, zatímco ty jsi byla tak hodná?... A kde teď bude můj táta? Ach vílo moje, pověz mi, kde ho můžu najít, protože s ním chci být pořád a už ho nikdy neopustit! Nikdy, nikdy, nikdy!... Ach vílo moje, pověz mi, že není pravda, žes umřela!... Jestli mě opravdu máš ráda... jestli máš ráda svého bratříčka, oživ zase... vrať se živá jako dřív! Nelíbí se ti vidět mě samotného, všemi opuštěného?... Jestli přijdou vrazi, přivážou mě zase k větvi stromu... a tehdy umřu navždycky. Co chceš, abych tu sám dělal na tomhle světě? Teď, když jsem ztratil tebe i tátu, kdo mi dá najíst? Kam půjdu v noci spát? Kdo mi ušije nový kabátek? Ach! Bylo by lepší, stokrát lepší, kdybych umřel i já! Ano, chci umřít! Och, och, och!

A jak si takhle zoufal, chtěl si rvát vlasy: ale jeho vlasy, protože byly ze dřeva, mu nedovolily ani zasunout mezi ně prsty.

Mezitím vzduchem přeletěl velký Holub, který se zastavil s rozpřaženými křídly a shora na něj zavolal z velké výšky:

— Řekni, chlapče, co to tam dole děláš?

— Nevidíš to? Pláču! — řekl Pinocchio, zvedaje hlavu k tomu hlasu a utíraje si oči rukávem kabátku.

— Řekni mi, — doplnil Holub — neznáš náhodou mezi svými kamarády jednoho panáčka, co se jmenuje Pinocchio?

— Pinocchio? Řekl jsi Pinocchio? — opakoval panáček a hned vyskočil na nohy. — To jsem já!

Holub se při téhle odpovědi rychle snesl a přistál na zemi. Byl větší než krocan.

— Znáš tedy i Geppetta? — zeptal se panáčka.

— Jestli ho znám! To je můj ubohý táta! Snad ti o mně mluvil? Zavedeš mě k němu? Ale je pořád naživu? Odpověz mi, pro boha živého; je

pořád naživu?

— Opustil jsem ho před třemi dny na mořském břehu.

— Co dělal?

— Stavěl si sám malý člun, aby přeplul Oceán. Ten chudák už přes čtyři měsíce chodí po světě a hledá tě: a protože tě nikdy nedokázal najít, teď si vzal do hlavy hledat tě v dalekých zemích nového světa.

— Jak daleko je odtud na břeh? — zeptal se Pinocchio s úzkostnou láskou.

— Víc než tisíc kilometrů.

— Tisíc kilometrů? Ach Holube můj, jak krásné by bylo mít tvoje křídla!...

— Jestli chceš, odnesu tě tam.

— Jak?

— Obkročmo na mých zádech. Jsi hodně těžký?

— Těžký? Vůbec ne! Jsem lehký jako list.

A tam, bez dalších řečí, Pinocchio skočil na záda Holubovi; a dal jednu nohu sem a druhou tam, jak dělají jezdci, zcela šťastný vykřikl: „Cválej, cválej, koníčku, protože mi záleží na tom, abych dorazil brzy!...“ Holub se vznesl a za pár minut vyletěl tak vysoko, že se skoro dotýkal mraků. Když dorazil do té neobvyklé výšky, panáček pocítil zvědavost otočit se dolů a podívat se: a zmocnil se ho takový strach a takové závratě, že aby se vyhnul nebezpečí, že spadne dolů, pevně pevně objímal pažemi krk svého peřnatého komoně.

Letěli celý den. K večeru řekl Holub:

— Mám velkou žízeň!

— A já velký hlad! — dodal Pinocchio.

— Zastavme se na pár minut v tomhle holubníku; a pak se vydáme znovu na cestu, abychom byli zítra za úsvitu na mořském břehu.

Vstoupili do opuštěného holubníku, kde byla jen miska plná vody a košíček plný viky.

Panáček v životě nikdy nemohl viku vystát: podle něj ho z ní jímala nevolnost, přemítala mu žaludek: ale ten večer se jí najedl do prasknutí, a když ji skoro dojedl, obrátil se k Holubovi a řekl mu:

— Nikdy bych nevěřil, že vika může být tak dobrá!

— Je potřeba se přesvědčit, chlapče můj, — odpověděl Holub — že když hlad mluví doopravdy a není co jíst, i vika se stane výborností! Hlad nemá vrtochy ani mlsnosti!

Když si rychle dali malou svačinku, dali se znovu na cestu, a hajdy! Ráno příští dorazili na mořský břeh.

Holub Pinocchia položil na zem, a nechtěje ani otravovat, že by se mu děkovalo za dobrý skutek, hned se znovu vznesl a zmizel.

Břeh byl plný lidí, co křičeli a mávali, zírajíce na moře.

— Co se stalo? — zeptal se Pinocchio jedné stařenky.

— Stalo se, že jeden ubohý táta, protože ztratil syna, chtěl nasednout do malého člunu, aby ho šel hledat za moře; a moře je dneska strašně rozbouřené, a člun už je skoro pod vodou...

— Kde je ten člun?

— Tamhle, přímo tam, kam ukazuju prstem, — řekla stařenka a ukázala na malou loďku, co se v té dálce jevila jako ořechová skořápka s malinkým, prťavým človíčkem uvnitř.

Pinocchio zamířil oči tím směrem, a když pozorně koukl, vyrazil pronikavý výkřik:

— To je můj táta! To je můj táta!

Zatím loďka, zmítaná zuřivostí vln, teď mizela mezi velkými vlnami, teď zase vyplula na hladinu: a Pinocchio, stojící na špici vysoké skály, nemohl přestat volat svého tátu jménem a dělat na něj mnoho znamení rukama i kapesníkem a dokonce i čepicí, co měl na hlavě.

A zdálo se, že Geppetto, i když byl velmi daleko od břehu, syna poznal, protože i on sňal čepici, pozdravil ho a posuňky mu dal najevo, že by se rád vrátil, ale moře bylo tak rozbouřené, že mu bránilo pracovat s veslem a přiblížit se k zemi.

Najednou přišla strašná vlna, a loďka zmizela. Čekali, že se loďka zase vynoří: ale loďka se už neukázala.

— Chudák, — řekli pak rybáři, kteří se sešli na břehu; a mumlaje tiše modlitbu, dali se do pohybu zpět ke svým domům.

A hle, uslyšeli zoufalý výkřik, a když se obrátili dozadu, viděli chlapečka, co se z vrcholku skály vrhl do moře se slovy:

— Chci zachránit svého tátu!

Pinocchio, protože byl celý ze dřeva, se snadno vznášel a plaval jako ryba. Teď bylo vidět, jak mizí pod vodou, unášen prudkostí vln, teď se zase vynořil s nohou nebo paží, ve velké dálce od země. Nakonec ho ztratili z očí, už ho neviděli.

— Chudák kluk! — řekli pak rybáři, kteří se sešli na břehu; a mumlaje tiše modlitbu, vrátili se ke svým domům.

XXIV.

Pinocchio přijede na ostrov „pracovitých včel“ a znovu najde vílu.

Pinocchio, oživený nadějí, že dorazí včas na pomoc svému ubohému tátovi, plaval celou noc.

A jaká to byla hrozná noc! Lilo, kroupilo, hřmělo tak strašně a s takovými blesky, že se zdálo, že je den.

Při rozbřesku se mu podařilo nedaleko spatřit dlouhý pás země. Byl to ostrov uprostřed moře.

Pak udělal všechno, aby na ten břeh dorazil: ale marně. Vlny, jak se za sebou honily a kupily, ho mezi sebou pohazovaly, jako by byl jen stéblem nebo slámkou. Nakonec, pro jeho dobré štěstí, přišla vlna tak mocná a prudká, že ho z plné váhy mrštila na písek břehu.

Náraz byl tak silný, že při dopadu na zem mu zapraskala všechna žebra a všechny klouby; ale hned se utěšil slovy: — I tentokrát jsem to štěstím unikl!

Mezitím se obloha pomalu uklidňovala; slunce se objevilo v celé své nádheře a moře se stalo klidným a hodným jako olej.

Pak panáček rozprostřel své šaty na slunci, aby je usušil, a začal se dívat sem a tam, jestli snad neuvidí na té rozlehlé vodní pláni malý člun s človíčkem uvnitř. Ale když se díval pořádně, neviděl před sebou nic jiného než nebe, moře a nějakou plachtu lodi, ale tak daleko daleko, že vypadala jako moucha.

— Kéž bych aspoň věděl, jak se tenhle ostrov jmenuje! — říkal si. — Kéž bych aspoň věděl, jestli je tenhle ostrov obývaný slušnými lidmi,

chci říct lidmi, co nemají ten zvyk věšet kluky na větve stromů! Ale koho se mám zeptat? Koho, když tu nikdo není?...

Ta myšlenka být sám, sám, sám uprostřed té velké neobydlené země ho tak zatížila smutkem, že se zrovna chystal zaplakat; když vtom najednou uviděl, jak kousek od břehu plave velká ryba, co si jen tak klidně plula po svém, s celou hlavou nad vodou.

Nevěda, jak ji jménem oslovit, panáček na ni hlasitě zavolal, aby ho slyšela:

— Hej, pane rybo, nedovolil byste mi slůvko?

— Klidně i dvě, — odpověděla ryba, co byl Delfín tak zdvořilý, jakých je ve všech mořích světa málo.

— Byl byste tak laskav a řekl mi, jestli jsou na tomhle ostrově nějaké vesnice, kde se dá jíst bez nebezpečí, že budu snědený?

— Jistě jsou! — odpověděl Delfín. — Dokonce jednu najdeš nedaleko odtud.

— A jakou cestou se tam jde?

— Musíš se dát tou pěšinkou tam, nalevo, a jít stále rovně za nosem. Nemůžeš zabloudit.

— Pane, povězte mi ještě jednu věc. Vy, který se procházíte celý den a celou noc po moři, nepotkal byste náhodou malou loďku s mým tátou uvnitř?

— A kdo je tvůj táta?

— To je nejhodnější táta na světě, jako jsem já ten nejzlobivější syn, co může být.

— S tou bouří, co byla dnes v noci, — odpověděl Delfín — loďka šla už dávno pod vodu.

— A můj táta?

— Toho už bude mít spolknutého hrozný Žralok, co od pár dní začal rozsévat zkázu a pustošení v našich vodách.

— A ten Žralok je hodně velký? — zeptal se Pinocchio, který už začínal třást strachem.

— Jestli je velký!... — odpověděl Delfín. — Abys měl představu, povím ti, že je větší než pětipatrová budova, a má tak širokou a hlubokou tlamu, že by jí pohodlně projel celý železniční vlak se zapálenou lokomotivou.

— Mamičko moje! — vykřikl ustrašeně panáček; a honem rychle se oblékl, obrátil se k Delfínovi a řekl mu:

— Nashle, pane rybo: moc se omlouvám za obtěžování, a tisíceré díky za vaši zdvořilost.

Jak to řekl, hned se dal pěšinkou a začal kráčet rázným krokem: tak rázným, že se zdálo, že skoro běží. A při každém sebemenším zvuku, co uslyšel, se hned otočil, aby se podíval zpátky, strachy, že ho pronásleduje ten strašný Žralok veliký jako pětipatrový dům a s železničním vlakem v tlamě.

Když šel víc než půl hodiny, dorazil do malé vesnice jménem „vesnice pracovitých včel.“ Ulice se jen hemžily lidmi, co pobíhali sem a tam za svými záležitostmi: všichni pracovali, všichni měli něco na práci. Lenocha nebo tuláka by nenašel, ani kdyby svítil lampičkou.

— Rozumím; — řekl si hned ten lajdák Pinocchio — tahle vesnice není pro mě! Já se nenarodil pro práci!

Mezitím ho ale trápil hlad, protože už uplynulo čtyřiadvacet hodin, co nic nejedl; dokonce ani porci viky.

Co dělat?

Zbývaly mu jen dva způsoby, jak se najíst: buď si vyprosit trochu práce, nebo si vyžebrat halíř či kousek chleba.

Žebrat se styděl: protože mu táta pořád kázal, že na žebrání mají právo jen starci a nemocní. Opravdoví chudáci, hodní pomoci a soucitu na tomto světě, jsou jen ti, kdo kvůli věku či nemoci jsou odsouzeni k tomu, že si prací vlastních rukou chléb vydělat nemohou. Všichni ostatní mají povinnost pracovat; a jestli nepracují a trpí hladem, tím hůř pro ně.

Mezitím prošel po ulici muž celý zpocený a udýchaný, který sám táhl s velkou námahou dva vozíky plné uhlí.

Pinocchio, soudě podle tváře, že je to hodný člověk, k němu přistoupil, a sklopiv oči hanbou, mu tiše řekl:

— Byl byste tak laskav a dal mi halíř, protože umírám hlady?

— Nejenom jeden halíř, — odpověděl uhlíř — ale dám ti čtyři, pod podmínkou, že mi pomůžeš dotáhnout tyhle dva vozíky uhlí až domů.

— Co si to dovolujete! — odpověděl panáček skoro uraženě — pro vaši informaci, já jsem nikdy nedělal osla; já jsem nikdy netáhl vozík!

— Tím líp pro tebe! — odpověděl uhlíř. — Pak si tedy, chlapče můj, jestli opravdu cítíš, že umíráš hlady, ukroj dva pořádné krajíce ze své pýchy a dej pozor, aby se ti to nepokazilo žaludkem.

Za pár minut prošel ulicí zedník, co nesl na ramenou koš vápna.

— Byl byste tak hodný, počestný pane, a dal halíř chudému klukovi, co zívá hlady?

— Rád; pojď se mnou nosit vápno, — odpověděl zedník — a místo jednoho halíře ti jich dám pět.

— Ale vápno je těžké, — odpověděl Pinocchio — a já se nechci namáhat.

— Jestli se nechceš namáhat, pak si tedy, chlapče můj, bav se zíváním, a dobrou chuť.

Během necelé půlhodiny prošlo dalších dvacet lidí, a všech Pinocchio prosil o trochu almužny, ale všichni mu odpověděli:

— Nestydíš se? Místo abys dělal povaleče po ulici, jdi si radši hledat trochu práce a nauč se vydělávat si na chleba!

Konečně prošla jedna hodná ženuška, co nesla dva džbány vody.

— Dovolila byste, hodná paní, abych se napil doušek vody z vašeho džbánu? — zeptal se Pinocchio, který hořel žízní.

— Jen se napij, chlapče můj! — řekla ženuška a položila oba džbány na zem.

Když se Pinocchio napil jako houba, zabrumlal polohlasně, utíraje si ústa:

— Žízně jsem se zbavil! Kéž bych se tak mohl zbavit i hladu!...

Hodná ženuška, slyšíc tahle slova, hned dodala:

— Jestli mi pomůžeš donést jeden z těchhle džbánů vody domů, dám ti pěkný kus chleba.

Pinocchio se podíval na džbán a neodpověděl ani ano, ani ne.

— A spolu s chlebem ti dám hezký talíř květáku na oleji a octu, — dodala hodná žena.

Pinocchio se znovu podíval na džbán a neodpověděl ani ano, ani ne.

— A po květáku ti dám pěkný bonbon plněný rosolkou.

Před svodem téhle poslední pochoutky už Pinocchio nedokázal odolat, a dav si odhodlanou odvahu, řekl:

— Dobrá! Donesu vám džbán až domů!

Džbán byl velmi těžký, a panáček, nemaje sílu ho nést v rukou, se smířil s tím, že ho ponese na hlavě.

Když došli domů, dobrá ženuška Pinocchia usadila k malému prostřenému stolu a postavila před něj chleba, dochucený květák a bonbon.

Pinocchio nejedl, nýbrž hltal. Jeho žaludek vypadal jako byt zůstavší prázdný a neobydlený pět měsíců.

Když se pozvolna uklidnilo vzteklé kousání hladu, zvedl hlavu, aby poděkoval své dobroditelce: ale ještě ani nestihl se jí pořádně podívat do tváře, když vyrazil dlouhé *ááách!* úžasu a zůstal tam jako okouzlený, s očima dokořán, s vidličkou ve vzduchu a s pusou plnou chleba a květáku.

— Co to je za takový úžas? — řekla s úsměvem hodná paní.

— Ono je to... — odpověděl koktavě Pinocchio — ono je to... ono je to... že se vy podobáte... vy mi připomínáte... ano, ano, ano, ten samý hlas... ty samé oči... ty samé vlasy... ano ano, ano... i vy máte modré vlasy... jako ona! Ach vílo moje!... Ach vílo moje!... Řekněte mi, že jste

to vy, opravdu vy!... Nenechte mě už plakat! Kdybyste věděla! Tolik jsem plakal, tolik jsem vytrpěl!...

A jak to říkal, Pinocchio plakal usedavě, a padnuv na kolena na zem, objímal kolena té tajemné paní.

XXV.

Pinocchio slíbí víle, že bude hodný a bude se učit, protože má dost toho být panáčkem a chce se stát pořádným klukem.

Zpočátku dobrá ženuška začala tím, že povídala, že není ta malá víla s modrými vlasy: ale pak, vidouc, že je už odhalená, a nechtějíc dál tahat komedii, nakonec se dala poznat a řekla Pinocchiovi:

— Ty čtveráku panáčku! Jak jsi to poznal, že jsem to já?

— Je to to velké dobro, co mám k vám, co mi to řeklo.

— Pamatuješ si, co? Opustil jsi mě jako holčičku, a teď mě najdeš jako ženu; tak jako ženu, že bych ti skoro mohla dělat maminku.

— A já to mám moc rád, protože takhle, místo sestřičky, vám budu říkat moje maminka. Je to tak dlouho, co toužím mít maminku jako všichni ostatní kluci!... Ale jak jste dokázala tak brzy vyrůst?

— To je tajemství.

— Naučte mě to: chtěl bych taky trochu vyrůst. Nevidíte to? Pořád jsem zůstal vysoký jako hrouda sýra.

— Ale ty vyrůst nemůžeš, — odpověděla víla.

— Proč?

— Protože panáčci nikdy nerostou. Rodí se jako panáčci, žijí jako panáčci a umírají jako panáčci.

— Ach! Mám dost toho být pořád panáčkem! — vykřikl Pinocchio a plácl se po hlavě. — Byl by čas, abych se i já stal člověkem...

— A staneš se, jestli si to zasloužíš...

— Opravdu? A co můžu udělat, abych si to zasloužil?

— Jedinou snadnou věc: zvyknout si být pořádným klučinou.

— A to snad nejsem?

— Vůbec ne! Pořádní kluci jsou poslušní, a ty naopak…

— A já neposlechnu nikdy.

— Pořádní kluci milují učení a práci, a ty…

— A já naopak dělám povaleče a tuláka celý rok.

— Pořádní kluci říkají vždycky pravdu…

— A já vždycky lži.

— Pořádní kluci chodí rádi do školy…

— A mně se při škole dělá nevolno v břiše. Ale ode dneška chci změnit život.

— Slibuješ mi to?

— Slibuju. Chci se stát pořádným klučinou a chci být potěchou svého táty… Kdepak teď bude můj ubohý táta?

— Nevím.

— Budu mít někdy to štěstí, že ho zase uvidím a obejmu?

— Myslím, že ano: dokonce jsem si tím jistá.

Na tuhle odpověď Pinocchio pocítil tak velkou radost, že vzal víle ruce a začal jí je líbat s takovou vervou, až vypadal skoro bez sebe. Pak zvedl obličej a láskyplně se na ni dívajíc, jí zeptal:

— Pověz mi, maminko: tedy není pravda, že jsi umřela?

— Vypadá to, že ne, — odpověděla s úsměvem víla.

— Kdybys věděla, jakou bolest a jaké sevření v hrdle jsem cítil, když jsem si přečetl *zde leží*…

— Vím to: a proto jsem ti odpustila. Opravdovost tvého žalu mi dala poznat, že máš dobré srdce: a od kluků s dobrým srdcem, i když jsou trochu uličníci a zle vychovaní, se dá vždycky něco doufat: totiž dá se vždycky doufat, že se vrátí na správnou cestu. Proto jsem tě přišla hledat až sem. Budu tvoje maminka…

— Ach, to je krásné! — vykřikl Pinocchio a skákal radostí.

— Budeš mě poslouchat a budeš dělat vždycky to, co ti řeknu.

— Rád, rád, rád!

— Hned od zítřka — dodala víla — začneš chodit do školy.

Pinocchio se trochu zarazil ve veselí.

— Pak si podle libosti vybereš nějaké umění nebo řemeslo…

Pinocchio zvážněl.

— Co to brumláš mezi zuby? — zeptala se víla uraženým hlasem.

— Říkal jsem… — zamumlal panáček polohlasně — že na chození do školy mi už připadá trochu pozdě…

— Nikoli, pane. Pamatuj si, že na vzdělávání a učení není nikdy pozdě.

— Ale já nechci dělat žádné umění ani řemeslo…

— Proč?

— Protože mi pracovat připadá namáhavé.

— Chlapče můj, — řekla víla — ti, co takhle mluví, končí skoro vždycky buď ve vězení, nebo v nemocnici. Člověk, pro tvou informaci, ať se narodí bohatý nebo chudý, je na tomto světě povinen něco dělat, zabývat se něčím, pracovat. Běda nechat se ovládnout zahálkou! Zahálka je prašpatná nemoc a je nutné ji vyléčit hned, už od dětství; jinak, až jsme dospělí, se už nevyléčí.

Tahle slova se dotkla Pinocchiovy duše, a ten, zvedaje živě hlavu, řekl víle:

— Budu se učit, budu pracovat, budu dělat všechno, co mi řekneš, protože zkrátka, panáčkovský život se mi už omrzel, a chci se za každou cenu stát klukem. Slíbila jsi mi to, že ano?

— Slíbila jsem ti to, a teď záleží na tobě.

XXVI.

Pinocchio jde se svými spolužáky na mořský břeh podívat se na hrozného Žraloka.

Druhého dne šel Pinocchio do obecní školy.

Představte si ty uličníky, když viděli, jak jim do třídy vchází dřevěný panáček! To byl smích, který nebral konce. Jeden si na něm vymýšlel jedno, druhý zas něco jiného: ten mu bral čepici z ruky, onen mu zezadu tahal kabátek; další se mu pokoušel namalovat inkoustem pod nosem dva veliké kníry, a jiný se dokonce odvážil přivázat mu k nohám a rukám provázky, aby ho roztančili.

Chvilku Pinocchio dělal, že si ničeho nevšímá, a šel dál svou cestou; ale nakonec, když cítil, že mu dochází trpělivost, obrátil se k těm, kteří ho zlobili nejvíc a nejvíc si z něho dělali šašky, a přísným hlasem jim řekl:

— Dejte si pozor, hoši: nepřišel jsem sem, abych vám dělal šaška. Já ostatní respektuji a chci, aby i mě respektovali.

— Výborně, pane učený! Mluvíš jako kniha! — zařvali ti uličníci a málem se smíchy potrhali. A jeden z nich, drzejší než ostatní, natáhl ruku s myšlenkou, že chytí panáčka za špičku nosu.

Jenže nestihl to: Pinocchio pod lavicí vystrčil nohu a vrazil mu kopanec do holeně.

— Jauvej! Jaké má tvrdé nohy! — zařval ten kluk a mnul si modřinu, kterou mu panáček udělal.

— A jaké lokty!... tvrdší než nohy! — řekl zase druhý, který za svoje hrubé žerty dostal loktem do žaludku.

Faktem je, že po tom kopanci a po té ráně loktem si Pinocchio hned získal úctu a náklonnost všech kluků ve škole: a všichni ho tisíckrát hladili a všichni ho měli srdečně rádi.

A i učitel ho chválil, protože ho viděl pozorného, pilného, chytrého, vždycky prvního, kdo přišel do školy, a vždycky posledního, kdo se zvedl, když škola skončila.

Jedinou jeho vadou bylo, že se stýkal s příliš mnoha kamarády; a mezi nimi bylo hodně uličníků, které všichni znali pro jejich malou chuť do učení a dobrého jména.

Učitel ho na to upozorňoval každý den a také dobrá víla mu to říkala a opakovala několikrát:

— Dej pozor, Pinocchio! Ti tví špatní kamarádi ze školy ti dřív nebo později vezmou chuť do učení a snad snad na tebe přivolají nějaké velké neštěstí.

— Nehrozí! — odpovídal panáček, krčil rameny a klepal si ukazováčkem doprostřed čela, jako by chtěl říct: „Mám tady v hlavě dost rozumu!“

Stalo se, že jednoho krásného dne, když šel do školy, potkal houf těch obvyklých kamarádů, kteří mu šli naproti a řekli mu:

— Víš tu velkou novinu?

— Ne.

— Tady do blízkého moře připlul Žralok veliký jako hora.

— Opravdu?... Že by to byl tentýž Žralok z té doby, co se utopil můj ubohý táta?

— My jdeme na pobřeží se na něho podívat. Nechceš jít taky?

— Já ne: chci jít do školy.

— Co ti sejde na škole? Do školy půjdeme zítra. S jednou lekcí víc nebo s jednou míň zůstaneme pořád stejnými osly.

— A co řekne učitel?

— Učitele nech mluvit. Je přesně od toho placený, aby celý den brblal.

— A moje maminka?

— Maminky nikdy nic nevědí — odpověděli ti ničemové.

— Víte, co udělám? — řekl Pinocchio. — Žraloka chci vidět z určitých svých důvodů… ale půjdu se na něho podívat po škole.

— Ty hlupáku! — namítl jeden z toho houfu. — Myslíš, že ryba takové velikosti bude stát a čekat, až se ti to bude hodit? Jakmile se bude nudit, zamíří jinam, a pak už bude po všem.

— Jak dlouho se jde odtud na pobřeží? — zeptal se panáček.

— Za hodinu jsme tam a zpátky.

— Tak hurá! A kdo víc poběží, bude ten nejlepší! — zvolal Pinocchio.

Když takhle padl pokyn k odchodu, ten houf uličníků s knihami a sešity pod paží se rozběhl přes pole a Pinocchio byl pořád první ze všech, zdálo se, že má na nohou křídla.

Čas od času se otáčel a dobíral si své kamarády, co zůstali dost daleko za ním, a když je viděl udýchané, zpocené, zaprášené a s vyplazeným jazykem, srdečně se smál. Ten nešťastník v tu chvíli nevěděl, do jakých hrůz a jakých děsivých neštěstí jde.

XXVII.

Velká bitka mezi Pinocchiem a jeho spolužáky: a protože jeden z nich zůstane raněný, karabiniéři Pinocchia zatknou.

Když Pinocchio dorazil na pobřeží, hned se po moři rozhlédl: jenže žádného Žraloka neviděl. Moře bylo hladké jako velké zrcadlové sklo.

— A kde je Žralok? — zeptal se a obrátil se ke kamarádům.

— Asi šel na snídani — odpověděl mu jeden z nich se smíchem.

— Nebo si lehl do postele, aby si trochu zdříml — dodal druhý a smál se ještě víc.

Z těch nesmyslných odpovědí a z toho hloupého řehotu Pinocchio pochopil, že si z něho kamarádi vystřelili tím, že mu něco namluvili, co nebyla pravda; naštval se, a popuzeným hlasem jim řekl:

— A co teď? Co jste získali tím, že jste mi tu historku o Žralokovi namluvili?

— Vždyť jsme si přišli na své!... — odpověděli ti uličníci sborem.

— A jak?

— Tak, že jsme ti vzali školu a dostali tě s sebou. Nestydíš se chodit každý den tak přesně a tak pilně do třídy? Nestydíš se tolik se učit, jak to děláš?

— A i kdybych se učil, co je vám po tom?

— Nám po tom je dost, protože nás pak nutíš, abychom před učitelem vypadali špatně...

— Proč?

— Protože ti žáci, co se učí, zahanbují takové, jako jsme my, kteří se učit nechtějí. A my nechceme být zahanbovaní! Taky máme svou hrdost!…

— A co mám tedy udělat, abych vám vyhověl?

— Musíš taky znechutit školu, lekce a učitele, protože to jsou naši tři velcí nepřátelé.

— A kdybych se chtěl učit dál?

— Ani se na tebe nepodíváme a při první příležitosti nám to zaplatíš.

— Vážně, skoro mě rozesmějete — řekl panáček a zavrtěl hlavou.

— Hele, Pinocchio! — zařval nejstarší z těch kluků a šel mu přímo do obličeje. — Nechoď sem na nás hrát si na siláka: nechoď sem dělat kohouta na smetišti!… Když se ty nebojíš nás, ani my se nebojíme tebe! Pamatuj si, že ty jsi sám a nás je sedm.

— Sedm jako smrtelných hříchů — řekl Pinocchio a dal se do velkého smíchu.

— Slyšeli jste? Urazil nás všechny! Nazval nás jmény smrtelných hříchů!…

— Pinocchio! Omluv se nám za tu urážku… a jestli ne, běda tobě!…

— Kuku! — udělal panáček a ťukl si ukazováčkem na špičku nosu na znamení, že si z nich dělá legraci.

— Pinocchio! Dopadneš špatně!…

— Kuku!

— Dostaneš co proto, jako osel!…

— Kuku!

— Vrátíš se domů s rozbitým nosem!…

— Kuku!

— Teď ti to kuku dám já! — zvolal nejsmělejší z těch uličníků. — Zatím si vezmi tohle na účet a schovej si to na dnešní večeři. —

A s těmi slovy mu přilepil pěstí do hlavy.

Ale bylo to, jak se říká, úder a odpověď; protože panáček, jak se dalo čekat, hned odpověděl další pěstí: a od té chvíle se bitva stala všeobecnou a divokou.

Pinocchio, i když byl sám, se bránil jako hrdina. Těma svýma nohama z tvrdého dřeva pracoval tak zdatně, že své nepřátele držel vždycky v uctivé vzdálenosti. Kam až jeho nohy dosáhly a dotkly se, tam vždycky nechaly modřinu na památku.

Chlapci rozzlobení, že se panáčkovi nemůžou měřit zblízka, uznali za dobré sáhnout po projektilech; a rozvázali rance svých školních knih a začali po něm házet *Slabikáře*, *Mluvnice*, *Giannettiny*, *Minuzzoly*, *Thouarovy Povídky*, *Pulcina* od Bacciniové a jiné školní knihy: ale panáček, který měl rychlé a chytré oko, se vždycky včas uhýbal, takže svazky mu přelétaly nad hlavou a všechny padaly do moře.

Představte si ty ryby! Ryby, co myslely, že ty knihy jsou něco k jídlu, se v houfech hnaly k hladině; ale když se do nějaké stránky nebo do titulního listu zakously, hned to zase vyplivly a dělaly ústy takovou grimasu, jako by chtěly říct: „Pro nás to není: my jsme zvyklí jíst mnohem lépe!“

Mezitím se bitva stále víc divočila, když vtom se z vody vynořil velký Krab, který se pomalu pomalu vyšplhal až na pobřeží, a zvolal hlasem jako nachlazená trubka:

— Nechte toho, uličníci jedni! Tyhle rvačky mezi klukama a klukama málokdy skončí dobře. Vždycky se stane nějaké neštěstí!… —

Chudák Krab! Bylo to jako kázat do větru. Ba naopak, ten lump Pinocchio se za ním otočil, zle se na něho podíval a hrubě mu řekl:

— Mlč, Krabe škarohlíde! Líp by ti bylo cucat dvě lišejníkové pastilky, aby ses vyléčil z toho nachlazení v krku. Jdi radši do postele a snaž se vypotit!… —

Mezitím chlapci, kteří už dohodili všechny své knihy, zahlédli kousek dál panáčkův ranec s knížkami, a než bys řekl švec, zmocnili se ho.

Mezi těmi knihami byl jeden svazek vázaný v tlusté lepence, se hřbetem a rohy z pergamenu. Byla to *Učebnice počtů*. Nechám na vás, jestli byla moc těžká!

Jeden z těch uličníků popadl ten svazek, zamířil Pinocchiovi na hlavu a vymrštil ho vší silou, co měl v paži: ale místo aby zasáhl panáčka, trefil do hlavy jednoho z kamarádů, který zbělel jako vypraný hadr a neřekl nic jiného než tahle slova:

— Mamičko moje... pomozte mi, protože umírám!... — Pak padl natažený na písek pobřeží.

Když ostatní chlapci viděli to malé mrtvé tělíčko, vylekaně se dali na útěk, a za pár minut po nich nebylo ani stopy.

Ale Pinocchio tam zůstal; a i když bolestí a leknutím byl taky víc mrtvý než živý, přesto doběhl namočit svůj kapesník do mořské vody a začal mokřit svému ubohému spolužákovi spánek. A přitom usedavě plakal, zoufal si, volal ho jménem a říkal mu:

— Eugenio!... ubohý můj Eugenio!... otevři oči a podívej se na mě!... Proč mi neodpovídáš? Já to nebyl, víš, kdo ti tak ublížil! Věř mi, já to nebyl!... Otevři oči, Eugenio... Když budeš mít oči zavřené, přinutíš umřít i mě... Bože můj! Jak se teď vrátím domů?... S jakou odvahou se ukážu své dobré mamince? Co bude se mnou?... Kam utečou?... Kam se půjdu schovat? Och, oč lépe, tisíckrát lépe by bylo, kdybych byl šel do školy!... Proč jsem poslechl ty kamarády, co jsou mé zatracení? A učitel mi to řekl!... a maminka mi to opakovala: „Dej si pozor na špatné kamarády!“ Ale já jsem tvrdohlavec... umíněnec... nechám všechny mluvit a pak si stejně udělám po svém! A pak za to musím pykat... A tak, co jsem na světě, nikdy jsem neměl ani čtvrthodinu klidu. Bože můj! Co bude se mnou, co bude se mnou, co bude se mnou? —

A Pinocchio pořád plakal, naříkal, bušil si pěstmi do hlavy a volal jménem ubohého Eugenia, když tu najednou uslyšel tlumený zvuk kroků, co se přibližovaly.

Otočil se: byli to dva karabiniéři.

— Co tady děláš natažený na zemi? — zeptali se Pinocchia.

— Starám se o svého spolužáka.

— Udělalo se mu zle?

— Zdá se, že ano!...

— Jaképak zle! — řekl jeden z karabiniérů, naklonil se a prohlédl si Eugenia zblízka. — Tenhle chlapec byl zraněn do spánku: kdo mu to udělal?

— Já ne! — zakoktal panáček, který už neměl ani dech v těle.

— Když to nebyl ty, kdo tedy to byl, kdo mu ublížil?

— Já ne! — opakoval Pinocchio.

— A čím byl zraněn?

— Tímhle. — A panáček zvedl ze země *Učebnici počtů*, vázanou v lepence a pergamenu, aby ji ukázal karabiniérovi.

— A ta kniha je čí?

— Moje.

— Dost tak: víc nepotřebujeme. Hned vstaň a pojď s námi.

— Ale já...

— S námi!...

— Ale já jsem nevinný...

— S námi! —

Než vyrazili, karabiniéři zavolali několik rybářů, co zrovna projížděli se svou lodí blízko pobřeží, a řekli jim:

— Svěřujeme vám tohohle chlapce, zraněného do hlavy. Odneste ho k sobě domů a postarejte se o něho. Zítra ho přijdeme znovu zkontrolovat. —

Pak se obrátili k Pinocchiovi, postavili ho mezi sebe a vojenským tónem mu nařídili:

— Kupředu! A čiperně kráčej! Jinak s tebou bude zle! —

Panáček si nedal říkat dvakrát a začal kráčet po té pěšině, co vedla do městečka. Ale ten chudák sám už nevěděl, na jakém světě vlastně je. Zdálo se mu, že se mu to zdá, a jaký to byl ošklivý sen! Byl bez sebe.

Oči viděly všechno dvakrát: nohy se mu třásly: jazyk mu zůstal přilepený k patru a nemohl ze sebe vypravit jediné slovo. A přesto, uprostřed té své otupělosti a zmatenosti, mu srdce probodával ostrý osten: totiž myšlenka, že bude muset projít pod okny domu své dobré víly uprostřed dvou karabiniérů. Byl by raději umřel.

Už dorazili a chystali se vejít do městečka, když vtom náhlý poryv rozpustilého větru shodil Pinocchiovi s hlavy čepici a odnesl mu ji kus dál, asi na deset kroků.

— Dovolíte, — řekl panáček karabiniérům — abych si šel pro svou čepici?

— Jdi klidně; ale ať to má šup. —

Panáček šel, zvedl čepici... ale místo aby si ji dal na hlavu, dal si ji do pusy mezi zuby a pak se rozběhl plnou rychlostí k mořskému břehu. Letěl jako puškařská kule.

Karabiniéři usoudili, že ho bude těžké dohnat, a poštvali za ním velkého psa doga, který na všech psích závodech vyhrál první cenu. Pinocchio běžel a pes běžel rychleji než on; a tak všichni lidé se vykláněli z oken a tlačili se doprostřed ulice, dychtiví vidět konec tak zuřivého klání. Ale nemohli ukojit svou zvědavost, protože pes dog a Pinocchio zvedli po ulici takový oblak prachu, že za pár minut už nebylo možné vidět vůbec nic.

XXVIII.

Pinocchio se ocitne v nebezpečí, že bude usmažen na pánvi jako ryba.

Během toho zoufalého běhu nastala strašná chvíle, chvíle, kdy se Pinocchio už myslel ztracený: protože, musíte vědět, Alidoro (tak se ten pes dog jmenoval) ho během toho běhu a běhu málem dohnal.

Stačí říct, že panáček cítil za sebou, na jeden palec, těžké oddechování té zuřivé bestie, a dokonce cítil i horký žár jejího dechu.

Naštěstí už bylo pobřeží blízko a moře bylo pár kroků odtud.

Jakmile byl na pobřeží, panáček udělal krásný skok, jako to umí žabka, a dopadl doprostřed vody. Alidoro chtěl naopak zastavit: ale unesen rozběhem vlétl do vody taky. A ten nešťastník neuměl plavat; a tak začal hned hrabat tlapami, aby se udržel nad vodou; ale čím víc hrabal, tím víc šel hlavou pod vodu.

Když zase vystrčil hlavu ven, měl ubohý pes vylekané a vytřeštěné oči, a mezi štěkáním volal:

— Topím se! Topím se!

— Chcípni! — odpověděl mu Pinocchio zdálky, protože už se cítil v bezpečí z každého nebezpečí.

— Pomoz mi, Pinocchio můj!... zachraň mě před smrtí!... —

Při těch srdcervoucích výkřicích se panáčka, který měl v hloubi srdce dobrého, dotkl soucit; otočil se k psovi a řekl mu:

— Ale když ti pomůžu, abys se zachránil, slíbíš mi, že mě už nebudeš trápit a nebudeš mě pronásledovat?

— Slibuju! Slibuju! Pospěš si, pro boha živého, protože jestli budeš váhat ještě půl minuty, tak jsem na dobro mrtvej. —

Pinocchio chvilku váhal: ale pak si vzpomněl, že mu táta tolikrát říkal, že se na dobrém skutku nikdy neprodělá, doplaval k Alidorovi, chytl ho oběma rukama za ocas a odnesl ho zdravého a živého na suchý písek pobřeží.

Chudák pes se už neudržel na nohou. Nedobrovolně vypil tolik slané vody, že byl nafouklý jako balon. Panáček mu však moc nedůvěřoval a uznal za rozumné vrhnout se znovu do moře; a vzdaloval se od pobřeží a volal na zachráněného přítele:

— Sbohem, Alidoro; šťastnou cestu, a tisíc pozdravů domů.

— Sbohem, Pinocchio, — odpověděl pes — tisíceré díky, žes mě zbavil smrti. Prokázal jsi mi velikou službu: a na tomhle světě co je uděláno, je oplaceno. Když se naskytne příležitost, ještě si o tom pohovoříme… —

Pinocchio plaval dál, pořád se držel blízko země. Konečně se mu zdálo, že dorazil na bezpečné místo: a když mrkl k pobřeží, uviděl na skaliscích jakousi jeskyni, z které vycházel dlouhý chochol kouře.

— V té jeskyni — řekl si tehdy — musí být oheň. Tím líp! Půjdu se usušit a ohřát, a potom?… a potom co bude, bude. —

S tímhle rozhodnutím se přiblížil ke skaliskům; ale když se tam chystal vyšplhat, cítil, jak něco pod vodou stoupá, stoupá, stoupá a nese ho do vzduchu. Hned se pokusil utéct, ale už bylo pozdě, protože ke svému obrovskému údivu se ocitl uzavřený ve velké síti uprostřed hemžícího se davu ryb všech tvarů a velikostí, které mrskaly ocasy a zmítaly se jako tolik zoufalých duší.

A ve stejné chvíli viděl, jak z jeskyně vyšel rybář tak ošklivý, tak hrozně ošklivý, že vypadal jako mořská obluda. Místo vlasů měl na hlavě hustý trs zelené trávy; zelená byla kůže na jeho těle, zelené oči, zelené dlouhé předlouhé vousy, které mu padaly až tam dolů. Vypadal jako velký ještěr postavený na zadní nohy.

Když rybář vytáhl síť z moře, celý spokojený zvolal:

— Požehnaná prozřetelnost! I dnes se budu moct nacpat rybami!

— Štěstí, že já nejsem ryba! — řekl si Pinocchio v duchu, aby se vzmužil.

Síť plnou ryb odnesl rybář do jeskyně, do temné a začouzené jeskyně, uprostřed které se smažila velká pánev s olejem a vydávala takovou vůni knotu, že se z ní tajil dech.

— Teď se podívejme, jaké ryby jsme chytili! — řekl Zelený rybář; a strčil do sítě tak nehorázně velkou ruku, že vypadala jako pekařská lopata, a vytáhl hrst parem.

— Dobré jsou tyhle parmy! — řekl, prohlížel si je a očichával se zalíbením. A když je očichal, hodil je do nádoby bez vody.

Pak tu stejnou operaci několikrát opakoval; a jak postupně vytahoval další ryby, dostával chuť a mlaskal:

— Chutné tyhle treščičky!...

— Vybrané tyhle cípaly!...

— Lahodné tyhle platýse!...

— Výborné tyhle mořští drsci!...

— Rozkošné tyhle sardelky s hlavičkou! —

Jak si asi dovedete představit, treščičky, cípaly, platýsi, mořští drsci a sardelky skončily všechny pomíchaně v nádobě vedle parem.

Poslední, kdo zůstal v síti, byl Pinocchio.

Sotva ho rybář vytáhl ven, vykulil údivem své zelené oči a téměř vyděšeně zařval:

— Co je tohle za rybu? Ryby takhle vytvarované si nepamatuji, že bych kdy jedl. —

A znovu si ho pozorně prohlížel, a když si ho prohlédl pořádně ze všech stran, nakonec řekl:

— Už vím; musí to být mořský krab. —

Tehdy Pinocchio, uražený, že ho pokládá za kraba, uraženým hlasem řekl:

— Jakýpak krab a ne krab? Podívejte, jak se mnou zacházíte! Já jsem, abyste věděl, dřevěný panáček.

— Dřevěný panáček? — odvětil rybář. — Řeknu vám pravdu, ryba panáček je pro mě ryba nová! Tím líp! Sním tě tím radši.

— Sníst mě? Chcete pochopit, že nejsem ryba? Nebo neslyšíte, že mluvím a rozumuji jako vy?

— To je naprostá pravda; — dodal rybář — a protože vidím, že jsi ryba a že máš to štěstí umět mluvit a rozumovat jako já, chci ti i já prokázat náležitou úctu.

— A ta úcta by měla být jaká?...

— Na znamení přátelství a zvláštní vážnosti ti nechám volbu, jak chceš být uvařen. Přeješ si být usmažen na pánvi, nebo dáváš přednost být dušen v hrnci s rajčatovou omáčkou?

— Mám-li říct pravdu, — odpověděl Pinocchio — jestli si mám vybrat, tak dávám přednost tomu, abych byl ponechán na svobodě a mohl se vrátit domů.

— Žertuješ! Myslíš, že si nechám ujít příležitost ochutnat tak vzácnou rybu? Panáček jako ryba se v těchhle mořích nechytí každý den. Nech to na mně: usmažím tě na pánvi se všemi ostatními rybami, a budeš s tím spokojený. Být usmažený ve společnosti je vždycky útěcha. —

Nešťastný Pinocchio při téhle písničce začal plakat, křičet, prosit: a mezi vzlyky říkal: — Oč by bývalo lepší jít do školy!... Chtěl jsem poslouchat kamarády, a teď to platím!... Í!... Í!... Í!... —

A protože se svíjel jako úhoř a dělal neuvěřitelné úsilí, aby vyklouzl ze spárů Zeleného rybáře, popadl ten plátek rákosové kůry, a když ho svázal za ruce a nohy jako salám, hodil ho na dno nádoby k ostatním.

Pak vytáhl velikou dřevěnou mísu plnou mouky a dal se do obalování všech těch ryb v mouce: a jak postupně každou obalil, házel ji smažit do pánve.

Jako první zatančily v horkém oleji ubohé treščičky: pak přišli na řadu mořští drsci, pak cípaly, pak platýsi a sardelky, a pak byla řada na Pinocchiovi. A ten, když se viděl tak blízko smrti (a to jaké hrozné smrti!), byl zachvácen takovým třasem a takovou hrůzou, že už neměl ani hlasu, ani dechu, aby prosil.

Chudák se už jen prosil očima! Ale Zelený rybář si ho ani nevšímal, pětkrát nebo šestkrát ho otočil v mouce a tak dobře ho zasypal od hlavy k patě, že vypadal jako sádrový panáček.

Pak ho popadl za hlavu a…

XXIX.

Vrátí se do domu víly, která mu slíbí, že druhý den už nebude dřevěný panáček a stane se chlapcem. Velká snídaně z bílé kávy k oslavě té velké události.

Zrovna když se rybář chystal hodit Pinocchia na pánev, vešel do jeskyně velký pes, kterého tam zavedla pronikavá a lákavá vůně smaženice.

— Táhni pryč! — zahulákal na něho rybář hrozivě, a pořád držel v ruce obaleného panáčka.

Ale ubohý pes měl hlad za čtyři, a kňučel a vrtěl ocasem, jako by chtěl říct:

— Dej mi sousto smaženice a nechám tě na pokoji.

— Táhni pryč, povídám! — opakoval mu rybář; a natáhl nohu, aby mu dal kopanec.

Pes, který, když měl opravdový hlad, nebyl zvyklý si nechat sedat mouchy na nos, se zuřivě obrátil k rybáři a vycenil mu své strašné tesáky.

V tu chvíli se v jeskyni ozval tenounký tenounký hlásek, který řekl:

— Zachraň mě, Alidoro! Jestli mě nezachráníš, jsem na pánvi!... —

Pes hned poznal Pinocchiův hlas a všiml si, k svému obrovskému údivu, že ten hlásek vyšel z toho obaleného ranečku, co rybář držel v ruce.

Co tedy udělal? Udělal veliký skok ze země, popadl ten obalený raneček do zubů, jemně ho mezi nimi držel a vyběhl z jeskyně a utíkal pryč jako blesk!

Rybář, celý vzteklý, že mu z ruky vyrvali rybu, kterou by byl tak rád snědl, se pokusil psa pronásledovat; ale po pár krocích ho popadl záchvat kašle a musel se vrátit zpátky.

Mezitím Alidoro, jakmile našel pěšinku, co vedla do městečka, zastavil se a jemně položil přítele Pinocchia na zem.

— Jak moc ti mám poděkovat! — řekl panáček.

— Netřeba; — odvětil pes — ty jsi zachránil mě, a co je uděláno, je oplaceno. Víš jak: na tomhle světě si musíme pomáhat jeden druhému.

— Ale jak ses dostal do té jeskyně?

— Ležel jsem pořád tady na pobřeží víc mrtvý než živý, když mi vítr přinesl zdálky vůni smaženice. Ta vůně ve mně probudila chuť k jídlu, a já jsem šel za ní. Kdybych přišel o minutu později!...

— Neříkej mi to! — zvolal Pinocchio, který se ještě pořád třásl strachem. — Neříkej mi to! Kdybys byl přišel o minutu později, byl bych už touhle dobou krásně usmažený, snědený a strávený. Brr! Jen při pomyšlení mi běhá mráz po zádech!... —

Alidoro se smál, natáhl pravou tlapu k panáčkovi a ten mu ji silně silně stiskl na znamení velkého přátelství: a pak se rozešli.

Pes se vydal cestou domů: a Pinocchio, který zůstal sám, zašel do chatrče nedaleko a zeptal se starého pána, který seděl u dveří a hřál se na slunci:

— Řekněte, dobrý muži, nevíte něco o chudém chlapci, co měl ránu v hlavě a jmenoval se Eugenio?

— Toho chlapce přinesli nějací rybáři do téhle chatrče, a teď...

— Teď bude mrtvý!... — přerušil ho Pinocchio s velkou bolestí.

— Ne: teď je živ, a dokonce se už vrátil k sobě domů.

— Opravdu?... opravdu?... — zvolal panáček a poskakoval radostí. — Takže rána nebyla vážná?...

— Ale mohla být vážná, dokonce smrtelná, — odpověděl stařík — protože ho uhodili do hlavy velkou knihou vázanou v lepence.

— A kdo mu to hodil?

— Nějaký jeho spolužák: jistý Pinocchio…

— A kdo je ten Pinocchio? — zeptal se panáček a dělal, jako by nic.

— Prý je to ničemný kluk, tulák, pravý krkolomník.

— Pomluvy! Všechno pomluvy!

— A ty znáš toho Pinocchia?

— Od vidění! — odpověděl panáček.

— A co o něm soudíš? — zeptal se ho stařík.

— Mně se zdá, že je to moc hodný chlapec, co má chuť se učit, že je poslušný, že má rád tátu a svou rodinu… —

Zatímco panáček s neohroženou tváří odříkával všechny ty lži, sáhl si na nos a všiml si, že mu nos narostl o víc než o dlaň. Tehdy se celý ustrašeně dal do křiku:

— Nevěřte, dobrý muži, všemu tomu dobrému, co jsem o něm řekl; protože Pinocchia znám výborně a můžu vás ujistit i já, že je to vážně ničemný kluk, neposlušný a lenivý, a místo aby chodil do školy, chodí s kamarády dělat rošťárny! —

Jakmile tahle slova vyslovil, nos se mu zkrátil a vrátil se do své přirozené velikosti, jako byl předtím.

— A proč jsi celý bílý tímhle způsobem? — zeptal se ho najednou stařík.

— Řeknu vám… nevšiml jsem si a otřel jsem se o zeď, co byla čerstvě obílená — odpověděl panáček a styděl se vyprávět, že ho obalili jako rybu, aby ho pak usmažili na pánvi.

— A co jsi udělal se svým kabátkem, s kalhotkami a čepičkou?

— Potkal jsem lupiče a svlékli mě. Řekněte, dobrý staroušku, neměl byste pro mě náhodou dát nějaké šatečky, abych se mohl vrátit domů?

— Chlapče můj; co se týče šatů, nemám nic jiného než malý pytlík, v kterém si schovávám vlčí boby. Jestli ho chceš, vezmi si ho: tamhle leží. —

Pinocchio si to nenechal říkat dvakrát: hned si vzal ten prázdný pytlík od vlčích bobů, a když mu nůžkami udělal malý otvor na dně a dva otvory po stranách, nasoukal se do něho jako do košile. A oblečený takhle nalehko se vydal směrem k městečku. Ale po cestě se necítil ani trochu klidný; tolik, že udělal jeden krok dopředu a jeden dozadu, mluvil si sám pro sebe a říkal:

— Jak se mám ukázat své dobré víle? Co řekne, až mě uvidí?... Odpustí mi tuhle druhou rošťárnu?... Vsadím se, že neodpustí!... ach! určitě mi neodpustí!... A patří mi to: protože já jsem šibal, co pořád slibuje, že se napraví, a nikdy nedodrží!... —

Dorazil do městečka, když už byla hluboká tma; a protože bylo ošklivé počasí a voda padala v proudech, šel rovnou rovnou k domu víly s odhodláním zabušit na dveře a nechat si otevřít.

Ale když tam byl, cítil, jak ho opouští odvaha, a místo aby zaklepal, odběhl asi dvacet kroků. Pak se po druhé vrátil ke dveřím, a nic z toho: pak se přiblížil po třetí, a nic: po čtvrté s chvěním vzal železné klepadlo do ruky a lehce ťukl.

Čekej, čekej, konečně po půl hodině se otevřelo okno v nejvyšším patře (dům měl čtyři patra) a Pinocchio uviděl, jak se v něm objeví velká Šnečice, co měla na hlavě zapálenou lampičku, a která řekla:

— Kdo je v tuhle hodinu?

— Je víla doma? — zeptal se panáček.

— Víla spí a nechce být buzena: ale ty, kdo jsi?

— To jsem já!

— Jaký já?

— Pinocchio.

— Který Pinocchio?

— Dřevěný panáček, ten, co bydlí u víly.

— Ach! už chápu; — řekla Šnečice — počkej tam, hned sejdu dolů a otevřu ti.

— Pospěšte si, pro boha živého, protože umírám zimou.

— Chlapče můj, já jsem šnečice, a šnečice nikdy nespěchají. —

Mezitím uplynula hodina, uplynuly dvě a dveře se neotevřely: a tak Pinocchio, který se třásl zimou, strachem a vodou, co měl na sobě, se vzmužil a zaklepal podruhé, a klepal silněji.

Při tom druhém zaklepání se otevřelo okno v patře níž a objevila se tatáž Šnečice.

— Krásná Šnečičko, — zvolal Pinocchio z ulice — dvě hodiny už čekám! A dvě hodiny v takovéhle hnusné noci jsou delší než dva roky. Pospěšte si, pro boha živého.

— Chlapče můj, — odpovědělo mu z okna to zvířátko, celé pokojné a klidné — chlapče můj, já jsem šnečice, a šnečice nikdy nespěchají. — A okno se zase zavřelo.

Krátce nato odbila půlnoc: pak jedna, pak dvě po půlnoci, a dveře byly pořád zavřené.

Tu Pinocchio, který už ztratil trpělivost, zuřivě popadl klepadlo, aby zabušil ránou, co rozezvoní celý barák; ale klepadlo, co bylo ze železa, se najednou proměnilo v živého úhoře, který mu vyklouzl z rukou a zmizel v potůčku vody, co protékal středem ulice.

— Ach! Ano? — vykřikl Pinocchio ještě zaslepenější vztekem. — Když klepadlo zmizelo, budu klepat kopanci. —

A trochu se rozehnal a vyťal do dveří domu nejslavnostnější kopanec. Rána byla tak silná, že noha pronikla do dřeva až po půlku: a když se panáček pokusil ji vytáhnout, byla to marná práce, protože mu tam noha zůstala zaražená jako přibitý hřebík.

Představte si ubohého Pinocchia! Musel strávit celý zbytek noci s jednou nohou na zemi a s druhou ve vzduchu.

Ráno, k ránu, se konečně dveře otevřely. Té hodné Šnečici trvalo sejít ze čtvrtého patra k pouličním dveřím jenom devět hodin. Opravdu se dá říct, že se pěkně zapotila.

— Co děláte s tou nohou zaraženou ve dveřích? — zeptala se se smíchem panáčka.

— Je to nehoda. Podívejte, krásná Šnečičko, jestli byste mě dokázala od téhle muky osvobodit.

— Chlapče můj, k tomu je potřeba truhlář, a já jsem nikdy truhlářkou nebyla.

— Poproste víly ode mě!...

— Víla spí a nechce být buzena.

— Ale co chcete, abych dělal, přibitý celý den k těmhle dveřím?

— Zabav se počítáním mravenců, co jdou po ulici.

— Přineste mi aspoň něco k jídlu, protože se cítím vysílený.

— Ihned! — řekla Šnečice.

A opravdu po třech a půl hodinách Pinocchio uviděl, jak se vrací se stříbrným podnosem na hlavě. Na podnosu byl chléb, pečené kuřátko a čtyři zralé meruňky.

— Tady je snídaně, co ti posílá víla — řekla Šnečice.

Při pohledu na tuhle milost Boží se panáček celý utěšil. Ale jaké bylo jeho zklamání, když začal jíst a musel zjistit, že chléb byl ze sádry, kuřátko z lepenky a čtyři meruňky z alabastru, nabarvené, jako by byly pravé.

Chtělo se mu plakat, chtělo se mu propadnout zoufalství, chtěl odhodit podnos i s tím, co na něm bylo; ale místo toho, buď to byla ta velká bolest, nebo ta velká slabost v žaludku, faktem je, že padl v mdlobách.

Když přišel k sobě, zjistil, že leží natažený na pohovce, a víla seděla vedle něho.

— I tentokrát ti odpouštím: — řekla mu víla — ale běda ti, jestli uděláš další ze svých rošťárniček!... —

Pinocchio slíbil a odpřisáhl, že se bude učit a že se bude vždycky dobře chovat. A dodržel slovo po celý zbytek roku. Opravdu, na zkouškách před prázdninami měl tu čest být nejlepší ze školy; a jeho chování bylo celkově shledáno tak chvályhodným a uspokojivým, že víla, celá šťastná, mu řekla:

— Zítra konečně bude tvé přání vyplněno!

— Totiž?

— Zítra skončíš být dřevěným panáčkem a staneš se pořádným chlapcem. —

Kdo neviděl Pinocchiovu radost při téhle tolik vytoužené zprávě, nikdy si ji nedokáže představit. Všichni jeho přátelé a spolužáci měli být pozváni na druhý den na velkou snídani u víly doma, aby společně oslavili tu velkou událost: a víla dala přichystat dvě stě šálků bílé kávy a čtyři sta máslem namazaných chlebíčků, uvnitř i zvenčí. Ten den sliboval, že dopadne moc hezky a moc vesele: ale…

Bohužel v životě dřevěných panáčků je vždycky nějaké *ale*, které všechno pokazí.

XXX.

Pinocchio místo aby se stal chlapcem, odjede potají se svým přítelem Lampajosem do „Země Hraček“.

Jak je přirozené, Pinocchio hned víly požádal o dovolení vyjít do města a rozdat pozvání: a víla mu řekla:

— Jen jdi a pozvi své kamarády na zítřejší snídani: ale pamatuj, že máš být doma, než padne noc. Rozumíš?

— Do hodiny slibuju, že se vrátím — odpověděl panáček.

— Dej pozor, Pinocchio! Chlapci slibují rychle, ale po většinou pomalu dodrží.

— Ale já nejsem jako ostatní: já, když něco řeknu, dodržím.

— Uvidíme. Jestli neposlechneš, tím hůř pro tebe.

— Proč?

— Protože chlapci, co nedají na rady těch, kdo vědí víc než oni, vždycky jdou vstříc nějakému neštěstí.

— A já už to zkusil! — řekl Pinocchio. — Ale teď už do toho nespadnu!

— Uvidíme, jestli mluvíš pravdu. —

Bez dalších slov se panáček rozloučil se svou dobrou vílou, co pro něho byla jako maminka, a se zpěvem a tancem vyšel ven ze dveří domu.

Za trochu víc než hodinu byli všichni jeho přátelé pozváni. Někteří přijali hned a od srdce, jiní se zpočátku trochu nechali prosit; ale když se dozvěděli, že chlebíčky k namáčení do bílé kávy budou natřené má-

slem i z vnější strany, všichni nakonec řekli: — Přijdeme taky, abys měl radost. —

Teď je třeba vědět, že Pinocchio měl mezi svými přáteli a spolužáky jednoho zamilovaného a nejdražšího, který se jmenoval Romeo; ale všichni mu říkali přezdívkou *Lampajos*, kvůli jeho tělíčku vyschlému, suchému a vytáhlému, přesně jako nový knot nočního kahánku.

Lampajos byl nejvíc líný a nejvíc zlobivý chlapec z celé školy: ale Pinocchio ho měl moc rád. Taky za ním hned šel domů, aby ho pozval na snídani, ale nenašel ho: šel po druhé, a Lampajos tam nebyl: šel po třetí, a cestu šel nadarmo.

Kde ho objevit? Hledej tady, hledej tam, konečně ho uviděl schovaného pod podloubím selského stavení.

— Co tam děláš? — zeptal se ho Pinocchio a přistoupil blíž.

— Čekám na půlnoc, abych odjel…

— Kam jdeš?

— Daleko, daleko, daleko!

— A já že jsem tě přišel hledat domů třikrát!…

— Co jsi ode mě chtěl?

— Nevíš tu velkou událost? Nevíš, jaké mě potkalo štěstí?

— Jaké?

— Zítra skončím být dřevěným panáčkem a stanu se chlapcem jako ty a jako všichni ostatní.

— Ať ti to prospěje.

— Takže zítra tě čekám na snídani ke mně domů.

— Vždyť ti říkám, že dnes večer odjíždím.

— V kolik hodin?

— Za chvilku.

— A kam jedeš?

— Jedu bydlet do jedné země… co je ta nejkrásnější země na světě: pravá zem oplývající mlékem a strdím!…

— A jak se jmenuje?

— Jmenuje se „Země Hraček“. Proč nejdeš taky?

— Já? Ne, opravdu!

— Chybuješ, Pinocchio! Věř mi, jestli nepůjdeš, budeš toho litovat. Kde chceš najít zdravější zem pro nás, kluky? Tam nejsou školy: tam nejsou učitelé; tam nejsou knihy. V té požehnané zemi se nikdo nikdy neučí. Ve čtvrtek není škola: a každý týden se skládá ze šesti čtvrtků a jedné neděle. Představ si, že podzimní prázdniny začínají prvního ledna a končí posledního prosince. To je zem, jaká se vážně líbí mně! Takhle by měly být všechny civilizované země!...

— Ale jak se tam tráví dny v „Zemi Hraček“?

— Tráví se tím, že se hraje a baví se od rána do večera. Večer se jde spát a druhý den ráno se začíná zase znovu. Co tomu říkáš?

— Hm!... — udělal Pinocchio; a lehce zavrtěl hlavou, jako by chtěl říct: — Je to život, co bych klidně vedl i já.

— Tak jdeš se mnou? Ano nebo ne? Rozhodni se.

— Ne, ne, ne a znovu ne. Už jsem slíbil své dobré víle, že budu pořádný chlapec, a chci slib dodržet. Vlastně, protože vidím, že slunce zapadá, nechám tě hned a utíkám. Takže sbohem a šťastnou cestu.

— Kam běžíš s takovým spěchem?

— Domů. Moje dobrá víla chce, abych se vrátil před nocí.

— Počkej ještě dvě minuty.

— Přijdu moc pozdě.

— Jen dvě minuty.

— A co když mi víla vynadá?

— Nech ji vynadat. Až se dost vyčertí, uklidní se — řekl ten šibal Lampajos.

— A jak to děláš? Jedeš sám nebo ve společnosti?

— Sám? Bude nás přes sto kluků.

— A tu cestu děláte pěšky?

— Za chvilku tudy pojede vůz, co mě má vzít a dovézt až na hranice té šťastné země.

— Co bych dal za to, kdyby ten vůz jel teď!...

— Proč?

— Abych vás viděl odjíždět všechny pohromadě.

— Zůstaň tu ještě chvilku a uvidíš.

— Ne, ne: chci se vrátit domů.

— Počkej ještě dvě minuty.

— Zdržel jsem se už až moc. Víla si o mě bude dělat starosti.

— Ubohá víla! Snad nemá strach, že tě sežerou netopýři?

— Takže, — dodal Pinocchio — ty jsi vážně jistý, že v té zemi nejsou vůbec žádné školy?...

— Ani stín.

— A ani učitelé?

— Ani jeden.

— A nikdy se nemusí učit?

— Nikdy, nikdy, nikdy!

— Jaká krásná zem! — řekl Pinocchio a sliny mu stékaly do pusy. — Jaká krásná zem! Nikdy jsem tam nebyl, ale představuju si ji!...

— Proč nepůjdeš taky?

— Marně mě lákáš! Už jsem slíbil své dobré víle, že budu rozumný chlapec, a nechci porušit slovo.

— Tak sbohem a pozdravuj mi gymnaziální školy!... a taky lyceální, jestli je potkáš po cestě.

— Sbohem, Lampajosi; šťastnou cestu, bav se a vzpomeň si občas na přátele. —

Když to řekl, udělal panáček dva kroky, jako by chtěl odejít: ale pak se zastavil, obrátil se k příteli a zeptal se ho:

— Ale jseš opravdu jistý, že v té zemi jsou všechny týdny složené ze šesti čtvrtků a jedné neděle?

— Úplně jistý.

— A víš určitě, že prázdniny začínají prvního ledna a končí posledního prosince?

— Zcela určitě.

— Jaká krásná zem! — opakoval Pinocchio a plival nadšením. Pak, se vzmuženou myslí, dodal rychle a prudce:

— Takže sbohem opravdu: a šťastnou cestu.

— Sbohem.

— Za jak dlouho odjedete?

— Za chvilku.

— Škoda! Kdyby do odjezdu chyběla jen hodina, byl bych skoro schopen počkat.

— A víla?

— Teď už mám zpoždění!... a vrátit se domů o hodinu dřív nebo o hodinu později vyjde nastejno.

— Ubohý Pinocchio! A co když ti víla vynadá?

— Trpělivost! Nechám ji vynadat. Až se dost vyčertí, uklidní se. —

Zatím se už setmělo a byla hluboká tma, když vtom najednou uviděli, jak se v dálce pohybuje světélko... a uslyšeli zvuk rolniček a troubení trumpetky, tak maličké a tlumené, že vypadalo jako bzučení komára.

— Je tu! — zvolal Lampajos a vyskočil na nohy.

— Kdo je? — zeptal se tiše Pinocchio.

— Je to vůz, co pro mě přijíždí. Takže chceš jet, ano nebo ne?

— Ale je opravdu pravda — zeptal se panáček — že v té zemi kluci nemají nikdy povinnost se učit?

— Nikdy, nikdy, nikdy!

— Jaká krásná zem!... jaká krásná zem!... Jaká krásná zem!... —

XXXI.

Po pěti měsících blaženosti Pinocchio ke svému velkému údivu cítí, jak mu rašou krásný pár oslích uší, a stane se oslíkem s ocáskem a vším všudy.

Konečně vůz dorazil: a dorazil, aniž by vydal sebemenší zvuk, protože jeho kola byla ovázaná koudelí a hadry.

Táhlo ho dvanáct spřežení oslíků, všech stejné velikosti, ale různých barev srsti.

Někteří byli šedí, jiní bílí, jiní strakatí jako sůl a pepř, a jiní pruhovaní velkými žlutými a modrými pruhy.

Ale ta nejpodivnější věc byla tahle: že těch dvanáct spřežení, čili těch čtyřiadvacet oslíků, místo aby bylo okovaných jako všechna ostatní tažná nebo soumarská zvířata, mělo na nohou pánské holínky z bílé kůže.

A kočí toho vozu?...

Představte si mužíčka širšího než delšího, měkkého a mastného jako koule másla, s obličejíkem jako jablíčko, s pusinkou, co se pořád smála, a s hláskem jemným a lichotivým jako hlas kočky, co se poroučí dobrému srdci domácí paní.

Všichni kluci, sotva ho viděli, se do něho zamilovali a předháněli se, kdo první nasedne na jeho vůz, aby je zavezl do té pravé země oplývající mlékem a strdím, co je v zeměpisné mapě známá pod lákavým jménem „Země Hraček“.

Vskutku, vůz byl už úplně plný chlapečků mezi osmi a dvanácti lety, naházených jeden na druhého jako sardinky v nálevu. Měli se zle, byli namačkaní, nemohli skoro dýchat: ale nikdo neříkal *jauvej!*, nikdo si nestěžoval. Útěcha, že vědí, že za pár hodin dorazí do země, kde nejsou ani knihy, ani školy, ani učitelé, je dělala tak spokojenými a smířenými, že necítili ani nepohodlí, ani týrání, ani hlad, ani žízeň, ani spánek.

Jakmile se vůz zastavil, mužíček se obrátil k Lampajosovi a s tisíci úšklebky a tisíci lichotkami se ho s úsměvem zeptal:

— Řekni mi, můj krásný chlapče, chceš jet i ty do té šťastné země?

— Jistě, že chci jet!

— Ale upozorňuju tě, miláčku, že ve voze už není místo. Jak vidíš, je úplně plný!...

— Nevadí! — opáčil Lampajos — jestli uvnitř není místo, tak se spokojím s tím, že budu sedět na ojích vozu. — A s jedním skokem si obkročmo sedl na oje.

— A ty, miláčku, — řekl mužíček a obrátil se celý uhlazeně k Pinocchiovi — co míníš dělat? Jedeš s námi nebo zůstáváš?...

— Já zůstávám — odpověděl Pinocchio. — Já se chci vrátit domů: chci se učit a chci si dělat čest ve škole, jak to dělají všichni pořádní chlapci.

— Ať ti to prospěje!

— Pinocchio, — řekl tehdy Lampajos — dej na mě: pojď s námi a budeme veselí!

— Ne, ne, ne!

— Pojď s námi a budeme veselí! — zařvaly další čtyři hlasy zevnitř vozu.

— Pojď s námi a budeme veselí! — zahulákalo všechno dohromady stovka hlasů.

— A jestli pojedu s vámi, co řekne moje dobrá víla? — řekl panáček, který začínal měknout a kolísat.

— Nezatěžuj si hlavu takovými smutnými myšlenkami. Pomysli, že jedeme do země, kde budeme pány dělat si rotyku od rána do večera! —

Pinocchio neodpověděl, ale vzdechl si; pak si vzdechl ještě jednou: pak po třetí: konečně řekl:

— Udělejte mi trochu místa: chci jet taky!...

— Místa jsou všechna plná; — opáčil mužíček — ale abych ti ukázal, jak jsi mi vítán, můžu ti přenechat své místo na kozlíku.

— A vy?

— A já půjdu pěšky.

— To ne, opravdu to nedovolím. Dávám přednost tomu, abych si sedl na hřbet jednoho z těchhle oslíků! — zvolal Pinocchio.

Řečeno-uděláno, přiblížil se k pravému oslíku z prvního spřežení a udělal pohyb, že na něho chce sednout: ale to zvířátko se zprudka obrátilo, dalo mu obrovskou herdu do žaludku a hodilo ho nohama vzhůru.

Představte si tu drzou a hlučnou chechtavici všech těch kluků přítomných scéně.

Ale mužíček se nesmál. Přistoupil k vzpurnému oslíkovi plný laskavosti, a jakoby mu chtěl dát pusu, mu kousnutím urval půlku pravého ucha.

Mezitím Pinocchio, který vstal ze země celý rozzuřený, s jedním skokem skočil na hřbet toho ubohého zvířete. A ten skok byl tak krásný, že chlapci, kteří se přestali smát, začali hulákat: *ať žije Pinocchio!* a dělat zběsilý potlesk, co nebral konce.

A vtom najednou oslík zvedl obě zadní nohy a prudkým vyhozením zadku shodil ubohého panáčka doprostřed ulice na hromadu štěrku.

Tu zas veliký smích: ale mužíček, místo aby se smál, se cítil jat takovou láskou k tomu neklidnému oslíkovi, že mu polibkem rovnou urval půlku toho druhého ucha. Pak řekl panáčkovi:

— Jen zas naskoč a neboj se. Ten oslík měl nějakého cvrčka v hlavě: ale já jsem mu pošeptal pár slovíček do uší, a doufám, že jsem ho učinil krotkým a rozumným. —

Pinocchio naskočil a vůz se dal do pohybu: ale zatímco oslíci cválali a vůz jel po dláždění hlavní silnice, zdálo se panáčkovi, že slyší tichý a sotva srozumitelný hlas, který mu řekl:

— Chudáku hlupáčku! Chtěls si to udělat po svém, ale budeš toho litovat! —

Pinocchio skoro ustrašeně se podíval sem a tam, aby zjistil, odkud ta slova přicházejí; ale neviděl nikoho: oslíci cválali, vůz běžel, chlapci uvnitř vozu spali, Lampajos chrápal jako plch a mužíček seděl na kozlíku a bručel si pod zuby:

— Všichni v noci spí
a já nespím nikdy…

Když ujeli další půl kilometru, uslyšel Pinocchio ten tenký hlásek, co mu řekl:

— Zapamatuj si to, hlupáčku jeden! Chlapci, kteří přestanou se učit a obrátí záda knihám, školám a učitelům, aby se úplně oddali hračkám a zábavám, nemůžou skončit jinak než nešťastně! Já to vím ze zkušenosti, a můžu ti to říct!… Přijde den, kdy budeš plakat i ty, jako dnes pláču já… ale tehdy už bude pozdě!… —

Při těchhle potichu zašeptaných slovech panáček, ještě vyděšenější než předtím, seskočil z koňského hřbetu a šel si vzít svého oslíka za čenich.

A představte si, jaký zůstal, když si všiml, že jeho oslík pláče… a pláče přesně jako chlapec!

— Hej, pane mužíčku, — zvolal tehdy Pinocchio na majitele vozu — víte, co je nového? Tenhle oslík pláče.

— Nech ho plakat: zasměje se, až bude ženich!

— Ale snad jste ho taky naučil mluvit?

— Ne: sám se naučil breptat pár slov, protože tři roky byl ve společnosti cvičených psů.

— Chudák zvířátko!...

— Dost, dost... — řekl mužíček — neztrácejme čas tím, že budeme koukat na plačícího osla. Nasedni zase a jedeme: noc je chladná a cesta je dlouhá. —

Pinocchio poslechl bez odmlouvání. Vůz se zase rozjel: a ráno, k rozbřesku, dorazili šťastně do „Země Hraček".

Tahle země se nepodobala žádné jiné zemi na světě. Její obyvatelstvo bylo tvořeno jen samými chlapci. Ti nejstarší měli čtrnáct let: ti nejmladší měli sotva osm. V ulicích samá veselost, hluk, křik, že by se z toho pominuly smysly! Houfy uličníků všude: jeden hrál ořechy, druhý kamínky, jiný míč, jiný jezdil na velocipédu, další na dřevěném koníku: tihle hráli na slepou bábu; onino se honili: jiní, oblečení jako šašci, polykali hořící koudel: jeden recitoval, jiný zpíval, jiný dělal kotrmelce, jiný se bavil chůzí na rukou s nohama ve vzduchu: jeden házel obruč, jiný se procházel oblečený jako generál s papírovou helmou a mečem z lepenky: ten se smál, ten řval, ten volal, ten tleskal, ten pískal, ten napodoboval kvokání slepice, co snesla vejce: zkrátka takový pekelný rámus, takové ptačí štěbetání, takový ďábelský lomoz, že by si člověk musel do uší nacpat vatu, aby neohluchl. Na všech náměstích stála plátěná divadélka natlačená chlapci od rána do večera, a na všech stěnách domů se daly číst uhlem napsané krásnosti jako tyhle: *ať žijou hrački!* (místo *hračky*): *necceme víc škol!* (místo *nechceme víc škol*): *pryč s Aritmetikou* (napsáno *pryč s Lari Metika* místo *aritmetika*) a jiné podobné kvítky.

Pinocchio, Lampajos a všichni ostatní chlapci, co jeli s mužíčkem, sotva vkročili do města, strčili se hned doprostřed té velké vřavy, a za pár minut, jak se dá snadno představit, se stali přáteli všech. Kdo byl šťastnější, kdo spokojenější než oni? Mezi těmi stálými zábavami a všelijakými radovánkami hodiny, dny a týdny ubíhaly jako blesky.

— Och! Jaký to krásný život! — říkal Pinocchio pokaždé, když se náhodou setkal s Lampajosem.

— Vidíš tedy, že jsem měl pravdu? — opáčil onen. — A to jsi nechtěl jet! A pomysli, žes měl v hlavě to, že se vrátíš domů ke své víle, abys ztrácel čas učením! Jestli ses dnes zbavil nudy knih a škol, vděčíš za to mně, mým radám, mé péči, uznáváš to? Jen praví přátelé dokážou prokázat takové velké přízně.

— Je to pravda, Lampajosi! Jestli jsem dnes vážně spokojený chlapec, je to tvoje zásluha. A učitel, naopak, víš, co mi říkával, když mluvil o tobě? Říkával mi pořád: „Nestýkej se s tím šibalem Lampajosem, protože Lampajos je špatný kamarád, a nemůže ti poradit nic jiného než dělat zlo!…“

— Chudák učitel! — opáčil ten druhý a vrtěl hlavou. — Vím až moc dobře, že jsem mu byl trnem v oku a že se vždycky bavil tím, že mě pomlouval; ale já jsem velkorysý a odpouštím mu!

— Vznešená duše! — řekl Pinocchio a láskyplně přítele objal a dal mu polibek mezi oči.

Mezitím už bylo pět měsíců, co trvala tahle krásná blaženost z pouhých hraček a zábav celé dny, aniž by kdy spatřili tvář knihy nebo školy; když jednou ráno Pinocchio po probuzení dostal, jak se říká, veliké ošklivé překvapení, co ho pořádně rozmrzelo.

XXXII.

Pinocchiovi narostou osličí uši a potom se promění v opravdového oslíka a začne hýkat.

A jaké to bylo překvapení?

Povím vám to, moji milí a malí čtenáři: překvapení bylo, že se Pinocchio po probuzení přirozeně podrbal na hlavě; a jak se drbal, náhle si všiml…

Hádejte, čeho si všiml?

Všiml si, k svému největšímu úžasu, že mu uši vyrostly o víc než o pídi.

Víte, že panáček měl od narození uši maličké maličké: tak maličké, že na pouhé oko ani nebyly vidět! Představte si tedy, jak se zarazil, když musel vlastníma rukama ohmatat, že se mu uši během noci natáhly tak, že vypadaly jako dva močálové kartáče. Hned šel hledat zrcadlo, aby se podíval; ale protože žádné nenašel, naplnil vodou mísu umyvadla, nahlédl do ní a uviděl to, co by nikdy vidět nechtěl: uviděl totiž svůj obraz vyzdobený krásným párem osličích uší. Nechávám na vás, abyste si představili bolest, stud a zoufalství ubohého Pinocchia!

Začal plakat, křičet, bušit hlavou o zeď: ale čím víc se zoufal, tím víc mu uši rostly, rostly, rostly a nahoře se mu pokrývaly chlupy.

Na hluk toho pronikavého křiku vešla do pokojíku krásná Svišťka, která bydlela v patře nad ním. Když panáčka viděla v takovém velikém zoufalství, starostlivě se ho zeptala:

— Co ti je, můj milý sousede?

— Jsem nemocný, Svišťko moje, hrozně nemocný… a nemocný nemocí, co mi nahání strach! Rozumíš trochu pulzu?

— Trošičku.

— Zkus se tedy podívat, jestli nemám náhodou horečku. —

Svišťka zvedla pravou tlapku, a potom co Pinocchiovi nahmatala pulz, mu s povzdechem řekla:

— Příteli můj, je mi líto, že ti musím říct špatnou zprávu!…

— A tou je?

— Máš moc ošklivou horečku!

— A jaká horečka to je?

— Je to osličí horečka.

— Takové horečce nerozumím! — odpověděl panáček, který ji ovšem už až moc dobře rozuměl.

— Tak já ti ji vysvětlím, — dodala Svišťka. — Věz tedy, že za dvě nebo tři hodiny nebudeš už ani panáček, ani chlapec…

— A co tedy budu?

— Za dvě nebo tři hodiny se promění v opravdového oslíka, jako jsou ti, co táhnou kárku a vozí zelí a salát na trh.

— Ach! já ubohý! já ubohý! — vykřikl Pinocchio, popadl se oběma rukama za uši a vztekle za ně tahal a škubal, jako by to byly uši někoho jiného.

— Milý můj, — odpověděla Svišťka, aby ho utěšila, — co s tím chceš dělat? Teď už je to osud, teď už je to zapsáno v knize moudrosti, že všichni líní kluci, kterým se knížky, škola a páni učitelé zajídají a kteří tráví své dny hračkami, hrami a kratochvílí, musí dřív nebo později skončit tak, že se promění v samé malé osly.

— Ale je to vážně opravdu tak? — zeptal se panáček s pláčem.

— Bohužel je to tak! A teď je pláč marný. Mělo se na to myslet dřív!

— Ale za to já nemůžu: ta vina, Svišťko, věř mi, je celá Lampajosova!…

— A kdo je ten Lampajos?

— Jeden můj spolužák. Já jsem se chtěl vrátit domů: já jsem chtěl poslouchat: já jsem chtěl dál studovat a dělat čest..., ale Lampajos mi řekl: — „Proč by ses chtěl otravovat učením? Proč chceš chodit do školy?... Pojď radši se mnou do Země Hraček: tam už se učit nebudeme; tam se budeme bavit od rána do večera a budeme vždycky veselí."

— A proč jsi poslechl rady toho falešného přítele, toho zlého kamaráda?

— Proč?... protože, Svišťko moje, já jsem panáček bez rozumu... a bez srdce. Ach! kdybych měl aspoň trošičku srdce, nikdy bych neopustil tu hodnou vílu, co mě měla ráda jako maminka a která pro mě tolik udělala!... a touhle dobou bych už nebyl panáček... ale byl bych pořádný chlapeček, jako jich je tolik! Ach!... ale jestli potkám Lampajose, běda mu! Vyklopím mu toho fůru.

A udělal, že chce vyjít ven. Ale když byl na prahu, vzpomněl si, že má osličí uši, a styděl se je ukazovat před lidmi. Co vymyslel? Vzal velikou bavlněnou čepici, nasadil si ji na hlavu a stáhl si ji až pod uši.

Pak vyšel ven a dal se hledat Lampajose kudy chodil. Hledal ho v ulicích, na náměstích, v loutkových divadlech, všude: ale nenašel ho. Ptal se po něm kdekoho, koho na cestě potkal, ale nikdo ho neviděl.

Tak si pro něho šel domů; a když dorazil ke dveřím, zaklepal.

— Kdo je? — zeptal se zevnitř Lampajos.

— To jsem já! — odpověděl panáček.

— Počkej chvilku a otevřu ti. —

Za půl hodiny se dveře otevřely: a představte si, jak se Pinocchio zarazil, když při vstupu do pokoje uviděl svého kamaráda Lampajose s velikou bavlněnou čepicí na hlavě, co mu sahala až pod nos.

Při pohledu na tu čepici se Pinocchio skoro utěšil a hned si pro sebe pomyslel:

— Že by kamarád měl tu moji nemoc? Že by taky dostal osličí horečku?... —

A jako kdyby si ničeho nevšiml, s úsměvem se ho zeptal:

— Jak se máš, můj milý Lampajosi?

— Výborně: jako myš v homoli parmezánu.

— Říkáš to vážně?

— A proč bych ti měl lhát?

— Promiň, kamaráde: a proč tedy máš na hlavě tu bavlněnou čepici, co ti zakrývá úplně celé uši?

— Nařídil mi to doktor, protože jsem si poranil koleno. A ty, milý Pinocchio, proč máš tu bavlněnou čepici staženou až pod uši?

— Nařídil mi to doktor, protože jsem si odřel nohu.

— Ach! chudák Pinocchio!

— Ach! chudák Lampajos!... —

Po těch slovech následovalo dlouhatánské ticho, během něhož oba přátelé nedělali nic jiného, než že se posměšně dívali jeden na druhého.

Nakonec panáček medovým a flétnovým hláskem řekl svému druhovi:

— Zbav mě jedné zvědavosti, můj milý Lampajosi: trpěl jsi někdy nemocí na uších?

— Nikdy!... a ty?

— Nikdy! Jenomže od dnešního rána mě jedno ucho tak škube, že se nemůžu vydržet.

— Mám to samé i já.

— Taky?... A které tě to ucho bolí?

— Obě. A tebe?

— Obě. Že by to byla ta samá nemoc?

— Bojím se, že jo.

— Udělal bys mi laskavost, Lampajosi?

— Rád! Z celého srdce.

— Ukážeš mi svoje uši?

— Proč ne? Ale napřed chci vidět tvoje, milý Pinocchio.

— Ne: první musíš být ty.

— Ne, holoubku můj! Napřed ty a pak já!

— No tak, — řekl tehdy panáček — udělejme spolu dohodu jako správní kamarádi.

— Poslouchám, jaká to má být dohoda.

— Sundáme si oba čepice ve stejnou chvíli: platí?

— Platí.

— Tak pozor! —

A Pinocchio začal nahlas počítat:

— Jedna! Dva! Tři! —

Při slově *tři!* oba kluci strhli čepice z hlavy a vyhodili je do vzduchu.

A tehdy se stala scéna, která by se zdála neuvěřitelná, kdyby nebyla pravdivá. Stalo se totiž, že když Pinocchio a Lampajos uviděli, že je oba stihlo stejné neštěstí, místo aby zůstali zdrcení a sklíčení, začali si navzájem pomrkávat na své nesmírně vyrostlé uši a po tisíci klaunských kouscích skončili tím, že se dali do pořádného smíchu.

A smáli se, smáli se, smáli se, až se museli držet za břicho: jenže vprostřed toho nejlepšího smíchu Lampajos najednou zmlkl, zavrávoral, změnil barvu a řekl kamarádovi:

— Pomoc, pomoc, Pinocchio!

— Co ti je?

— Ouha! Už se neudržím na nohou.

— Taky se neudržím na nohou — vykřikl Pinocchio s pláčem a zavrávoral.

A jak to říkali, oba se shrbili na všechny čtyři, chodili po rukou a nohou a začali se otáčet a běhat po pokoji. A jak běhali, jejich paže se měnily v tlapy, obličeje se protahovaly a měnily v mordy a jejich hřbety se pokrývaly srstí světlešedou, prostříbřenou černí.

Ale víte, kdy přišla ta nejhorší chvíle pro ty dva nešťastníky? Ta nejhorší a nejponižující chvíle byla ta, kdy ucítili, jak jim vzadu raší ocas. Přemoženi tehdy studem a bolestí se pokusili plakat a naříkat nad svým osudem.

Kéž to byli nikdy nedělali! Místo sténání a nářků z nich vycházelo osličí hýkání: a jak hýkali, dělali to oba sborem: *í-á, í-á, í-á*.

Mezitím někdo zaklepal na dveře a hlas zvenčí řekl:

— Otevřete! Jsem Mužíček, jsem kočí vozu, co vás přivezl do téhle země. Otevřete hned, běda vám! —

XXXIII.

Když se promění v opravdového oslíka, je odveden na prodej a koupí ho ředitel kočovné společnosti kejklířů, aby ho naučil tancovat a skákat obručemi: ale jednoho večera okulhaví a tehdy si ho koupí jiný, aby si z jeho kůže udělal buben.

Když Mužíček viděl, že se dveře neotvírají, jediným prudkým kopnutím je rozrazil dokořán: a jakmile vešel do pokoje, řekl se svým obvyklým úšklebkem Pinocchiovi a Lampajosovi:

— Hodní kluci! Pěkně jste hýkali; hned jsem vás poznal po hlase, a proto tady jsem. —

Při těch slovech oba oslíci znejistěli, s hlavou dolů, s ušima svěšenýma a s ocasem mezi nohama.

Mužíček je nejdřív pohladil, pomazlil, poplácal: potom vytáhl česadlo a začal je pořádně česat.

A když je česáním vyleštil tak, že se třpytili jako dvě zrcadla, nasadil jim ohlávku a zavedl je na náves k trhu v naději, že je prodá a shrábne slušný zisk.

A kupci opravdu nedali na sebe dlouho čekat. Lampajose koupil jeden sedlák, kterému den předtím zahynul osel, a Pinocchio byl prodán řediteli kočovné společnosti kejklířů a provazochodců, který ho koupil, aby ho vycvičil a aby pak skákal a tancoval spolu s ostatními zvířaty té společnosti.

A teď jste pochopili, moji malí čtenáři, jaké krásné řemeslo Mužíček dělal? Tenhle ošklivý zmetek, který měl obličej celý z mléka a medu,

čas od času vyjížděl s vozem po světě; cestou s falešnými sliby a laskominami svedl všechny líné kluky, kterým se knihy a škola zajídaly; a potom, co je naložil na svůj vůz, zavezl je do „Země Hraček“, aby trávili všechen svůj čas hrami, povykem a zábavou. Když se pak ti ubozí oklamaní kluci jen samými hrami a nikdy žádným učením proměnili v samé oslíky, celý veselý a spokojený se jich zmocnil a odvezl je k prodeji na trhy a na jarmarky. A tak si za pár let vydělal fůru peněz a stal se milionářem.

Co se stalo s Lampajosem, nevím: vím jen, že Pinocchio se už od prvních dní dostal do života velice tvrdého a utahaného.

Když ho zavedli do stáje, nový pán mu naplnil žlab slámou: ale Pinocchio ji ochutnal a hned vyplivl.

Tehdy mu pán s brbláním naplnil žlab senem: ale ani seno mu nechutnalo.

— Ach! tobě ani seno nechutná? — zařval pán rozzuřený. — Jen nech být, krásný oslíku, jestli máš v hlavě vrtochy, já ti je už vyženu!... —

A pro ponaučení mu rovnou vlepil ránu bičem po nohou.

Pinocchio se rozplakal velkou bolestí a hýkal, a jak hýkal, řekl:

— Í-á, í-á, slámu nemůžu strávit!...

— Tak jez seno! — odpověděl pán, který dokonale rozuměl osličímu nářečí.

— Í-á, í-á, ze sena mě bolí břicho!...

— Chtěl bys snad, abych osla tvého druhu krmil kuřecími prsíčky a kapounem na rosolu? — dodal pán, čím dál víc rozzlobený, a vlepil mu druhou ránu bičem.

Při té druhé ráně Pinocchio z opatrnosti okamžitě zmlkl a víc neřekl.

Mezitím se stáj zavřela a Pinocchio zůstal sám: a protože nejedl už mnoho hodin, začal z velikého hladu zívat. A jak zíval, otvíral pusu, co vypadala jako pec.

Nakonec, když ve žlabu nic jiného nenašel, odhodlal se přežvýkat trošku sena; a potom, co ho pořádně rozžvýkal, zavřel oči a spolkl ho.

— Tohle seno není špatné, — pak si pro sebe řekl — ale o kolik by bylo lepší, kdybych se byl dál učil!... Teď bych místo sena mohl mít kus čerstvého chleba a pořádný krajíc salámu. Co se dá dělat!... —

Druhý den po probuzení hned hledal ve žlabu další seno: ale nenašel ho, protože ho všechno v noci sežral.

Vzal tedy sousto drcené slámy: a jak ji žvýkal, musel uznat, že chuť drcené slámy ani v nejmenším nepřipomíná rizoto po milánsku ani makarony po neapolsku.

— Co se dá dělat! — opakoval, a žvýkal dál. — Alespoň ať moje neštěstí poslouží za lekci všem neposlušným chlapcům, kteří se nechtějí učit. Co se dá dělat!... co se dá dělat!

— Co se dá dělat, houby! — zařval pán, který právě v tu chvíli vešel do stáje. — Myslíš si snad, můj krásný oslíku, že jsem si tě koupil jenom proto, abych ti dával pít a jíst? Já jsem si tě koupil, abys pracoval a abys mi vydělal spoustu peněz. Tak dělej, chlapče! Pojď se mnou do cirkusu a tam tě naučím skákat obručemi, hlavou prorážet sudy z papíru a stát na zadních, zatímco budeš tancovat valčík a polku. —

Chudák Pinocchio musel po dobrém i po zlém všechny ty krásné věci zvládnout; ale než se je naučil, trvalo mu to tři měsíce lekcí a dostal tolik ran bičem, že z něj mohla slézt kůže.

Konečně přišel den, kdy jeho pán mohl ohlásit opravdu mimořádné představení. Barevné plakáty, přilepené po rozích ulic, zněly takto:

VELKÉ SLAVNOSTNÍ PŘEDSTAVENÍ

Dnes večer BUDOU PŘEDVEDENY OBVYKLÉ SKOKY A OHROMUJÍCÍ VÝKONY VŠECH UMĚLCŮ a všech koní obojího pohlaví Společnosti a mimo to

Poprvé bude představen slavný

OSLÍK PINOCCHIO

zvaný HVĚZDA TANCE

Divadlo bude osvětleno jako za bílého dne

Toho večera, jak si asi dovedete představit, hodinu před začátkem představení bylo divadlo nabité k prasknutí.

Nenašlo se už ani jedno sedadlo, ani jedno čestné místo, ani jedna lóže, ani kdyby se platilo zlatem na váhu.

Lavice cirkusu se jen hemžily dětmi, chlapečky a děvčátky všeho věku, které měly přímo horečku touhy vidět tancovat slavného oslíka Pinocchia.

Když skončila první část představení, ředitel společnosti, oblečený v černém kabátci, bílých kalhotách ke stehnům a vysokých kožených botách až nad kolena, předstoupil před nabité publikum, hluboce se uklonil a s velkou obřadností přednesl následující přemrštěnou řeč:

„Ctěné publikum, páni rytíři a vznešené dámy!

„Pokorný dolepsaný, jsa na průjezdu touto slavnou metropolitánou, přišel si zjednati čest jakož i potěšení představiti tomuto rozumnému a znamenitému posluchačstvu věhlasného oslíka, kterýžto měl již čest tančiti před jeho veličenstvem císařem všech předních evropských dvorů.

„I děkujíce jim, pomozte nám svou povzbuzovatelskou přítomností a přejte nám sluchu!“

Tuhle řeč provázel velký smích a mnohý potlesk: ale potlesk se zdvojnásobil a stal se jakousi vichřicí, když se v aréně objevil oslík Pinocchio. Byl vystrojený jako na svátek. Měl novou uzdu z lesklé kůže, se sponami a nýty z mosazi; dvě bílé kamélie u uší; hřívu rozdělenou do kadeří svázaných stužkami z rudého hedvábí; široký zlatostříbrný pás přes pas a ocas celý propletený stuhami ze sametu fialového a nebeskomodrého. Byl to zkrátka oslík k zamilování!

Ředitel při jeho představení publiku dodal tato slova:

„Moji ctění posluchači! Nebudu vám tu zalhávati o velikých potížích, které jsem potlačil, abych pochopil a podmanil si tohoto savce, zatímco se volně pásával z hory na horu v planinách horkého pásu.

Pozorujte, prosím, kolik divoké přírody prýští z jeho očí, poněvadž když se všechny prostředky k jeho ochočení k žití čtyřnožců civilních ukázaly marnomyslnými, musel jsem opakovaně sahati k přívětivému nářečí biče. Ale všechna moje laskavost místo aby mu zavděčila mne, naopak mi obohatila jeho ducha. Já však, drže se Gallesova systému, nalezl jsem v jeho lebce malou chrupavčitou kartáginu, kterou sama Lékařská fakulta pařížská uznala za cibuli obnovovatelku vlasů a pyrrhického tance. A proto jsem ho chtěl vycvičiti v tanci jakož i v příslušných skocích obručemi a sudy obloženými papírem. Obdivujte ho a potom ho suďte! Nežli se však s vámi rozžehnám, dovolte, ó pánové, abych vás pozval na denní zítřejší představení: ale v apoteóze, že by deštivé počasí hrozilo vodou, pak představení, místo zítra večer, bude odloženo na zítra ráno, na jedenáctou hodinu odpolední dopoledne."

A tu se ředitel ještě jednou nejhlouběji poklonil: potom se otočil k Pinocchiovi a řekl mu:

— Dělej, Pinocchio! Než začneš se svými cviky, pozdrav tohle ctěné publikum, pány rytíře, dámy i chlapce! —

Pinocchio poslušně ihned pokrčil obě přední kolena a zůstal klečet tak dlouho, dokud na něho ředitel, mlasknutím bičem, nezakřičel:

— Krokem! —

Tehdy se oslík postavil na všechny čtyři a začal obcházet arénu, pořád krokem.

Po chvíli ředitel zavolal:

— Klusem! — A Pinocchio, poslušen rozkazu, přešel z kroku do klusu.

— Cvalem! — a Pinocchio přešel do cvalu.

— Tryskem! — a Pinocchio se dal do běhu, pořádným tryskem. Ale ve chvíli, kdy letěl jako závodní kůň, ředitel pozvedl paži do vzduchu a vystřelil z pistole.

Při tom výstřelu oslík, jako by byl zraněný, padl rozplácnutý v aréně, jako kdyby byl opravdu umírající.

Když se zvedl ze země uprostřed bouře potlesku, výkřiků a bušení dlaněmi, které se nesly až do hvězd, přirozeně se mu stalo, že zvedl hlavu a podíval se vzhůru... a jak se díval, uviděl v jedné lóži krásnou paní, co měla kolem krku velký zlatý řetěz, na kterém visel medailon. V medailonu byla namalovaná podobizna jednoho panáčka.

— Ta podobizna je moje!... ta paní je víla! — řekl si Pinocchio pro sebe, hned ji poznávaje: a nechávaje se přemoct velkou radostí, pokusil se vykřiknout:

— Ach, maminko moje! ach, maminko moje! —

Ale místo těch slov mu z hrdla vyšlo tak hlasité a protáhlé hýkání, že se roztřásli smíchy všichni diváci, zvlášť všichni kluci, co byli v divadle.

Tehdy mu ředitel, aby ho naučil a aby mu dal pochopit, že není slušné dávat se do hýkání před publikem, dal násadou biče jednu ránu po nose.

Chudák oslík vyplázl na píď jazyk a snažil se nejmíň pět minut olizovat si nos, mysleje si asi, že si tak ulehčí od bolesti, kterou cítil.

Ale jaké bylo jeho zoufalství, když se podruhé obrátil nahoru a uviděl, že lóže je prázdná a víla zmizela!...

Cítil, jako by umíral: oči se mu zalily slzami a dal se do usedavého pláče. Nikdo si toho však nevšiml a nejmíň ředitel, ten naopak, mlasknutím bičem, zavolal:

— Dělej, Pinocchio! Teď těmto pánům ukážeš, jak půvabně umíš skákat obručemi. —

Pinocchio to zkusil dvakrát třikrát: ale pokaždé, když dorazil před obruč, místo aby jí prolétl, projel pohodlněji pod ní. Nakonec se odrazil ke skoku a prolétl: ale zadní nohy mu bohužel zůstaly zachyceny v obruči: proto spadl na druhou stranu na zem jako hromádka.

Když se zvedl, kulhal a jen stěží se mohl vrátit do stáje.

— Pinocchia ven! Chceme oslíka! Oslíka ven! — volali chlapci z přízemí, dojati a pohnuti tím nejsmutnějším případem.

Ale oslík se už toho večera neobjevil.

Druhý den ráno zvěrolékař, čili lékař zvířat, když ho prohlédl, prohlásil, že zůstane chromý na celý život.

Tehdy ředitel řekl svému stájníkovi:

— Co já si mám počít s chromým oslem? To by byl jen chlebožrout nadarmo. Odveď ho tedy na náměstí a prodej ho. —

Když dorazili na náměstí, hned našli kupce, který se stájníka zeptal:

— Kolik chceš za tohohle chromého oslíka?

— Dvacet lir.

— Dám ti dvacet krejcarů. Nemysli si, že si ho kupuju, abych ho používal: kupuju si ho jen kvůli kůži. Vidím, že má kůži velmi tuhou, a z té kůže chci udělat buben pro hudební kapelu z mojí vesnice. —

Nechávám na vás, kluci, aby si představili, jakou pěknou radost měl ubohý Pinocchio, když slyšel, že je mu určeno stát se bubnem!

A tak kupec, sotva zaplatil těch dvacet krejcarů, zavedl oslíka na skalisko, co bylo u mořského břehu; a potom, co mu uvázal na krk kámen a za jednu nohu ho uvázal provazem, který držel v ruce, mu nenadále dal strčení a shodil ho do vody.

Pinocchio s tím balvanem na krku šel okamžitě ke dnu; a kupec, drže pořád pevně v ruce provaz, se posadil na skalisko a čekal, aby měl oslík dost času utopit se, aby ho pak mohl stáhnout a sloupnout mu kůži.

XXXIV.

Pinocchio, hozený do moře, je sněden rybami a vrací se do podoby panáčka jako dříve: ale zatímco plave, aby se zachránil, je spolknut strašným Žralokem.

Když byl oslík padesát minut pod vodou, kupec si pro sebe řekl:

— Teď už se můj ubohý chromý oslík musí utopit. Vytáhněme ho tedy a udělejme si z jeho kůže ten pěkný buben. —

A začal tahat za provaz, kterým ho uvázal za nohu: a tahal, tahal, tahal, až nakonec uviděl, že se nad hladinou vody objevilo... Hádejte, co? Místo mrtvého oslíka uviděl, jak se nad hladinou objevil živý panáček, co se vrtěl jako úhoř.

Když ten dřevěný panáček spatřil, dobrák se domníval, že sní, a zůstal tam stát jako omráčený, s pusou dokořán a očima navrch hlavy.

Když se trochu probral z toho prvního úžasu, s pláčem a jektáním řekl:

— A kde je ten oslík, co jsem hodil do moře?...

— Ten oslík jsem já! — odpověděl panáček se smíchem.

— Ty?

— Já.

— Ach! ty lotře! Snad si ze mě chceš dělat blázny?

— Dělat si z vás blázny? Vůbec ne, drahý pane: povídám vám to vážně.

— Ale jak to, že ty, který jsi před chvílí byl oslíkem, teď ve vodě ses stal dřevěným panáčkem?...

— Bude to zřejmě účinek mořské vody. Moře dělává takové žerty.

— Pozor, panáčku, pozor!... Nemysli si, že se budeš bavit na můj účet. Běda ti, jestli mi dojde trpělivost!

— Víte co, pane: chcete znát celou pravdivou historii? Rozvažte mi tu nohu a já vám ji povím. —

Ten dobrák kupec, zvědavý poznat pravdivou historii, mu hned rozvázal uzel na provaze, který ho držel přivázaného: a tehdy Pinocchio, octnuv se volný jako pták ve vzduchu, mu začal takhle vyprávět:

— Vězte tedy, že já jsem byl dřevěný panáček, jako jím jsem i dnes: ale byl jsem skoro skoro na dosah toho stát se chlapcem, jak jich je na tomhle světě tolik: jenže pro svou malou chuť se učit a protože jsem naslouchal špatným kamarádům, utekl jsem z domova... a jednoho krásného dne, když jsem se vzbudil, zjistil jsem, že jsem se proměnil v osla s velikými ušima... a s velikým ocasem!... Jaká to byla pro mě hanba!... Hanba, drahý pane, kterou kéž svatý Antonín nedopustí, abyste ji zažil ani vy! Odvedli mě k prodeji na trh s osly, koupil mě ředitel jízdní společnosti, kterému se nasadilo do hlavy udělat ze mě velikého tanečníka nebo velikého skokana obručemi; ale jednoho večera během představení jsem ošklivě spadl v divadle a zůstal jsem chromý na obě nohy. Tehdy ředitel, který nevěděl, co si počít s chromým oslem, mě dal znovu prodat, a vy jste si mě koupil!

— Bohužel! A zaplatil jsem za tebe dvacet krejcarů. A teď, kdo mi vrátí mých ubohých dvacet krejcarů?

— A proč jste si mě kupoval? Koupil jste si mě, abyste si z mé kůže udělal buben!... buben!...

— Bohužel! A kde teď najdu jinou kůži!...

— Nezoufejte, pane. Oslíků je na tomhle světě plno!

— Pověz mi, drzý uličníku: a tvoje historie tím končí?

— Ne, — odpověděl panáček — jsou tam ještě dvě slova, a pak je konec. Potom, co jste mě koupil, jste mě dovedl na tohle místo, abyste mě zabil, ale pak jste podlehl pocitu lidského slitování a dal jste před-

nost tomu uvázat mi na krk kámen a hodit mě na dno moře. Tenhle cit něhy vás velmi ctí a já vám za něj budu věčně vděčný. Jenže, drahý pane, tentokrát jste udělal účet bez víly…

— A kdo je ta víla?

— To je moje maminka, co se podobá všem těm hodným maminkám, které mají své děti náramně rády a nikdy je nespouštějí z očí a láskyplně jim pomáhají v každém neštěstí, i když si tyto děti pro své lehkomyslnosti a pro své špatné chování zasluhují být opuštěny a ponechány svému osudu. Říkal jsem tedy, že ta hodná víla, sotva mě viděla v nebezpečí utopení, vyslala kolem mě nekonečný houf ryb, které mě pokládaly opravdu za mrtvého oslíka a začaly mě žrát! A jaká to byla sousta! Nikdy bych nevěřil, že ryby jsou dokonce ještě mlsnější než kluci! Jedna mi sežrala uši, druhá mi sežrala mordu, jiná krk a hřívu, další kůži z nohou, další kožich ze zad… a mimo jiné byla mezi nimi jedna rybka tak uhlazená, že se dokonce ponížila sežrat mi ocas.

— Ode dneška, — řekl kupec zděšený — dávám slib, že už nikdy neokusím rybího masa. Příliš by mě mrzelo otevřít smaženou parmici nebo štikozubce a najít uvnitř osličí ocas!

— Smýšlím stejně jako vy, — odpověděl panáček se smíchem. — Ostatně, musíte vědět, že když ryby skončily žrát celou tu osličí slupku, co mě pokrývala od hlavy až k patě, dorazily, jak je přirozené, ke kosti… nebo lépe řečeno, dorazily ke dřevu, protože, jak vidíte, jsem z velmi tvrdého dřeva. Ale po prvních kousnutích ty mlsné ryby hned poznaly, že dřevo není pochoutka pro jejich zuby, a znechucené tím nestravitelným jídlem si šly po svém, kdo tam, kdo onam, aniž by se obrátily, aby mi aspoň poděkovaly… A tak vám tu vysvětleno, jak že vy, taháním za provaz, jste našel živého panáčka místo mrtvého oslíka.

— Já se tvé historii směju — zařval kupec rozlícený. — Já vím, že jsem utratil dvacet krejcarů, abych si tě koupil, a chci své peníze zpátky. Víš, co udělám? Odvedu tě zase na trh a prodám tě na váhu suchého dřeva do krbu.

— Prodejte mě jen klidně: jsem spokojený — řekl Pinocchio. Ale jak to řekl, udělal skok a šplouchl doprostřed vody. A vesele plavaje a vzdaluje se od břehu, křičel na ubohého kupce:

— Sbohem, pane; jestli budete potřebovat kůži na buben, vzpomeňte si na mě. —

A potom se smál a plaval dál: a za chvíli, otáčeje se zpátky, hlasitěji vykřikoval:

— Sbohem, pane;... jestli budete potřebovat trochu suchého dřeva na zatopení v krbu, vzpomeňte si na mě. —

A fakt je, že v mžiku oka se tak vzdálil, že už skoro ani nebyl vidět; čili byla na hladině moře vidět už jen malá černá tečka, co čas od času zvedala nohy z vody a dělala kotrmelce a skoky jako delfín v dobré náladě.

Zatímco Pinocchio plaval nazdařbůh, uviděl uprostřed moře skalisko, které vypadalo z bílého mramoru, a na vrcholku skaliska krásnou kozičku, co něžně bečela a dávala mu znamení, aby se přiblížil.

Nejpodivnější věc byla tato: že vlna kozičky, místo aby byla bílá, nebo černá, nebo strakatá jako u jiných koz, byla naopak modrá, ale modrá tak zářivá, že velmi připomínala vlasy krásné holčičky.

Nechávám na vás, zda ubohému Pinocchiovi srdce začalo bušit silněji! Zdvojnásobuje sílu a energii, dal se plavat k tomu bílému skalisku; a byl už v půli cesty, když tu najednou vylezla z vody a vrhla se mu vstříc strašlivá hlava mořské obludy, s tlamou otevřenou dokořán jako propast a se třemi řadami tesáků, které by naháněly strach, i kdyby se jen namalovaly.

A víte, kdo byla ta mořská obluda?

Ta mořská obluda nebyla ani víc ani míň než onen obrovitý Žralok připomínaný už několikrát v této historii, který byl pro své vraždění a svou nenasytnou žravost přezdíván „Attila ryb a rybářů“.

Představte si vyděšení ubohého Pinocchia při pohledu na tu obludu. Pokoušel se jí vyhnout, změnit směr: pokoušel se utéct: ale ta ne-

smírná otevřená tlama se mu přibližovala rychlostí blesku.

— Pospěš si, Pinocchio, pro boha živého! — bečela krásná kozička.

A Pinocchio plaval zoufale pažemi, hrudí, nohama i chodidly.

— Běž, Pinocchio, obluda se blíží!... —

A Pinocchio, sbíraje všechny své síly, zdvojnásoboval svůj spěch v běhu.

— Pozor, Pinocchio!... obluda tě dohání! Tady je!... Tady je!... Pospěš si, pro boha živého, nebo jsi ztracený!... —

A Pinocchio plaval rychleji než kdy jindy, a dál, dál, dál, jako by letěla kulka z pušky. A už se blížil ke skalisku, a kozička se už celá naklánělа nad moře a podávala mu přední tlapičky, aby mu pomohla vylézt z vody... Ale!...

Ale teď už bylo pozdě! Obluda ho dohonila. Obluda nabrala dech do sebe a vypila ubohého panáčka, jako kdyby pila slepičí vejce, a spolkla ho s takovou prudkostí a takovou dychtivostí, že Pinocchio, padaje do útrob Žraloka, dostal takovou nevychovanou ránu, že z toho zůstal otřesený na čtvrt hodiny.

Když se z toho ohromení vzpamatoval, nedokázal se vyznat, ani on sám, v jakém to je světě. Všude kolem něj byla veliká tma: ale tma tak černá a hluboká, že se mu zdálo, jako kdyby strčil hlavu do kalamáře plného inkoustu. Zůstal naslouchat a neslyšel žádný hluk; jen čas od času cítil, jak mu na tvář vrážejí veliké závany větru. Zpočátku nerozuměl, odkud ten vítr vychází: ale pak pochopil, že vychází z plic obludy. Protože musíte vědět, že Žralok hodně trpěl astmatem, a když dýchal, zdálo se, že duje severák.

Pinocchio se zpočátku snažil dodat si trochu odvahy: ale když dostal důkaz a zase důkaz toho, že je zavřený v útrobách mořské obludy, začal plakat a křičet; a s pláčem říkal:

— Pomoc! pomoc! Ach já ubohý! Není nikdo, kdo by mě přišel zachránit!

— Kdo by tě měl zachraňovat, nešťastníku? — řekl v té tmě drsný hlas jako rozladěná kytara.

— Kdo to tu tak mluví? — zeptal se Pinocchio a cítil, jak mu strachy stydne krev.

— To jsem já! Jsem chudák Tuňák, spolknutý Žralokem spolu s tebou. A ty jaká jsi ryba?

— Já nemám s rybami nic společného. Já jsem panáček.

— A když tedy nejsi ryba, proč ses nechal spolknout od obludy?

— Já jsem to nebyl, kdo se nechal spolknout: to on mě spolkl! A co máme teď dělat tady ve tmě?…

— Smířit se a čekat, až nás Žralok oba stráví!…

— Ale já nechci být strávený! — zařval Pinocchio a znovu začal plakat.

— Ani já bych nechtěl být strávený — dodal Tuňák — ale já jsem dost filosof a utěšuju se myšlenkou, že když se někdo narodí jako tuňák, je důstojnější umřít pod vodou než pod olejem!…

— Hlouposti! — vykřikl Pinocchio.

— Je to můj názor — odpověděl Tuňák — a názory, jak říkají političtí tuňáci, se mají respektovat!

— Prostě… já chci odsud pryč… já chci utéct…

— Uteč, jestli to zvládneš!…

— Je ten Žralok, co nás spolkl, hodně velký? — zeptal se panáček.

— Představ si, že jeho tělo je delší než kilometr, nepočítaje ocas. —

Zatímco vedli tenhle rozhovor potmě, zdálo se Pinocchiovi, že vidí daleko daleko jakousi záři.

— Co to tam asi je, ten světélko tak daleko daleko? — řekl Pinocchio.

— Bude to asi nějaký náš druh v neštěstí, co bude, jako my, čekat na chvíli, kdy bude strávený!…

— Chci ho jít najít. Nemohlo by se stát, že by to byla nějaká stará ryba, co by mi uměla ukázat cestu, jak odsud utéct?

— Přeju ti to z celého srdce, drahý panáčku.
— Sbohem, Tuňáku.
— Sbohem, panáčku; a mnoho štěstí.
— Kde se zase uvidíme?…
— Kdo ví?… Je lepší na to ani nemyslet! —

XXXV.

Pinocchio najde v útrobách Žraloka... koho najde? Přečtěte si tuhle kapitolu a dozvíte se to.

Pinocchio, sotva se rozloučil se svým dobrým přítelem Tuňákem, se dal tápavě vpřed uprostřed té tmy a kráčeje tápavě v útrobách Žraloka, se vydal, krok za krokem, vstříc tomu malému světélku, které viděl mihotat se daleko daleko.

A jak kráčel, cítil, že jeho nohy šplouchají v kaluži mastné a kluzké vody a ta voda páchla tak ostrou vůní smažené ryby, že se mu zdálo, jako by byl uprostřed postního půstu.

A čím víc šel vpřed, tím víc byla záře jasnější a zřetelnější: a tak chodil a chodil, až nakonec dorazil: a když dorazil... co našel? Dávám vám to na hádání z tisíce: našel malý prostřený stolek, se svíčkou zapálenou a zasazenou v láhvi ze zeleného křišťálu, a u stolu seděl stařičký dědeček celý bílý, jako by byl ze sněhu nebo ze šlehané smetany; a ten tam seděl a žmoulal nějaké živé rybičky, ale tak živé, že mu občas, zatímco je jedl, utíkaly dokonce z pusy.

Při tom pohledu měl ubohý Pinocchio tak velikou a tak nenadálou radost, že chybělo málo, aby neupadl do blouznění. Chtěl se smát, chtěl plakat, chtěl říct kupu věcí; a místo toho zmateně kňoural a zajíkal se zlomenými a nesouvislými slovy. Nakonec se mu podařilo vyrazit ze sebe výkřik radosti, a rozpřahuje paže a vrhaje se dědečkovi na krk, začal křičet:

— Ach! táto můj! konečně jsem vás našel! Teď už vás víckrát neopustím, nikdy víc, nikdy víc!

— Tak mi oči říkají pravdu? — odpověděl dědeček, protíraje si oči. — Tak to jsi opravdu můj drahý Pinocchio?

— Ano, ano! Jsem to já, opravdu já! A vy jste mi už odpustil, viďte? Ach, táto můj, jak jste hodný!... a pomyslet, že já naopak... Ach! kdybyste jen věděl, kolik neštěstí mi padlo na hlavu a kolik věcí šlo šejdrem! Představte si, že v ten den, kdy jste mi, ubohý taťku, prodejem svého kabátu koupil slabikář, abych šel do školy, utekl jsem se dívat na panáčky, a loutkář mě chtěl hodit do ohně, abych mu upekl berana, až potom to byl zase on, kdo mi dal pět zlaťáků, abych vám je přinesl, ale já jsem potkal Lišáka a Kocoura, kteří mě dovedli do hostince U Červeného raka, kde jedli jako vlci, a sotva jsem odešel sám v noci, potkal jsem vrahy, kteří se dali do běhu za mnou, a já utíkat, a oni za mnou, a já utíkat, a oni pořád za mnou, a já utíkat, až mě oběsili na větvi Velkého dubu, odkud mě krásná holčička s modrými vlasy dala přinést kočárem, a doktoři, když mě prohlédli, řekli: „Jestli není mrtvý, znamená to, že je pořád živý," a tehdy mi uklouzla jedna lež, a nos mi začal růst a už mi neprošel dveřmi světnice, kvůli čemuž jsem šel s Lišákem a s Kocourem zakopat ty čtyři zlaťáky, protože jeden jsem utratil v hostinci, a papoušek se dal do smíchu, a místo dvou tisíc zlaťáků jsem už nic nenašel, kvůli čemuž mě soudce, když se dozvěděl, že mě okradli, dal hned uvěznit, aby zloději měli zadostiučinění, odkud, když jsem šel pryč, jsem uviděl krásný hrozen vína v jednom poli, zůstal jsem chycený v pasti a sedlák mi po právu nasadil psí obojek, abych hlídal kurník, až poznal mou nevinu a nechal mě jít, a had, s ocasem, co se mu kouřil, se dal do smíchu a praskla mu žíla v hrudi, a tak jsem se vrátil do domu krásné holčičky, která byla mrtvá, a Holub, když viděl, že pláču, mi řekl: „Viděl jsem tvého tátu, jak si staví loďku, aby tě přijel hledat," a já jsem mu řekl: „Ach, kdybych měl taky křídla," a on mi řekl: „Chceš jet za svým tátou?" a já jsem mu řekl: „Jen aby! ale kdo

mě tam odnese?“ a on mi řekl: „Já tě tam odnesu,“ a já jsem mu řekl: „Jak?“ a on mi řekl: „Nasedni mi na hřbet,“ a tak jsme letěli celou noc, pak ráno všichni rybáři, co se dívali směrem k moři, mi řekli: „V loďce je nějaký ubohý člověk, co se chystá utopit,“ a já jsem vás z dálky hned poznal, protože mi to říkalo srdce, a dal jsem vám znamení, abyste se vrátil ke břehu…

— Taky jsem tě poznal, — řekl Geppetto — a rád bych se vrátil ke břehu: ale jak to udělat? moře bylo rozbouřené a jedna veliká vlna mi loďku převrhla. Tehdy jeden strašlivý Žralok, který byl v blízkosti, sotva mě ve vodě spatřil, hned se rozběhl ke mně, vysunul jazyk, popadl mě přesně tak jak jsem byl a spolkl mě jako tortellino z Boloně.

— A jak dlouho jste zavřený tady uvnitř? — zeptal se Pinocchio.

— Od toho dne už to budou dva roky: dva roky, Pinocchio můj… které mi připadaly jako dvě století!

— A jak jste se tu uživil? A kde jste našel svíčku? A sirky k zapálení, kdo vám je dal?

— Teď ti všechno povím. Musíš tedy vědět, že ta samá bouře, co převrhla moji loďku, také potopila jednu obchodní loď. Námořníci se všichni zachránili, ale loď šla ke dnu, a ten obvyklý Žralok, co měl toho dne výborný apetit, potom, co spolkl mě, spolkl také tu loď…

— Jak! Spolkl ji celou najednou?… — zeptal se Pinocchio užaslý.

— Celou najednou: a jen hlavní stěžeň zase vyplivl, protože mu zůstal mezi zuby jako kost. Pro moje veliké štěstí byla ta loď naložená nejen masem konzervovaným v cínových krabičkách, ale také sucharem, totiž pečeným chlebem, lahvemi vína, sušeným hroznovým vínem, sýrem, kávou, cukrem, voskovými svíčkami a krabicemi voskových sirek. Se vší touhle Boží milostí jsem mohl dva roky vyžít: ale dnes jsem u posledních kapek: dnes ve spíži už nic není a tahle svíčka, co ji vidíš zapálenou, je poslední svíčka, co mi zbyla…

— A potom?

— A potom, můj milý, oba zůstaneme ve tmě.

— Tak tedy, táto můj, — řekl Pinocchio — není času nazbyt. Musíme hned pomyslet na útěk.

— Na útěk?... a jak?

— Utéct ze Žralokovy tlamy a vrhnout se plavat do moře.

— Dobře se ti to říká: ale já, drahý Pinocchio, neumím plavat!

— A co na tom?... Vy mi vylezete na záda, a já, který jsem dobrý plavec, vás ponesu zdravého a nedotčeného až ke břehu.

— Iluze, chlapče můj! — odpověděl Geppetto, potřásaje hlavou a smutně se usmívaje. — Zdá se ti opravdu možné, aby panáček, co měří sotva metr jako ty, mohl mít tolik síly, aby mě unesl na zádech plavmo?

— Zkuste to a uvidíte! Beztak, bude-li psáno na nebi, že máme umřít, budeme mít alespoň to veliké potěšení umřít objati pospolu. —

A bez dalších slov Pinocchio popadl do ruky svíčku a jda napřed, aby svítil, řekl svému tátovi:

— Pojďte za mnou a nebojte se. —

A tak kráčeli pořádný kus a prošli celým tělem a celým žaludkem Žraloka. Ale když dorazili k místu, kde začínal široký jícen obludy, uznali za dobré se zastavit, aby mrkli ven a chytili vhodnou chvíli k útěku.

Teď musíte vědět, že Žralok, byv velmi starý a trpě astmatem a bušením srdce, byl nucen spát s otevřenou tlamou: proto Pinocchio, nahlédnuv na začátek jícnu a dívaje se vzhůru, mohl vidět venku skrze tu obrovskou rozevřenou tlamu krásný kus hvězdné oblohy a přenádherné měsíční světlo.

— Teď je ta pravá chvíle utéct — zašeptal pak, obraceje se ke svému tátovi. — Žralok spí jako hlemýžď: moře je tiché a je vidět jako za bílého dne. Pojďte tedy, taťko, za mnou, a za chvíli budeme zachráněni. —

Řekl a udělal, vystoupili vzhůru jícnem mořské obludy, a když dorazili do té nesmírné tlamy, začali kráčet po špičkách po jazyku; po jazyku tak širokém a tak dlouhém, že se podobal pěšině v zahradě. A už

tam byli těsně před tím velikým skokem a před vrhnutím se plavat do moře, když tu, uprostřed toho nejkrásnějšího, Žralok kýchl, a jak kýchl, dal takový prudký otřes, že se Pinocchio a Geppetto octli odraženi zpátky a znovu smýknuti do hlubin žaludku obludy.

Při tom silném nárazu pádu svíčka zhasla, a otec se synem zůstali ve tmě.

— A teď?... — zeptal se Pinocchio, zvážněje.

— Teď, chlapče můj, jsme oba ztraceni.

— Proč ztraceni? Podejte mi ruku, taťko, a dejte si pozor, abyste neuklouzl!...

— Kam mě vedeš?

— Musíme zkusit uprchnout znovu. Pojďte se mnou a nebojte se. —

Jak to řekl, Pinocchio vzal svého tátu za ruku: a kráčejíce stále po špičkách, vystoupili spolu zase vzhůru jícnem obludy: pak prošli celým jazykem a překročili ty tři řady zubů. Předtím však, než udělal ten veliký skok, řekl panáček svému tátovi:

— Vylezte mi na záda jako na koníka a objímejte mě silně, silně. O ostatní se postarám já. —

Sotva se Geppetto pořádně usadil na ramenou svého synka, statečný Pinocchio, jist svou věcí, se vrhl do vody a začal plavat. Moře bylo tiché jako olej: měsíc zářil v celé své jasnosti, a Žralok dál spal spánkem tak hlubokým, že by ho nevzbudila ani dělová rána.

XXXVI.

Konečně přestane Pinocchio být panáčkem a stane se chlapcem.

Zatímco Pinocchio spěšně plaval, aby dorazil ke břehu, všiml si, že jeho táta, který mu seděl na ramenou jako na koníku a měl nohy napůl ve vodě, se celý třásl, jako by ubohému dědovi tloukla třetidenní zimnice.

Třásl se zimou, nebo strachem? Kdo ví?... Snad trochu z jednoho a trochu z druhého. Ale Pinocchio, mysleje, že ten třas je ze strachu, mu řekl, aby ho utěšil:

— Odvahu, táto! Za pár minut dorazíme na zem a budeme zachráněni.

— Ale kde je ten požehnaný břeh? — zeptal se stařík, a byl pořád neklidnější, zužuje oči, jako to dělají krejčí, když navlékají jehlu. — Tady se dívám na všechny strany a nevidím nic jiného než nebe a moře.

— Já ale vidím i břeh — řekl panáček. — Já jsem totiž jako kočky: v noci vidím lépe než ve dne. —

Ubohý Pinocchio dělal, že má dobrou náladu: ale naopak... naopak začínal ztrácet odvahu: síly ho opouštěly, jeho dech byl těžký a lapavý... zkrátka už nemohl, a břeh byl pořád daleko.

Plaval, dokud měl dech: potom otočil hlavu k Geppettovi a přerušovanými slovy řekl:

— Táto můj, pomozte mi... protože umírám... —

A otec se synem už byli na pokraji utopení, když zaslechli hlas rozladěné kytary, který řekl:

— Kdo to tu umírá?

— To jsem já a můj ubohý táta!

— Ten hlas poznávám! Ty jsi Pinocchio!...

— Přesně tak; a ty?

— Já jsem Tuňák, tvůj spoluvězeň v útrobách Žraloka.

— A jak se ti povedlo uprchnout?

— Napodobil jsem tvůj příklad. Ty jsi ten, kdo mi ukázal cestu, a po tobě jsem i já utekl.

— Tuňáku můj, přicházíš opravdu v pravý čas! Prosím tě, pro lásku, kterou chováš ke svým tuňátkům synáčkům; pomoz nám, nebo jsme ztraceni.

— Ochotně a z celého srdce. Zavěste se oba za můj ocas a nechte se vést. Za čtyři minuty vás dovedu na břeh. —

Geppetto a Pinocchio, jak si můžete představit, hned pozvání přijali; ale místo toho, aby se zavěsili za ocas, uznali za pohodlnější posadit se rovnou Tuňákovi na hřbet.

— Nejsme příliš těžcí? — zeptal se ho Pinocchio.

— Těžcí? Ani náhodou: zdá se mi, že mám na sobě dvě lastury — odpověděl Tuňák, který byl tak statné a mohutné postavy, že vypadal jako dvouleté tele.

Když dorazili ke břehu, Pinocchio skočil první na zem, aby pomohl svému tátovi udělat totéž: potom se obrátil k Tuňákovi a dojatým hlasem mu řekl:

— Příteli můj, ty jsi zachránil mého tátu! Nemám slov, kterými bych ti dost poděkoval! Dovol mi aspoň, abych ti dal polibek na znamení věčné vděčnosti!... —

Tuňák vystrčil mordu z vody, a Pinocchio, pokleknuv na kolena, mu dal nejvroucnější polibek na pusu. Při tomhle výlevu nehrané a živoucí něhy se ubohý Tuňák, který na to nebyl zvyklý, cítil tak dojatý, že sty-

děl se dát vidět, jak pláče jako malé dítě, a strčil hlavu zpátky pod vodu a zmizel.

Mezitím se už rozednilo.

Tehdy Pinocchio, nabízeje své rámě Geppettovi, který měl sotva tolik dechu, aby se udržel na nohou, mu řekl:

— Opřete se jen o moje rámě, drahý taťko, a pojďme. Půjdeme pěkně pomalu jako mravenci, a když budeme unavení, odpočineme si cestou.

— A kam máme jít? — zeptal se Geppetto.

— Hledat dům nebo chaloupku, kde by nám z milosti dali sousto chleba a trochu slámy, co by nám sloužila za postel. —

Neudělali ještě ani sto kroků, když u příkopu silnice uviděli sedět dvě ohavné nemotory, které tu seděly, jako by prosily o almužnu.

Byli to Kocour a Lišák: ale už se nepodobali těm z dřívějška. Představte si, že Kocour, přetvařováním se, že je slepý, nakonec oslepl doopravdy: a Lišák, zestárlý, prašivý a celý ztracený na jednu stranu, už neměl ani ocas. Takhle to je. Tenhle smutný zlodějíček, upadnuv do té nejbědnější nouze, se musel jednoho krásného dne rozhodnout, že prodá dokonce i svůj překrásný ocas kočovnému kramáři, který mu ho koupil, aby si z něho udělal plácačku na mouchy.

— Ó Pinocchio! — zvolal lišák s pláčem — udělej trochu dobrého skutku těmto dvěma ubohým neduživcům!

— Neduživcům! — opakoval Kocour.

— Sbohem, maškary! — odpověděl panáček. — Oklamali jste mě jednou, a teď už mě podruhé nedostanete.

— Věř nám, Pinocchio, že dnes jsme opravdu chudí a nešťastní!

— Opravdu! — opakoval Kocour.

— Jestli jste chudí, zasloužíte si to. Vzpomeňte na přísloví, co praví: „Z ukradených peněz nikdy nevzejde užitek.“ Sbohem, maškary.

— Smiluj se nad námi!...

— Nad námi!

— Sbohem, maškary! Vzpomeňte na přísloví, co praví: „Ďáblova mouka vždycky skončí jako otruby.“

— Neopouštěj nás!…

— Neopouštěj!… — opakoval Kocour.

— Sbohem, maškary! Vzpomeňte na přísloví, co praví: „Kdo svému bližnímu ukradne plášť, obvykle sám umírá bez košile.“ —

A takhle hovoříce, Pinocchio a Geppetto klidně pokračovali svou cestou; až, když udělali dalších sto kroků, uviděli na konci cestičky, uprostřed polí, krásnou chaloupku celou ze slámy, a se střechou pokrytou taškami a cihlami.

— V té chaloupce musí někdo bydlet — řekl Pinocchio. — Pojďme tam a zaklepejme. —

Opravdu šli a zaklepali na dveře.

— Kdo je? — řekl zevnitř tenounký hlásek.

— Jsme ubohý táta a ubohý synek, bez chleba a bez střechy, — odpověděl panáček.

— Otočte klíčem a dveře se otevřou, — řekl ten obvyklý hlásek.

Pinocchio otočil klíčem a dveře se otevřely. Sotva vešli dovnitř, dívali se sem, dívali se tam, a nikoho neviděli.

— A kde je pán téhle chaloupky? — řekl Pinocchio udiveně.

— Tady nahoře jsem! —

Táta se synkem se hned otočili ke stropu a nad jedním trámkem uviděli Mluvícího cvrčka.

— Ach! můj drahý Cvrčku — řekl Pinocchio, zdvořile ho pozdraviv.

— Teď mě nazýváš „svým drahým Cvrčkem,“ viď? Ale vzpomínáš si, jak jsi po mně hodil násadu kladiva, abys mě vyhnal ze svého domu?

— Máte pravdu, Cvrčku! Vyžeňte i mě… hoďte i po mně násadou kladiva: ale smilujte se nad mým ubohým tátou…

— Smiluji se nad tátou a také nad synkem! ale chtěl jsem ti připomenout tu ošklivou urážku, co jsem dostal, abych tě naučil, že na to-

mhle světě, když se dá, je třeba ukazovat se zdvořilý ke všem, chcemeli, aby se nám stejnou zdvořilostí oplatilo ve dnech potřeby.

— Máte pravdu, Cvrčku, pravdu až velikou; a já si tu lekci, kterou jste mi dal, zapamatuju. Ale povězte mi, jak se vám povedlo koupit si tuhle krásnou chaloupku?

— Tuhle chaloupku mi včera darovala roztomilá koza, co měla vlnu krásné modré barvy.

— A kam ta koza odešla? — zeptal se Pinocchio, s nejživější zvědavostí.

— Nevím.

— A kdy se vrátí?...

— Nikdy se nevrátí. Včera odešla celá zarmoucená a jak bečela, zdálo se, že říká: „Ubohý Pinocchio!... už ho asi nikdy neuvidím!... Žralok ho tou dobou už určitě sežral!...“

— Řekla přesně tohle?... Tak to byla ona!... byla to ona!... byla to moje drahá maminka víla!... — začal křičet Pinocchio, vzlykaje a usedavě plakaje.

Když se pořádně vyplakal, utřel si oči a připravil pěkné lože ze slámy, roztáhl na ně starého Geppetta. Potom se zeptal Mluvícího cvrčka:

— Povězte mi, Cvrčku, kde bych našel sklenici mléka pro svého ubohého tátu?

— Tři pole odsud bydlí zahradník Giangio, co chová krávy. Jdi za ním a najdeš mléko, co hledáš. —

Pinocchio se rozběhl do domu zahradníka Giangia: ale zahradník mu řekl:

— Kolik chceš mléka?

— Chci plnou sklenici.

— Sklenice mléka stojí krejcar. Nejdřív mi dej krejcar.

— Nemám ani halíř — odpověděl Pinocchio, celý zahanbený a sklíčený.

— Tak zle, panáčku můj, — odpověděl zahradník. — Jestli ty nemáš ani halíř, já nemám ani kapku mléka.

— Co se dá dělat! — řekl Pinocchio a udělal, že odchází.

— Počkej chvilku, — řekl Giangio. — Mezi mnou a tebou se můžeme dohodnout. Chceš se dát na to točit *rumpálem*?

— A co je to rumpál?

— Je to to dřevěné ústrojí, co slouží k tahání vody ze studny na zalévání zeleniny.

— Zkusím to…

— Takže mi vytáhni sto věder vody a já ti za to dám sklenici mléka.

— Platí. —

Giangio zavedl panáčka na zahradu a ukázal mu, jak točit *rumpálem*. Pinocchio se hned pustil do práce; ale než stačil vytáhnout těch sto věder vody, byl celý zmáčený potem od hlavy k patě. Takovou dřinu nikdy ještě nevydržel.

— Doteď tuhle dřinu s točením rumpálu — řekl zahradník — za mě dělal můj oslík; ale dnes už to ubohé zvíře doživá své dny.

— Zavedete mě k němu? — řekl Pinocchio.

— Rád. —

Sotva Pinocchio vešel do stáje, uviděl na slámě ležet krásného oslíka, vysíleného hladem a přílišnou prací. Když se na něho dlouho dlouho zadíval, pro sebe si, zneklidněn, řekl:

— A přece toho oslíka znám! Není mi tenhle obličej cizí! —

A sklonil se až k němu a zeptal se ho v osličím nářečí:

— Kdo jsi? —

Na tu otázku oslík otevřel umírající oči a koktaje ve stejném nářečí odpověděl:

— Jsem Lam… pa… jos. —

A potom zavřel oči a vydechl naposled.

— Ach! chudák Lampajos! — řekl Pinocchio polohlasně: a vzav hrst slámy, utřel si slzu, co mu kanula po tváři.

— Jsi tak dojatý kvůli oslovi, který tě nic nestojí? — řekl zahradník. — Co bych měl dělat já, který jsem ho koupil za hotové peníze?

— Já vám povím… byl to můj přítel…

— Tvůj přítel?

— Jeden můj spolužák!…

— Jakže? — vykřikl Giangio a dal se do velikého smíchu. — Jakže? ty jsi měl za spolužáky osly?… Představme si ty pěkné studie, co jsi musel dělat!… —

Panáček, cítě se těmi slovy pokořen, neodpověděl: ale vzal svou sklenici skoro teplého mléka a vrátil se do chaloupky.

A od toho dne víc jak pět měsíců každé ráno vstával před rozedněním, aby šel točit rumpálem a vydělal tak tu sklenici mléka, které tolik prospívalo chatrnému zdraví jeho táty. Ba neuspokojil se jen s tím: ve volném čase se naučil vyrábět také košíky a koše ze sítin: a za peníze, co z nich dostával, s největší rozvahou pokrýval všechny každodenní výdaje. Mimo jiné si sám sestrojil elegantní vozíček, aby mohl svého tátu vozit na procházky v krásných dnech a aby mu dopřál doušek čerstvého vzduchu.

Večer pak při bdění cvičil se ve čtení a psaní. V nedaleké vsi si za pár halířů koupil tlustou knihu, které chyběla titulní strana i rejstřík, a z té si četl. Co se psaní týče, používal stéblo ořezané jako pero; a protože neměl ani kalamář, ani inkoust, namáčel ho v lahvičce naplněné šťávou z ostružin a třešní.

A tak s tou svou dobrou vůlí přičinit se, pracovat a jít dál se mu nejen podařilo uživit skoro dobře svého pořád churavého rodiče, ale navíc si mohl odložit stranou i čtyřicet krejcarů, aby si koupil nové šatečky.

Jednoho rána řekl svému otci:

— Jdu tady do blízkého trhu koupit si kabátek, čepičku a pár bot. Až se vrátím domů — dodal se smíchem — budu oblečený tak dobře, že si mě pletete s velkým pánem. —

A vyšel z domu, dal se do běhu celý veselý a spokojený. Když tu najednou slyší, že ho někdo volá jménem, a otočí se — a uvidí krásnou Šnečici, co vylézá z keře.

— Nepoznáváš mě? — řekla Šnečice.

— Zdá se mi i nezdá…

— Nevzpomínáš si na tu Šnečici, co sloužila u Modrovlasé víly? nevzpomínáš si na ten den, kdy jsem šla dolů, abych ti posvítila, a ty jsi uvízl s nohou vraženou do dveří domu?

— Vzpomínám si na všechno, — vykřikl Pinocchio — řekni mi hned, krásná Šnečičko; kde jsi nechala mou hodnou vílu? co dělá? odpustila mi? vzpomíná si pořád na mě? má mě pořád ráda? je to daleko odsud? mohl bych ji jít najít? —

Na všechny tyto otázky, pokládané překotně a bez nabrání dechu, Šnečice odpověděla se svou obvyklou klidnou vážností:

— Pinocchio můj! Ta ubohá víla leží na nemocniční posteli!…

— Na nemocniční posteli?…

— Bohužel. Postižena tisícerým neštěstím vážně onemocněla a nemá už, zač by si koupila sousto chleba.

— Opravdu?… Ach! jak velikou bolest jsi mi dala! Ach! chudinka maminka! chudinka maminka! chudinka maminka! Kdybych měl milion, běžel bych jí ho zanést… Ale já mám jen čtyřicet krejcarů… tady jsou! Zrovna jsem se chystal koupit si nové šaty. Vem je, Šnečice, a jdi je hned odnést mé hodné mamince.

— A tvé nové šaty?

— Co mi záleží na nových šatech? Prodal bych i tyhle hadry, co mám na sobě, jen abych jí mohl pomoci! Jdi, Šnečice, a pospěš si! A za dva dny se sem vrať, protože doufám, že ti budu moci dát ještě pár krejcarů. Dosud jsem pracoval, abych uživil svého tátu: od dneška budu pracovat o pět hodin víc, abych uživil taky svou hodnou maminku. Sbohem, Šnečice, a za dva dny tě čekám. —

Šnečice, proti svému zvyku, se dala do běhu jako ještěrka ve velkých vedrech srpna.

Když se Pinocchio vrátil domů, jeho táta se ho zeptal:

— A ty nové šaty?

— Nebylo mi možné najít takové, co by mi dobře seděly. Co se dá dělat!... Koupím si je jindy. —

Toho večera Pinocchio, místo aby bděl do deseti, bděl do odbíjení půlnoci! a místo aby udělal osm košíků z sítin, udělal jich šestnáct.

Potom šel do postele a usnul. A ve spánku se mu zdálo, že vidí ve snu vílu, celou krásnou a usmívající se, která mu, potom co ho políbila, řekla takto:

— Výborně, Pinocchio! Pro tvé dobré srdce ti odpouštím všechny neplechy, co jsi dosud napáchal. Chlapci, kteří se láskyplně starají o své rodiče v jejich bídě a v jejich nemocech, zasluhují vždycky velikou chválu a veliký cit, i když se nemohou uvádět jako vzory poslušnosti a dobrého chování. Buď od nynějška rozumný a budeš šťastný. —

V té chvíli sen skončil a Pinocchio se vzbudil s očima dokořán rozevřenýma.

A teď si představte jeho úžas, když si po probuzení všiml, že už není dřevěným panáčkem: ale že se místo toho stal chlapcem jako všichni ostatní. Rozhlédl se kolem sebe, a místo obvyklých slaměných stěn chaloupky uviděl pěkný pokojík zařízený a vyzdobený s téměř elegantní prostotou. Vyskočil z postele a našel připravené pěkné nové šaty, novou čepici a pár kožených botek, co mu seděly jako namalované.

Sotva se oblékl, přirozeně mu bylo, strčit ruce do kapes a vytáhl malinkou peněženku ze slonoviny, na níž byla napsána tato slova: „Modrovlasá víla vrací svému drahému Pinocchiovi těch čtyřicet krejcarů a mnohokrát mu děkuje za jeho dobré srdce.“ Když peněženku otevřel, místo čtyřiceti měděných krejcarů v ní zářilo čtyřicet nových zlaťáků zbrusu z mincovny.

Potom se šel podívat do zrcadla a připadal si jako někdo jiný. Neviděl už obvyklý obraz dřevěné loutky, ale uviděl obraz čilého a inteligentního krásného hošíka s kaštanovými vlasy, s modrýma očima a s radostným a svátečním vzhledem jako velikonoční ráno.

Uprostřed všech těch divů, co jeden za druhým přicházely, Pinocchio ani sám nevěděl, jestli je opravdu bdělý, nebo jestli pořád sní s otevřenýma očima.

— A kde je můj táta? — vykřikl pojednou; a vešel do vedlejšího pokoje a našel starého Geppetta zdravého, čilého a dobré nálady, jako kdysi, který se, znovu se chopiv svého řezbářského řemesla, zrovna chystal navrhnout překrásný rám bohatě zdobený listovím, květy a hlavičkami rozličných zvířat.

— Zbavte mě jedné zvědavosti, taťko: ale jak si vysvětlit celou tuhle náhlou proměnu? — zeptal se ho Pinocchio, vrhaje se mu kolem krku a zasypávaje ho polibky.

— Tahle náhlá proměna v našem domě je celá tvou zásluhou — řekl Geppetto.

— Proč mou zásluhou?

— Protože když se kluci ze zlých stávají hodnými, mají tu moc dát na sebe vzít novou a usmívavou tvář i uvnitř svých rodin.

— A kam se asi schoval ten starý dřevěný Pinocchio?

— Hle tam! — odpověděl Geppetto; a ukázal mu velkého panáčka opřeného o židli, s hlavou otočenou na jednu stranu, s pažemi visícími a s nohama překříženýma a napůl ohnutýma, takže se zdálo zázrakem, že stojí vzpřímený.

Pinocchio se otočil, aby se na něho podíval: a potom co se na něho chvíli díval, pro sebe si s velikým zalíbením řekl:

— Jaký jsem byl směšný, když jsem byl panáček! a jak jsem teď spokojený, že jsem se stal pořádným chlapečkem!... —

KONEC.

Carlo Collodi: Pinocchiova dobrodružství

Překlad: Audioknihy CZ. Nový český překlad z originálu, který vznikl pro tento projekt a prošel nezávislou korekturou.

Zdroj originálního textu: Project Gutenberg #52484.

Originální text je volné dílo. Překlad a vydání: Audioknihy CZ, licence CC BY 4.0. Můžete jej sdílet a dál používat, pokud uvedete zdroj (Audioknihy CZ, audioknihycz.cz/kniha/pinocchio-collodi/).

Audioknihu připravujeme. Další knihy a audioknihy zdarma najdete na audioknihycz.cz/kniha/pinocchio-collodi/.